

วารสาร

สหวิทยาการสังคมศาสตร์ และการสื่อสาร

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2563)

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร

INTERDISCIPLINARY SOCIAL SCIENCES AND COMMUNICATION JOURNA

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร :

INTERDISCIPLINARY SOCIAL SCIENCES AND COMMUNICATION JOURNAL

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2563

ISSN : 2630-0478

วัตถุประสงค์ : เพื่อรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษาตลอดจนนักวิชาการทั่วไปในสาขาวิชา สังคมศาสตร์ สาขาวิชาครุศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชา มนุษยศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาบัญชี สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง สาขาวิชาการท่องเที่ยว และการโรงแรม สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาตำรวจศาสตร์ และสาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

วาระการตีพิมพ์ : ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

โดยบทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสารนั้น ต้องผ่านการพิจารณาให้ความคิดเห็น รวมทั้งตรวจแก้ไขทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double Blind Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ที่กองบรรณาธิการวารสารฯ คัดสรรก่อนลงพิมพ์อย่างน้อย 2 ท่าน

ที่ปรึกษา :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไวภูณท์ ทองอร่าม

รองศาสตราจารย์พอพันธ์ สุทธิวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ คังคะศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชาวุฒิ วานิชสรรพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บวรสรรค์ เจียดำรง

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รักษาราชการแทนอธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผู้ช่วยอธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณาธิการ :

อาจารย์เหมือนฝัน คงสมแสง

คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน :

รองศาสตราจารย์อภิวรรณ ศรินันทนา

คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวนีย์ วรรณประภา

คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลเนศวร ทะกอง

คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อาจารย์สมพงษ์ เล้งมณี

คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อาจารย์สันตติทธิ์ บริวงศ์ตระกูล

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เจ้าหน้าที่ :

นางสาวพินนภัทร์ เมธาชัยศิษฐ์

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นางสาวดารุณี พละการ

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นางสาวรัชชนก แพทย์นิมิตร

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก :

พลอากาศเอก ศักดา สุจริตธรรม

นักวิชาการอิสระ กรุงเทพมหานคร

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ชันธไชย

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

รองศาสตราจารย์ ดร.สมพล พุ่งหว่า

สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา เหลียวตระกูล

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ขุนศรี

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สีนจรรณศักดิ์

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงยศ บัวเฟื่อน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาถพี ชัยมงคล

คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติกร ภูมิปฐมกุล

นาวาอากาศเอก ดร.อัมพร เพ็ชรราช

พันตำรวจเอก กฤตชัย ชนะสิทธิ์

นาวาอากาศเอกสาธิต ชีวงกุล

อาจารย์ ดร.กฤษณะ เชื้อชัยนาท

อาจารย์ ดร.กฤษดา เขียววัฒนสุข

อาจารย์ ดร.กังวาล พองแก้ว

อาจารย์ ดร.จำเนียร ชุณหโสภาค

อาจารย์ ดร.ดุขฎี นิลดำ

อาจารย์ ดร.วรวิทย์ พัฒนาอิทธิกุล

อาจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย

ดร.มนัสนันท์ พจน์จิราณุกุล

ทิพนาด ชาริรักษ์

คณะนิเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วิทยาลัยการทัพอากาศ

ตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี

วิทยาลัยการทัพอากาศ

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์

สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ :

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศาสตราจารย์กิตติคุณ เมตตา วิวัฒนานุกูล	นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติ กันภัย	นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธิติพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.นงนุช วงษ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
รองศาสตราจารย์ ดร.นชกฤต วันตะเมธ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิโรโสภณ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
รองศาสตราจารย์ ดร. สกนธ์ ภู่งามดี	นักวิชาการอิสระด้านศิลปะ
รองศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ อนันตชาติ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์กิติมา สุรสนธิ	นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์
รองศาสตราจารย์ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์	นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์
รองศาสตราจารย์บำรุง สุขพรรณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์เยาวนารณ พันธุ์เพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์สุรีย์พร พานิชอัตรา	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
รองศาสตราจารย์อภิวรรณ ศิรินนทนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.พิชิต พันธุ์วัฒนา	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร.ศิริพร นุชสำเนียง	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.อุทิศ บำรุงชีพ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยรัตน์ เจียมโมฆิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา เหลียวตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ คังคะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ขุนศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวงศ์ อุบาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวัฒน์ พระงาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชาวุฒิ วาณิชสรรพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงยศ บัวเผื่อน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนกานต์ ดวงรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นักรบ เกียรติอ่ำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บวรสรรค์ เจียดำรง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญญาทิพย์ ศุภะกะลิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์ ลิ้ม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เย็นจะบก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ ปัญจบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ศักดิ์ ทิศภาคย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรยุทธ โอธพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิรธรรม สรณะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร ชูแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อารังสินถาวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิ บุญขุดิมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ นาทะพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดีชัย ศรีพนมธนากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรวาล นิลธำรงค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติมา สิงหธรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ญาณวัฒน์ พลอยเทศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนัย ขัตติยวงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธงชัย ศรีเบญจโชติ

มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยบูรพา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญญาณี นิยมกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรอยฝน ทวีชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภารดี พึ่งสำราญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเมนศวร ทะกอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวนีย์ วรรณประภา
อาจารย์ ดร.กฤษณะ เชื้อชัยนาท
อาจารย์ ดร.กังวาล พองแก้ว
อาจารย์ ดร.คัมภีร์ อีระเวช
อาจารย์ ดร.ชนัญสราร อรณพ ณ อยุธยา
อาจารย์ ดร.ชนตติ นินนาม
อาจารย์ ดร.ณภัทร ชัยมงคล
อาจารย์ ดร.ณภัทร วุฒะพันธ์
อาจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ สุขสวัสดิ์
อาจารย์ ดร.ณัฐชา อารังโชติ
อาจารย์ ดร.ดุชนิ นิลดำ
อาจารย์ ดร.ธาวีช ถนอมจิตต์
อาจารย์ ดร.ปาหนัน กนกวงศ์นุวัฒน์
อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ เจนจบตุรกิจ
อาจารย์ ดร.ภูวดล บัวบางพลู
อาจารย์ ดร.มนต์ ขอเจริญ
อาจารย์ ดร.มาโนช ชุ่มเมืองปัก
อาจารย์ ดร.รมิดา กาญจนะวงศ์
อาจารย์ ดร.วรพนธ์ วัฒนธรร
อาจารย์ ดร.วรวิทย์ พัฒนาอิทธิกุล
อาจารย์ ดร.วรรัตน์ วงศ์เกีย
อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อาจารย์ ดร.ศศิกันต์ ไพลกลาง
อาจารย์ ดร.โสภัทร นาสวัสดิ์
อาจารย์ ดร.อลงกรณ์ อินทร์รักษา
ดร.ดอยธิเบศร์ ดัชนี
ดร.นันทกา สุธรรมประเสริฐ
ดร.พินิดา ภูงามดี

ดร.มนัสนันท์ พจน์จิราณกุล
ดร.วรางคณา นิยมฤทธิ์
ดร.สิขเรศ ศิราภานต์
ดร.สุพัตรา ธรรมวงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พิพิธภัณฑ์บ้านดำ
นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ
นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์
นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์
นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์
กรมอนามัย

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี :

41 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000

โทรศัพท์ : 0809500259, 0992579697

อีเมล : journalofcommarts@rbru.ac.th

เว็บไซต์ : www2.rbru.ac.th/department/journal/

www.tci-thaijo.org/index.php/ISSC

พิมพ์ที่ : คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง
จ.จันทบุรี 22000

ออกแบบปก : อาจารย์สมพงษ์ เลี้ยงมณีย์

ราคา : 150 บาท

บทบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ที่ปรากฏต่อการรับรู้ของท่านฉบับนี้ ยังคงจำนวนบทความในการนำเสนออย่างพอเหมาะพอดี 5 เรื่อง บทความอันน่าสนใจจากหลากหลายที่มาเตรียมพร้อมสำหรับผู้อ่านทุกท่านภายในฉบับนี้เรียบร้อยแล้ว

บทความเรื่องแรกเริ่มด้วยการสะท้อนความพึงพอใจของผู้เรียนออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมกับ “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขา นิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี” ลำดับถัดมา เนื้อหาของบทความได้ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบและความหมายของอีกหนึ่งสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งน่าสนใจนำมาศึกษากับ “รูปแบบและความหมายที่ปรากฏในข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรของป้ายประมุขทะเบียนรถเลขสวย (ประเภทรถยนต์ที่นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง)” ถัดมาเรื่อง “แนวทางการดูแลสุขภาพตนเองและให้บุคคลอื่นดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา” ที่จะทำให้เราได้ทราบกระแสสุขภาพอันเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

จากนั้น เปลี่ยนบรรยากาศมาที่ “ ‘นิเวศสื่อ’ เพื่อพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์” ซึ่งจะทำให้เราเห็นแนวทางของการสื่อสารที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และปิดท้ายกับเรื่องราวที่อยู่ในกระแสโลก นั่นคือ “ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษารณิการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่”

ภายใต้ข้อจำกัดหลายประการต่อการก่อให้เกิดวารสารฉบับนี้ กองบรรณาธิการขอขอบคุณทุกผลงานของผู้นิพนธ์ที่มอบองค์ความรู้ให้กับผู้อ่านได้พิจารณา ทั้งนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะยังคงได้รับเกียรติให้เป็นผู้รวบรวมและเผยแพร่บทความอันทรงคุณค่าจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ หากมีสิ่งใดที่วารสารควรพัฒนากองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

(เหมือนฝัน คงสมแสง)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความที่ 1	107
ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี : สันตุลสิทธิ์ บรรวิงษ์ตระกูล, นิสากร ยินดีจันทร์, อังศุมารินทร์, สุธัยรัตน์โชค, ภูริพัฒน์ แก้วตาธนาวัฒนา, จเร เกื้อนพวงแก้ว, ภาณุภาณ กิตตินันท์วัฒน์, ทอมมี่ เจนเสน, และ <i>Mwangati whenda-bhose NG oli</i>	
บทความที่ 2	121
รูปแบบและความหมายที่ปรากฏในข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรของ ป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย (ประเภทรถยนต์ที่นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง) : นนทชา คัยนันท์	
บทความที่ 3	142
แนวทางการดูแลสุขภาพตนเองและให้บุคคลอื่นดูแลของผู้สูงอายุในตำบลหนองแวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา : นภกรวิสิทธิ์ ลักกิตโร, และนิลาวัลย์ สว่างรัตน์	
บทความที่ 4	157
“นิเวศสื่อ” เพื่อพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ : ชาญสร อรณพ ณ อยุธยา, การดา ร่วมพุ่ม, และมานิช ชุ่มเมืองปัก	
บทความที่ 5	180
ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษากรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าว เกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ : จอมขวัญ สุทธินนท์, และจอมใจ สุทธินนท์	

ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา)

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

THE STUDENT'S SATISFACTION TO BACHELOR PROGRAM IN
COMMUNICATION ARTS (BILINGUAL), FACULTY OF COMMUNICATION ARTS,

RAMBHAIR BARNI RAJABHAT UNIVERSITY

สันตุสิทธิ์ บรวิวงศ์ตระกูล, นิสกร ยินดีจันทร์, อังศุมาริน สุขย์รัตนโชค,
กริพัฒน์ แก้วธารนวัฒนา, จเร เกื้อนพวงแก้ว, ปฎิภาณ กิตตินันทวัฒน์,

ทอมมี เจนเสน, และ Mwangati Whenda-Bhose NG oli

Sandusit Brorewongtrakhul, Nisakorn Yingdeechan,

Aungsumarin Suchairatanachoke, Puripat kaewtathanawatthana,

Jaray Theunphuangkaew, Patipan Kittinanthawat,

Tommy Jensen, and Mwangati Whenda-Bhose NG oli

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จันทบุรี 22000

Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University

41 M.5 Tachang, Maung, Chanthaburi 22000

*Corresponding author Email: sandusit.13@gmail.com

(Received: May 1, 2020; Revised: May 22, 2020; Accepted: May 26, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตสาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) โดยจำแนกตามเพศ และชั้นปีการศึกษาใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 สาขานิเทศศาสตร์

(สองภาษา) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 64 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบรายคู่ตามวิธีของ Scheffe

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 2. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) โดยรวมไม่แตกต่างกันและนักศึกษาชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (สองภาษา)

Abstract

The objectives of this research were 1. to study satisfaction level toward Bachelor Program in Communications Arts (Bilingual) Faculty of Communication Arts Rambhai Barni Rajabhat University 2. to compare satisfaction level toward Bachelor Program in Communications Arts (Bilingual) classified by gender and education level. The sample were 64 students including 1-4 Program in Communications Arts (Bilingual) in the second semester of the academic year 2019. The questionnaire was used as the tool for data collection. The data was analyzed in term of frequency, percentage, means, standard deviation, T-test, One – way ANOVA, and Scheffe method.

The results from this research indicated as follows: 1. satisfaction level toward Bachelor Program in Communications Arts (Bilingual) was at the high level (Mean=4.42, S.D.=0.52) 2. students with different gender had no the different level in

satisfaction toward Bachelor Program in Communications Arts (Bilingual). Furthermore, students with different education level had the different level in satisfaction toward Furthermore with the statistical significance at .05 level.

Keywords: Satisfaction, Program in Communications Arts (Bilingual)

ที่มาและความสำคัญ

สภาพแวดล้อมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นทำให้ทุกหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องมีพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรสามารถดำรงอยู่ได้และที่สำคัญหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ ต้องมีศักยภาพแข่งขันได้ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาซึ่งปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชนแต่ละสถาบันต้องมีปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีความพร้อมและทันสมัยต้องตอบสนองความต้องการของสังคมประกอบกับเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาต้องมีการประเมินหลักสูตรโดยเฉพาะ ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ผลที่เกิดกับนักศึกษา โดยจะประเมินความพึงพอใจและผลการจัดการข้อร้องเรียนของนักศึกษา และตัวบ่งชี้ที่ 5.4 ผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับศึกษาแห่งชาติ รวมถึงข้อที่ 11 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาปีสุดท้ายและบัณฑิตใหม่ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.5 จากคะแนนเต็ม 5.0 (คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา, 2558) ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) เป็นอีกสาขาหนึ่งของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เปิดสอนในแขนงวิชาการสื่อสารการตลาดและการสื่อสารการท่องเที่ยว ได้เห็นความสำคัญถึงระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง นั่นคือ การสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษา สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏรำไพพรรณีซึ่งถือว่าผู้รับบริการจากการจัดการเรียนการสอนของสาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ทั้งทางตรงและทางอ้อมจะทำให้เกิดการพัฒนาศึกษาแบบยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาและสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อนำความพึงพอใจหรืออุปสรรคต่าง ๆ นำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามเพศ และชั้นปีการศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะมีความคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไรถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึงพอใจมากแต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจดังนั้นสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้นซึ่งจะมีความรู้สึกทางบวกความรู้สึกทางลบและความสุขที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบเป็นความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคลซึ่งมักเกิดจากการได้รับการ

ตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นตรงกันข้ามหากความต้องการของ
 ตนไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

Kotler & Armstrong (2001) รายงานว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมี
 สิ่งจูงใจ (Motive) หรือแรงขับเคลื่อน (Drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้
 บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองซึ่งความต้องการของแต่ละคน
 ไม่เหมือนกันความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (Biological) เกิดขึ้นจาก
 สภาวะตึงเครียด เช่น ความหิวกระหาย หรือ ความลำบากบางอย่างเป็นความต้องการทาง
 จิตวิทยา (Psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (Recognition) การยกย่อง
 (Esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มาก
 พอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการ
 กระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดความตึงเครียด

จากการศึกษาผลการวิจัยของสุภาภรณ์ ประสงค์ทัน และ ไพวรรณ งามศรี (2555)
 พบว่า นิสิตของภาค วิชาการธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 มีความพึงพอใจต่อการบริการของภาค วิชาการธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ
 นิสิตที่มีชั้นปีต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริการของภาควิชาการธุรกิจ โดยรวมและ
 รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของอารีรักษ์ มีแจ้ง
 (2557) พบว่า ภาพรวมนิสิตมีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการศึกษาในหลักสูตร
 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวรอยู่ในระดับมาก เพศและ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของความคาดหวังและความพึงพอใจขณะที่
 ชั้นปีส่งผลต่อความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิต

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 – 4 หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
 สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาคเรียน

ที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 64 คน (ระบบสารสนเทศกองบริการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2562) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 64 คน คำนวณโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) ซึ่งกำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% และความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ และชั้นปีการศึกษา จำนวนข้อคำถาม 2 ข้อ สร้างเป็นข้อคำถามลักษณะให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และด้านการร้องเรียนของนักศึกษา รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 24 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบตามความคิดเห็นของผู้ตอบ ซึ่งมี 5 ระดับ คือระดับความคิดเห็นมากที่สุดไปอย่างน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item of objective congruence index) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.75 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรสาขาการสื่อสารบูรณาการ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.85 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล (SPSS) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตร ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตร ได้แก่ เพศ โดยใช้การทดสอบ (T-test) สำหรับชั้นปีการศึกษาใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่ตามวิธีของ Scheffe

ผลการศึกษา

การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากรศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 64 คน (n=64) ประกอบด้วย เพศ และชั้นปีที่กำลังศึกษา

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	26	40.62
หญิง	38	59.37
รวม	64	100.0

จากตารางที่ 1.1 แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา จำนวน 64 คน จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 59.37 เป็นเพศชาย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 40.62

ตารางที่ 1.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชั้นปีที่ 1	20	31.25
ชั้นปีที่ 2	18	28.12
ชั้นปีที่ 3	17	26.56
ชั้นปีที่ 4	9	14.06
รวม	64	100.0

จากตารางที่ 1.2 แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา จำนวน 64 คน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ชั้นปีที่ 1 มากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา คือ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 28.12 และน้อยที่สุด เป็น ชั้นปีที่ 4 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.06

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขา นิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 64 คน ($n=64$) ใน 5 ด้านประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และด้านการร้องเรียนของนักศึกษา

ตารางที่ 2.1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตร 5 ด้าน

ความพึงพอใจต่อหลักสูตร	Mean	SD	แปลผล
ด้านหลักสูตร	4.31	0.79	มาก
ด้านระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ	4.33	0.82	มาก
ด้านกิจกรรมนักศึกษา	4.44	0.70	มาก
ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.62	0.59	มากที่สุด
ด้านการร้องเรียนของนักศึกษา	4.46	0.77	มาก
รวม	4.43	0.63	มาก

จากตารางที่ 2.1 แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา จำนวน 64 คน พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมนักศึกษา และ ด้านการร้องเรียนของนักศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 และน้อยที่สุด ด้านระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์(สองภาษา) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามเพศ และชั้นปีการศึกษา

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) จำแนกตามเพศ

ความพึงพอใจต่อหลักสูตร	นักศึกษาชาย		นักศึกษาหญิง		t	Sig
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
ด้านหลักสูตร	4.33	0.32	4.31	0.31	-0.102	0.910
ด้านระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ	4.33	0.34	4.44	0.40	-0.103	0.902
ด้านกิจกรรมนักศึกษา	4.39	0.37	4.37	0.33	-0.568	0.475
ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.41	0.44	4.39	0.31	-0.689	0.423
ด้านการร้องเรียนของนักศึกษา	4.37	0.35	4.44	0.33	0.568	0.549
รวม	4.36	0.32	4.39	0.30	0.547	0.506

จากตารางที่ 3.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ด้านหลักสูตร ด้านระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการร้องเรียนของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขา นิเทศศาสตร์ (สองภาษา) จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ความพึงพอใจ ต่อหลักสูตร	แหล่ง ความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	32	.774	.256	1.841	.123
	ภายในกลุ่ม	32	16.595	.130		
	รวม	64	16.595			
ด้านระบบอาจารย์ที่ ปรึกษาทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	34	.720	.270	1.623	.161
	ภายในกลุ่ม	30	19.312	.161		
	รวม	64	20.032			
ด้านกิจกรรมนักศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	27	2.735	.875	5.317	.001
	ภายในกลุ่ม	37	15.623	.103		
	รวม	64	18.358			
ด้านสิ่งสนับสนุน การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	21	1.709	.501	2.445	.039
	ภายในกลุ่ม	43	21.358	.174		
	รวม	64	23.067			
ด้านการร้องเรียนของ นักศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	20	.743	.197	1.581	.234
	ภายในกลุ่ม	44	19.109	.108		
	รวม	64	18.852			

** p < .01 * p < .05

จากตารางที่ 3.2 นักศึกษาชั้นปีการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านนักศึกษาระดับชั้นปีการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ด้านกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นักศึกษาระดับชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ด้านสิ่งสนับสนุนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffe นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ด้านกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่

อภิปรายผล

ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมนักศึกษา และด้านการร้องเรียนของนักศึกษาและน้อยที่สุด ด้านหลักสูตร ด้านระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ ประสงค์ทัน และ ไพวรรณจาศรี (2555) ที่พบว่า นิสิตของภาค วิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความพึงพอใจต่อการบริการของภาค วิชาบริหารธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และนิสิตที่มีชั้นปีต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริการของภาควิชาบริหารธุรกิจ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาชั้นปีการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนักศึกษาชั้นปีการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ด้านกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นักศึกษาชั้นปีการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ (สองภาษา) ด้านสิ่งสนับสนุนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของอารีรักษ์ มีแจ้ง (2557) พบว่า ภาพรวมนิสิตมีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวรอยู่ในระดับมาก เพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของความคาดหวังและความพึงพอใจ ขณะที่ชั้นปีส่งผลต่อความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิต

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา. (2558). *คู่มือการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557*. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, กองบริการการศึกษา. (2562). *รายชื่อ นักศึกษา*. สืบค้น จาก <http://reg.rbru.ac.th/registrar2/student>
- จิตนันท์ อุดมสุข. (2556). *ความพึงพอใจของผู้ประสภภัยพิบัติ ต่อคุณภาพการให้ความช่วยเหลือของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, หลักสูตรการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน.
- พวงผกา วรธนะปรกรณ์. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในบริการของกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2556*.
- นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา.

- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน, และ ไพวรรณ เกาศรี. (2555). ความพึงพอใจและความต้องการจำเป็นของนิสิตและบัณฑิตต่อการบริการของภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารวิจัยร่วมไพพรรณี*, 7(1), 80-87.
- อารีรักษ์ มีแจ้ง. (2552). ความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 6(3), 69-86.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2001). *Principles of Marketing*. (9th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. NY: Harper & Row.

รูปแบบและความหมายที่ปรากฏในข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร
ของป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย (ประเภทรถยนต์ที่นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง)
PATTERNS AND MEANINGS APPEARING ON THE PUBLIC RELATIONS
MESSAGES FOR SERIES LETTERS AVAILABLE FOR SUPER NUMBER PLATE
AUCTIONS (SEVEN PASSENGERS PRIVATE VEHICLE)

นนทชา คัยนันท์

Nontacha Kaiyanun

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20131

Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

169 Long-hard Bangsaen Rd., Saensuk, Mueang, Chonburi, 20131

*Corresponding author Email: nkaiyanun@gmail.com

(Received: May 5, 2020; Revised: June 6, 2020; Accepted: June 9, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษารูปแบบและความหมายที่ปรากฏในข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรของป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย (ประเภทรถยนต์ที่นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง) โดยศึกษาจากข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรในป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวยของทุกจังหวัดในส่วนภูมิภาค ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2547 จนถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 จำนวน 468 ข้อความ ผลการศึกษาในด้านรูปแบบ พบว่า ข้อความประชาสัมพันธ์มีจำนวนตั้งแต่ 1 วรรค ไปจนถึง 6 วรรค โดยรูปแบบ 2 วรรค มีจำนวนมากที่สุด ส่วนในด้านความหมาย พบว่า มีความหมายทั้งหมด 11 กลุ่ม เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1. ความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทอง 2. ความหมายเกี่ยวกับธุรกิจการค้า 3. ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อ 4. ความหมายเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรือง 5. ความหมายเกี่ยวกับการงาน 6. ความหมายเกี่ยวกับอำนาจเกียรติยศ 7. ความหมายเกี่ยวกับความสุขความสำเร็จ 8. ความหมายเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยม 9. ความหมายเกี่ยวกับความมั่นคง 10. ความหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพในการเดินทาง และ 11. ความหมายอื่น ๆ

คำสำคัญ: รูปแบบ, ความหมาย, ข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร, ป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย

Abstract

This research article aimed to study patterns and meanings appearing on the public relations messages for series letters available for super number plate auctions (seven passenger private vehicle). 468 PRs messages of series letters available for auctions in every regional province from August, 2004 to March, 2020 were studied. In term of length, the study revealed that the PRs messages could be ranged from one to six spaces; however, the most frequently found was the messages with the length of two spaces. Regarding the meanings of the series letters, the result could be classified into eleven groups which would be sorted from the most frequently found to the least as follows: 1. the meaning related to properties and money, 2. the meaning related to commerce, 3. the meaning related to belief, 4. the meaning related to prosperity, 5. the meaning related to work, 6. the meaning related to power and dignity, 7. the meaning related to happiness and success, 8. the meaning related to localism, 9. the meaning related to stability, 10. the meaning related to safe and sound journey, and 11. the meaning related to other topics.

Keywords: Patterns, Meanings, The public relations messages for series numbers, Super Number Plate Auctions

ที่มาและความสำคัญ

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อความหมายของมนุษย์ทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันรวมไปถึงการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่ สุขุมาวดี ขำหิรัญ (2537) กล่าวว่า “ภาษาเป็นของคู่ชีวิตมนุษย์ และเนื่องจากภาษาแทรกซึมอยู่ในกิจกรรมแทบทุกอย่างของมนุษย์ ภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์”

นอกจากภาษาจะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแล้ว ภาษายังมีอิทธิพลต่อความคิดของมนุษย์ ดังที่ วัลลภา วิทยาภิรักษ์ (2542) กล่าวว่า “ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ในแต่ละสังคมกำหนดขึ้นเพื่อใช้แทนความหมายตามที่ต้องการ ถึงแม้จะเป็นเพียงสิ่งสมมติแต่ส่วนหนึ่งมนุษย์ก็เข้าใจ

ว่าภาษาคือสิ่งที่แทนนั้น ทำให้ภาษามีส่วนช่วยกำหนดความคิดของมนุษย์” จากการที่ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและมีอิทธิพลต่อความนึกคิดของมนุษย์ จึงมีการนำภาษามาใช้ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้สื่อสาร

กิจกรรมทางสังคมที่มีการนำภาษามาใช้เพื่อประโยชน์ดังกล่าวที่น่าสนใจกิจกรรมหนึ่ง ก็คือ การจัดประมูลทะเบียนรถเลขสวย (ประเภทรถยนต์ที่นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง) จัดโดยกรมการขนส่งทางบก ทั้งนี้ในการจัดแต่ละครั้ง สำนักงานขนส่งจังหวัดแต่ละจังหวัดจะมีการนำหมายเลขที่เป็นที่ต้องการหรือเป็นที่นิยมของประชาชนออกประมูลจำนวน 301 หมายเลข ซึ่งหมายเลขจะมีจำนวนคงเดิมทุกครั้ง แต่สิ่งที่เปลี่ยนไป ก็คือ หมวดอักษร และข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร ข้อความดังกล่าวมีรูปแบบและความหมายที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนสนใจเข้าร่วมการประมูล เห็นได้จากผลการตอบรับของผู้เข้าร่วมประมูลที่ปรากฏในหัวข้อข่าว เช่น “คึกคัก! ขนส่งสงขลาจัดประมูลป้ายเลขรถสวย หมวด ขด ‘ชุมทรัพย์มากมี การงานดีถูกโฉลก’ ” (MGR Online, 2559) “สุดคึกคัก! เปิดการประมูลป้ายเลขทะเบียนรถสวย เชียงใหม่ หมวดอักษร ขร ขับรถเลขสวย ร่ำรวยรุ่งเรือง” (T news, 2560) เป็นต้น

จากหัวข้อข่าวดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่า มีการนำภาษามาใช้สร้างข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรของป้ายประมูล ซึ่งมีลักษณะคล้ายคำขวัญ (Slogan) คือ ใช้ถ้อยคำที่กะทัดรัด จดจำได้ง่าย และมีความหมายดึงดูดใจ เช่น

หมวด กฉ เกียรติยศก้าวหน้า การค้าถูกโฉลก (สุรินทร์, ม.ย. 2558)

หมวด กฉ การงานก้าวหน้า การค้ามั่งมี เลขดีถูกโฉลก (พัทลุง, ก.ค.2561)

หมวด กอ เกิดโชคลาภ อำนาจมี เลขดีงาม (เชียงใหม่, พ.ย. 2552)

หมวด ขข ชุมโชค ชุมทรัพย์ ชุมสมบัติ ชุมเงินทอง (เชียงใหม่, ก.ค. 2554)

จะเห็นได้ว่า ข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรในหมวดเดียวกันของแต่ละจังหวัดจะแตกต่างกันไป ทั้งในด้านรูปแบบและความหมาย หรือแม้แต่หมวดอักษรต่างหมวดของจังหวัดเดียวกันก็จะมีรูปแบบและความหมายที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาว่า ข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรของป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย (ประเภทรถยนต์ที่นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง) จะมีรูปแบบอย่างไร และมีความหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้าง เพื่อจะได้ทำให้เห็นแนวทางในการสร้างสรรค์รูปแบบการใช้ภาษาและการเลือกใช้ความหมายในการจูงใจกลุ่มเป้าหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบและความหมายที่ปรากฏในข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรของป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย (ประเภทรถยนต์ที่หนึ่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง)

นิยามศัพท์

ป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย หมายถึง ป้ายทะเบียนรถยนต์ ประเภทรถยนต์ที่หนึ่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง ที่สำนักงานขนส่งจังหวัดแต่ละจังหวัดได้นำหมายเลขที่เป็นที่ต้องการหรือเป็นที่นิยมของประชาชนออกประมูล มีจำนวน 301 หมายเลข

ข้อความประชาสัมพันธ์ หมายถึง ข้อความที่มีลักษณะคล้ายคำขวัญ ที่สำนักงานขนส่งจังหวัดแต่ละจังหวัดนำมาใช้สื่อความหมายถึงหมวดอักษรในป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย เพื่อจูงใจให้สาธารณชนสนใจเข้าร่วมการประมูล

หมวดอักษร หมายถึง พยัญชนะไทยสองตัวที่อยู่หน้าหมายเลขของป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย

รูปแบบ หมายถึง ลักษณะของข้อความประชาสัมพันธ์ที่สำนักงานขนส่งจังหวัดกำหนดขึ้นโดยใช้ถ้อยคำมาเรียบเรียงแบ่งออกเป็นวรรค ๆ

ความหมาย หมายถึง เนื้อหาของข้อความประชาสัมพันธ์ที่สำนักงานขนส่งจังหวัดกำหนดขึ้น โดยมีถ้อยคำในแต่ละวรรคสื่อถึงเรื่องต่าง ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยศึกษาจากข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรในป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย (ประเภทรถยนต์ที่หนึ่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง) ของทุกจังหวัดในส่วนภูมิภาคที่มีการจัดประมูลและให้ความหมายของหมวดอักษรไว้ มีทั้งหมด 75 จังหวัด ทั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มการประมูลในส่วนภูมิภาค คือ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2547 จนถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 รวบรวมข้อความได้ทั้งหมด 468 ข้อความ จากหมวดอักษรทั้งหมด 38 หมวด

แนวคิดและทฤษฎี

1. การประมูลทะเบียนรถเลขสวย

ความเป็นมาของการประมูลป้ายทะเบียนรถเลขสวยนั้น มีจุดเริ่มต้นจากหน่วยงาน “กรมการขนส่งทางบก” ซึ่งได้จัดให้มีการประมูลทะเบียนรถเลขสวยครั้งแรกในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กับริยณต์ที่หนึ่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 ที่นั่ง เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ณ โรงแรมแกรนด์ ไฮแอทเอราวัณ จากนั้นได้มีการจัดการประมูลทั้งในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) และในส่วนภูมิภาค (ต่างจังหวัด) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (WeLoveplate, ม.ป.ป.)

จากการตราพระราชบัญญัติรถยนต์ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดหมายเลขทะเบียนซึ่งเป็นที่ต้องการหรือเป็นที่นิยมเพื่อนำออกเปิดประมูลเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2546 เพื่อนำรายได้เข้ากองทุนเพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน ทั้งนี้ หมายเลขดังกล่าวมีทั้งสิ้น 301 หมายเลขในแต่ละหมวดอักษรของป้ายทะเบียนรถยนต์ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 1 เลขสี่ตัวเหมือนกัน เช่น 1111 2222 3333 กลุ่ม 2 เลขสามตัวเหมือนกัน, เลขสองตัวเหมือนกัน, เลขตัวเดียว, เลขคู่ 8, เลขคู่ 9 เช่น 444 55 6 8899 9898 กลุ่ม 3 เลขหลักพัน, เลขเรียง, เลขคู่, เลขสลับ, เลขคู่ติด 0, เลขคู่ติด 6 เช่น 7000 1234 3344 1221 1010 6226

บุศรา สมใจคิด (สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558) กล่าวว่า ในส่วนกลางมีการจัดประมูลเป็นประจำทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ที่ 2 และ 4 ของเดือน แต่ในส่วนภูมิกษาคนั้นจะไม่ได้ระบุช่วงเวลาในการจัดประมูลที่ตรงกัน ขึ้นอยู่กับการยื่นขอจดทะเบียนรถยนต์ของแต่ละจังหวัด หากจังหวัดใดมีการยื่นขอจดทะเบียนรถยนต์ครบตามหมายเลขในหมวดอักษรก่อน ก็จะมีการประมูลในหมวดอักษรใหม่ก่อน ทำให้แต่ละจังหวัดอาจมีการจัดประมูลหมวดอักษรของป้ายทะเบียนรถยนต์ไม่ตรงกันในแต่ละปี และอาจจะไม่ได้จัดประมูลทุกปี ดังนั้นในส่วนภูมิภาคจึงมีการใช้กลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการประมูลทะเบียนรถเลขสวย ด้วยการใช้อัฒคมประชาสัมพันธ์หมวดอักษร โดยเริ่มขึ้นในเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2547 ที่จังหวัดจันทบุรี หมวดอักษร กง ให้ความหมายว่า “การงานก้าวหน้า การเงินมั่งคั่ง” ต่อมาในจังหวัดต่าง ๆ ก็ได้มีการกำหนดความหมายให้หมวดอักษรของป้ายทะเบียนด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ฐษฐรดา อุทัยพจน์ (สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2558) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า จังหวัดนครสวรรค์ แม้จะมีการจัดการประมูล แต่ก็มิได้ให้ความหมายของหมวดอักษรไว้ เนื่องจากชาวนครสวรรค์เชื่อว่ามิ “มั่งกร” ก็ถือว่าเป็นสิริมงคลที่สุดของจังหวัดแล้ว

จึงใช้ข้อความประชาสัมพันธ์ในการจัดการประมูลทุก ๆ ครั้งว่า “รู้เรื่อง ร่ำรวย ด้วยป้าย มังกร นครสวรรค์”

จากการทบทวนข้อมูลและรวบรวมข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าปีแรกที่เริ่มมีการใช้ข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรในป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวย คือ ปี พ.ศ.2547 และทำให้ทราบว่า ในส่วนภูมิภาคทั้ง 76 จังหวัด มีจังหวัดที่จัดการประมูลแต่ไม่ได้ใช้ข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรเพียง 1 จังหวัด คือ จังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้นจึงมีจังหวัดที่ใช้ข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร ทั้งหมด 75 จังหวัด ซึ่งผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นขอบเขตของข้อมูลที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. แนวทางในการวิเคราะห์รูปแบบและความหมายของข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร

ลักษณะข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรในป้ายประมูลทะเบียนรถเลขสวยมีลักษณะคล้ายคำขวัญ (Slogan) ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ชัชวดี ศรลัมพ์ (2543) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะการใช้ภาษาในคำขวัญประจำจังหวัด” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในด้านรูปแบบและการเรียบเรียงข้อความในคำขวัญประจำจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทย ในการศึกษาารูปแบบของคำขวัญ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ความยาวของคำขวัญมาจัดรูปแบบ ซึ่งแบ่งได้เป็นคำขวัญที่ประกอบด้วยข้อความตั้งแต่ 2 วรค ไปจนถึง 9 วรค ส่วนในด้านการเรียบเรียงข้อความในคำขวัญ มีการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมาย โดยพิจารณาองค์ประกอบทางความหมายที่ระบุถึงลักษณะเด่นและสำคัญของจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ สถานที่สำคัญ ภูมิศาสตร์ของจังหวัดประวัติศาสตร์และความเป็นมา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประเพณีและวัฒนธรรม สินค้าที่ทำรายได้เข้าจังหวัด เทศกาลและงานประเพณี ผู้คนท้องถิ่น เหตุการณ์สำคัญ และการค้นพบที่เกิดขึ้นใหม่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ในคำขวัญแต่ละคำขวัญจะมีโครงสร้างทางความหมายที่มีองค์ประกอบทางความหมายครบทุกองค์ประกอบ หรือมีเฉพาะบางองค์ประกอบเท่านั้น

อรชัย อรรถอุดม (2555) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์อัตลักษณ์ในคำขวัญประจำเขตในกรุงเทพมหานคร: ทูทางวัฒนธรรมและการต่อรองทางวัฒนธรรม” เพื่อศึกษาเนื้อหา คำขวัญประจำเขตในกรุงเทพมหานคร 50 เขต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบแยกวิเคราะห์ทีละวรรคเกี่ยวกับการสื่อความหมายด้านอัตลักษณ์ของแต่ละเขต แล้วจึงนำผลที่ได้มาจัดกลุ่มในเชิงประเภท ซึ่งพบว่ามียุุ่มอัตลักษณ์ที่ปรากฏในคำขวัญ 9 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสถาปัตยกรรม

กลุ่มความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กลุ่มธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มอาชีพ กลุ่มสินค้าประจำถิ่น กลุ่มเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ กลุ่มสถาบันการศึกษา กลุ่มประชากร และกลุ่มวัฒนธรรม

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการวิเคราะห์รูปแบบของข้อความประชาสัมพันธ์จากงานของ ชัชวดี ศรีลัมพ์ (2543) ที่ใช้ความยาวของคำขวัญ (จำนวนวรรค) มาเป็นเกณฑ์ในการศึกษา และได้แนวทางในการวิเคราะห์ความหมายของข้อความประชาสัมพันธ์จากงานวิจัยทั้งสองเรื่อง ที่วิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายหรือเนื้อหาแบบแยกวิเคราะห์ทีละวรรค แล้วจึงนำผลที่ได้มาจัดกลุ่มความหมาย

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยนี้จะยกตัวอย่างข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรของป้ายประมุลทะเบียนรถเลขสวยโดยใช้รูปแบบ ดังนี้

หมวดอักษร ข้อความประชาสัมพันธ์ (จังหวัด, เดือนและปีที่จัดการประมุล)

เช่น หมวด ขร ขัปรถเลขสวย ร้ารวรूंรุงเรือง (เชียงใหม่, ก.ย. 2560)

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลจากสื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนเข้าร่วมการประมุลทะเบียนรถเลขสวยที่กรมการขนส่งทางบกและสำนักงานขนส่งแต่ละจังหวัดได้เผยแพร่ผ่านสื่อประเภทแผ่นพับ แผ่นป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ ข้อความประชาสัมพันธ์ในสื่ออินเทอร์เน็ต และจากการสัมภาษณ์บุคลากรที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการประมุลทะเบียนรถเลขสวย

2. ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการประมุลทะเบียนรถเลขสวย แนวทางการวิเคราะห์รูปแบบและความหมายของข้อความประชาสัมพันธ์

3. วิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์รูปแบบของข้อความประชาสัมพันธ์ โดยใช้จำนวนวรรคมาเป็นเกณฑ์ในการศึกษา

3.2 วิเคราะห์ความหมายของข้อความประชาสัมพันธ์ โดยแยกวิเคราะห์ทีละวรรค แล้วจึงนำผลที่ได้มาจัดกลุ่มความหมายและแสดงผลเป็นจำนวนและร้อยละ

4. สรุปผลการศึกษา อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

1. รูปแบบของข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร

จากการศึกษารูปแบบของข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร จำนวนทั้งสิ้น 468 ข้อความ พบว่า สามารถใช้เกณฑ์จำนวนวรรคมาแบ่งรูปแบบข้อความประชาสัมพันธ์ได้ทั้งหมด 6 รูปแบบ แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร จำแนกตามรูปแบบ

ลำดับ	รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ	ตัวอย่าง	
1	1 วรรค	13	2.8	หมวด กน ก้าวหน้า (นครราชสีมา, ม.ค. 2549) หมวด กล เกิดลาภ (สุราษฎร์ธานี, มิ.ย. 2561)	หมวด ขก ขอนแก่นมหานคร (ขอนแก่น, ก.พ. 2560) หมวด ขก สงขลาเกริกไกร (สงขลา, มี.ค. 2557)
2	2 วรรค	326	69.7	หมวด กก การงานก้าวหน้า การเงินมั่นคง (ชัยนาท, ส.ค. 2551) หมวด กฉ ก้าวหน้า ถูกโฉลก (จันทบุรี, ม.ค. 2554) หมวด กข เกษมเปรมปรีดิ์ มั่งมีเงินทอง (อุดรธานี, มิ.ย. 2562)	หมวด ขค ขุมทรัพย์มากมาย ค้าขายรุ่งเรือง (ชลบุรี, ส.ค. 2556) หมวด ขน ขุมทรัพย์ล้ำค่า นำพาโชคลาภ (นครราชสีมา, ก.ย. 2561) หมวด ขห ขัณฑ์เลขสวย ร่ำรวยมหาศาล (เชียงใหม่, ก.ค. 2562)
3	3 วรรค	88	18.8	หมวด กจ การงานก้าวหน้า การค้า เจริญรุ่งเรือง ร่ำรวยมั่นคง (ปราจีนบุรี, มิ.ย. 2556) หมวด กต ก้าวหน้า มหาเศรษฐี มั่งมี ตลอดไป (ลำปาง, ก.ค. 2553)	หมวด กบ ก้าวหน้า ร่ำรวย มากด้วยบารมี (นครปฐม, มี.ค. 2558) หมวด ขง ขุมทรัพย์ล้ำค่า คุณย่าคุ้มครอง เงินทอง มหาศาล (นครราชสีมา, ก.ย. 2558)
4	4 วรรค	37	7.9	หมวด กง การงานมั่นคง การเงินมั่งคั่ง ด้วยป้ายทะเบียนสวย เมืองชาละวัน (พิจิตร, พ.ค. 2556) หมวด กม ก้าวหน้า มั่งมี มั่งคั่ง มั่นคง (สงขลา, ส.ค. 2552)	

ลำดับ	รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ	ตัวอย่าง
				หมวด ขว ขัปรถเลขสวย ร่ำรวย โชคดี มีวาสนา (เชียงใหม่, มิ.ย. 2561)
5	5 บรรค	3	0.6	หมวด กฉ กิจการดี โชคดี ป้ายดี ถูกโฉลก เพิ่มศักดิ์ศรี (เพชรบูรณ์, พ.ย. 2556) หมวด กท ก้าวหน้า มั่งมี โชคดี ต่อหน้าที่การงาน ตลอดไป (ชัยภูมิ, ก.พ. 2563)
6	6 บรรค	1	0.2	หมวด กฉ ก้าวหน้า ด้วยโฉลกเลขสวย เลขดี เสริมบารมี สร้างกุศล ด้วยการประมุขเลขทะเบียนรถ (สระบุรี, พ.ย. 2551)
รวม		468	100.0	

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรมีรูปแบบตั้งแต่ 1 วรรค ไปจนถึง 6 วรรค โดยรูปแบบ 2 วรรค เป็นรูปแบบที่พบมากที่สุด และรูปแบบ 6 วรรค เป็นรูปแบบที่พบน้อยที่สุด

เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณารูปแบบข้อความประชาสัมพันธ์แล้ว ทำให้เห็นว่า ข้อความประชาสัมพันธ์มีลักษณะเชื่อมโยงกับหมวดอักษร โดยมีการใช้ถ้อยคำที่มีพยัญชนะตรงกับพยัญชนะของหมวดอักษร ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในทุกวรรคหรือบางวรรคก็ได้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. ทุกวรรคในข้อความประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหมวดอักษร จำนวน 375 ข้อความ มีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ในวรรคเดียวกันมีการปรากฏการใช้ถ้อยคำที่มีพยัญชนะตรงกับพยัญชนะทั้งสองตัวในหมวดอักษร จำนวน 54 ข้อความ ดังตัวอย่าง

หมวด กค การคลังมั่งคั่ง การค้าก้าวหน้ามั่นคง กิจการคมนาคมไม่หยุดนิ่ง
(สระแก้ว, พ.ค. 2553)

หมวด กง การเงินมั่งคั่ง การงานมั่นคง (กำแพงเพชร, ม.ค. 2553)

หมวด กพ การเงินเพิ่มพูนทวี (สระบุรี, ก.ย. 2560)

หมวด กร เก็บเกี่ยวความรุ่งเรือง (ระยอง, ส.ค. 2560)

1.2 ในแต่ละวรรคมีการปรากฏการใช้ถ้อยคำที่มีพยัญชนะตรงกับพยัญชนะตัวใดตัวหนึ่งของหมวดอักษร จำนวน 210 ข้อความ ดังตัวอย่าง

หมวด กข บึงกาฬก้าวหน้า ขายคำร่ำรวย (บึงกาฬ, พ.ค.2562)

หมวด กค โชคลาภเกื้อกูล เพิ่มพูนธนทรัพย์ (ตรัง, มิ.ย. 2562)

หมวด ขช ขับรถเลขสวย ร่ำรวยธนทรัพย์ (ชลบุรี, ก.ย. 2559)

หมวด ขอ ขับรถเลขสวย อำนวยโชคลาภ (เชียงใหม่, ก.พ. 2563)

1.3 ในวรรคเดียวกันมีการปรากฏการใช้ถ้อยคำที่มีพยัญชนะตรงกับพยัญชนะทั้งสองตัวของหมวดอักษร และมีบางวรรคปรากฏการใช้ถ้อยคำที่มีพยัญชนะตรงกับพยัญชนะตัวใดตัวหนึ่งของหมวดอักษร จำนวน 111 ข้อความ ดังตัวอย่าง

หมวด กน ก้าวล้ำนำหน้า นำพาทรัพย์สิน (ราชบุรี, ก.ย. 2560)

หมวด กม การงานก้าวหน้า การค้ามั่งมี (อยุธยา, มี.ค. 2561)

หมวด กย การงานก้าวหน้า การค้ายิ่งเจริญ (อุบลราชธานี, มี.ค. 2561)

หมวด ขท ขุมทรัพย์มากมี ขับดีปลอดภัย (สงขลา, ก.ย. 2560)

2. บางวรรณคดีในข้อความประชาสัมพันธ์ไม่เชื่อมโยงกับหมวดอักษร จำนวน 93 ข้อความ ดังตัวอย่าง

หมวด กท กำเงิน กำทอง ฆลงชัย	(ปราจีนบุรี, ม.ย. 2562)
หมวด กย กินดี อยู่ดี บารมีหลวงพ่อพระพุทธรชินราช	(พิษณุโลก, ม.ย. 2560)
หมวด กล กำลั้งเลข เสริมโชค เกิดลาภ การค้าร่ำรวย	(ขอนแก่น, ส.ค. 2556)
หมวด กษ สุข สุขเกษมเปรมปรีดิ์ มั่งมีเงินทอง	(เชียงราย, มี.ค. 2563)

จากการศึกษาข้างต้น พบว่า ข้อความประชาสัมพันธ์มีการเชื่อมโยงกับหมวดอักษรในลักษณะที่ทุกรวดเชื่อมโยงกับหมวดอักษร โดยรูปแบบที่พบมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบที่แต่ละวรรคมีการปรากฏการใช้ถ้อยคำที่มีพยัญชนะตรงกับพยัญชนะตัวใดตัวหนึ่งของหมวดอักษร

ลักษณะการเชื่อมโยงของข้อความประชาสัมพันธ์กับหมวดอักษร ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงความน่าสนใจของการนำถ้อยคำที่มีพยัญชนะตรงกับพยัญชนะในหมวดอักษรมาใช้ในการสื่อความหมาย ทั้งนี้สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การใช้ถ้อยคำที่มีพยัญชนะตรงกับพยัญชนะในหมวดอักษร

พยัญชนะ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ใช้	พยัญชนะ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ใช้
ก	การค้า การงาน การเงิน กิจการ ก้าวหน้า ก้าวนำ กองเงิน กอง ทอง เกิดโชค เกียรติยศ กำลั้ง เลข แก้วแหวน กิจกรรม เกียรติคุณ เกษม ก้าวล้ำ เกื้อกูล กินดี กอและ กำเงิน กำทอง เกิดลาภ กว้านพะเยา เกื้อหนุน ไก่ทอง เก็บเกี้ยว กำไร	บ	บริบูรณ์ บารมี บุญบารมี บุญ
ข	ขอนแก่น ของคำ ของคุณ ของ ขลัง ขุมทรัพย์ ขุมโชค ขุม สมบัติ ขุมงาน ขุมเงินทอง ขน เงินขนทอง สงขลา ขั้บรรณ ขนส่ง	พ	เพิ่มพูน พร้อมพรั่ง

พยัญชนะ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ใช้	พยัญชนะ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ใช้
ค	การค้า คำขาย ความก้าวหน้า คุ้มครอง มั่นคง มั่งคั่ง คุ้มครอง ล้ำเลิศล้ำค่า ทวีคูณ การคลัง ความเจริญก้าวหน้า คมนาคม	ม	มั่งมี มากมาย มั่นคง มั่งคั่ง มหาศาล มหาเศรษฐี มงคล มหาเฮง
ง	เงินทอง งาน เงิน งามสง่า	ย	ยิ่งใหญ่ ยิ่งยืน เยอะแยะ ยิ่ง เจริญ เกียรติยศ อยู่ดี
จ	เจริญรุ่งเรือง เจริญ กิจการ เจริญโภคทรัพย์	ร	รุ่งเรือง ร่ำรวย รุ่งโรจน์
ฉ	โฉลก ฉับไว ฉับพลัน เฉลิมลาภ ฉะเชิงเทรา ฉีดฉาย ฉลองชัย ฉลองโชค ฉลองความสำเร็จ	ล	เลข ลาภ ลู่ลวง ล้ำเลิศ ล้ำ ค่า
ต	ตลอดกาล ตลอดไป เต็มโต ตำแหน่ง ตั้งสติก่อนสตาร์ท ตั้งใจ เงินตรา ตลอดปี	ว	ก้าวหน้า วาสนา
ท	ทวีทรัพย์ ทวีโชค ทวีผล ทวีคูณ ทรัพย์สิน ทอง ทนใจ ทะเบียน หน้าที่การงาน ทั่วไทย ทรัพย์ ทุกสิ่ง ทั่วทิศ	ช	เกษมสุข สุขเกษม เกษมศรี หรรษา เกษมลาภ เกษมเปรมปรีดี
ธ	ธุรกิจ ธนทรัพย์ ธนสารสมบัติ ธงชัย	ห	หลินปิง มหาศาล
น	ก้าวหน้า ล้ำหน้า นำพา (นำพา รุ่งเรือง นำพาโชคกลาง นำพา ทรัพย์สิน) หนุนนำ ก้าวหน้า เกื้อหนุน เน้นนาน นำชัย นับเบอร์ เน้นยวทรัพย์ นำโชค เนืองนอง นำหน้า	อ	อำนาจโชคกลาง อำนาจ

จากตารางที่ 2 ทำให้เห็นว่า ถ้อยคำที่นำมาใช้ให้ตรงกับพยัญชนะของหมวดอักษร
ล้วนแล้วแต่เป็นคำที่มีความหมายในด้านดี ให้ความรู้สึกเชิงบวก ดังนั้นจึงน่าสนใจว่า ขนส่ง

จังหวัดแต่ละจังหวัดจะสร้างข้อความประชาสัมพันธ์ให้มีความหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องใดที่จะเป็นการจูงใจให้ประชาชนสนใจเข้าร่วมการประมูล

2. ความหมายที่ปรากฏในข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร

จากการศึกษาความหมายที่ปรากฏในข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษร ซึ่งพิจารณาแบบแยกวิเคราะห์ทีละวรรค แล้วนำผลมาจัดกลุ่มความหมาย พบว่า มีความหมายทั้งหมด 11 กลุ่ม แสดงเป็นจำนวนและร้อยละของการปรากฏความหมายโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของการปรากฏความหมาย จำแนกตามกลุ่มความหมาย

ลำดับที่	กลุ่มความหมาย	จำนวน	ร้อยละ
1	ทรัพย์สินเงินทอง	274	24.89
2	ธุรกิจการค้า	215	19.53
3	ความเชื่อ	177	16.08
	- ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาภ	67	6.09
	- ความเชื่อเกี่ยวกับบุญวาสนา	51	4.63
	- ความเชื่อเกี่ยวกับเลขมงคล	49	4.45
	- ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์	10	0.91
4	ความเจริญรุ่งเรือง	155	14.08
5	การทำงาน	151	13.71
6	อำนาจเกียรติยศ	38	3.45
7	ความสุขความสำเร็จ	29	2.63
8	ท้องถิ่นนิยม	23	2.09
9	ความมั่นคง	17	1.54
10	สวัสดิภาพในการเดินทาง	11	1.00
11	อื่น ๆ	11	1.00
รวม		1101	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ความหมายที่ปรากฏมากที่สุด คือ ความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทอง และความหมายที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ ความหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพในการเดินทาง ทั้งนี้ความหมายทั้ง 11 กลุ่มความหมาย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทอง

ความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทอง ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับเงินทอง สิ่งของมีค่า ความร่ำรวย รวมถึงแหล่งที่เกิดหรือเก็บทรัพย์สิน ดังตัวอย่าง

หมวด กค	การค้ำดี การคลังดี	(ปราจีนบุรี, พ.ศ. 2549)
หมวด กท	การงานการดำรงเรื่อง ทรัพย์สินทวีคุณ	(สกลนคร, ก.พ. 2561)
หมวด กพ	การเงินมั่งคั่ง พร้อมพรั่งบริบูรณ์	(อุบลราชธานี, ก.ย. 2559)
หมวด กม	เก็บเลขดีเลขสว รวยมหาเฮง	(ระยอง, ก.ค. 2558)
หมวด ขค	ชุมทรัพย์มากมาย ค่าขายรุ่งเรือง	(ชลบุรี, ส.ค. 2556)

2. ความหมายเกี่ยวกับธุรกิจการค้า

ความหมายเกี่ยวกับธุรกิจการค้า ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับการประกอบกิจการเพื่อมุ่งการค้าหากำไร หรือผลที่ได้เกินต้นทุนจากการประกอบกิจการ ดังตัวอย่าง

หมวด กค	การงานก้าวหน้า ค่าขายมั่งคั่ง	(สตูล, มิ.ย. 2556)
หมวด กท	การค้าการขายร่ำรวย ทรัพย์สินทวีคุณ	(ลพบุรี, มี.ค. 2555)
หมวด กธ	ก้าวหน้าทั่วทิศ ธุรกิจรุ่งเรือง	(กระบี่, มี.ค. 2563)
หมวด กพ	กำไรเพิ่มพูน เพิ่มพูนกำไร	(ระยอง, ก.ค. 2557)

3. ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อ

ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อ ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนในสังคม เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้เกิดความรู้สึกที่ดีและเกิดความมั่นคงในจิตใจ

จากการศึกษาข้อความ พบว่า ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาภ ความเชื่อเกี่ยวกับบุญญาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับเลขมงคล และความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาภ ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับโชคลาภ หรือสิ่งที่น่าสนใจมาให้โดยไม่ได้คาดหมาย ดังตัวอย่าง

หมวด กฉ	<u>เกิดโชค เอลิมลาก</u>	(กำแพงเพชร, ก.พ. 2558)
หมวด กฉ	<u>ก้าวหน้า ถูกโฉลก</u> เฮงทุกเลข	(นครศรีธรรมราช, พ.ค. 2551)
หมวด ขก	ชุมทรัพย์เพิ่มพูน เกื้อกูลบารมี <u>ทวีโชคลาภ</u>	(ภูเก็ต, ก.ย. 2562)

3.2 ความเชื่อเกี่ยวกับบุญวาสนา ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับความดีงาม กุศลผลบุญ หรือคุณความดีที่ได้บำเพ็ญมา ดังตัวอย่าง

หมวด กฉ	<u>ก้าวหน้า ด้วยโฉลกเลขสวย เลขดี เสริมบารมี สร้างกุศล</u> ด้วยการประมูลเลขทะเบียนรถ	(สระบุรี, พ.ย. 2551)
หมวด กบ	การเงินฟูเฟื่อง <u>รุ่งเรืองบุญบารมี</u>	(นครศรีธรรมราช, ส.ค. 2557)
หมวด กว	กิจการก้าวหน้า <u>วาสนาดี บารมีเพิ่มพูน</u>	(สุราษฎร์ธานี, เม.ย. 2562)

3.3 ความเชื่อเกี่ยวกับเลขมงคล ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับพลังอำนาจของตัวเลขที่จะนำมาซึ่งโชคลาภและความเจริญรุ่งเรือง ดังตัวอย่าง

หมวด กฉ	การงานก้าวหน้า การค้าร่ำรวย <u>ทะเบียนรถสวยถูกโฉลก</u>	(สุโขทัย, มี.ค. 2559)
หมวด กม	<u>ก้าวหน้าด้วยเลขดี มั่งมีด้วยเลขสวย</u>	(เชียงราย, มี.ค. 2560)
หมวด กล	<u>เกิดลาภด้วยเลขสวย ร่ำรวยด้วยเลขดี มั่งมีด้วยเลขงาม</u>	(สงขลา, ม.ค. 2555)

3.4 ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับความเชื่อในอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สามารถคุ้มครอง หรือบันดาลให้เป็นไปหรือสำเร็จได้ตามประสงค์ ดังตัวอย่าง

หมวด กล	“ลาภ ผล พูน ทวี” <u>บารมีหลวงปู่ทิม</u>	(ระยอง, ก.พ. 2561)
หมวด ขง	ชุมทรัพย์ล้ำค่า <u>คุณย่าคุ้มครอง</u> เงินทองมหาศาล	(นครราชสีมา, ก.ย. 2558)
หมวด ขน	ชุมทรัพย์ล้ำค่า <u>ครูบาคุ้มครอง</u> เงินทองเพิ่ม	(เชียงใหม่, ก.ค. 2558)

4. ความหมายเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรือง

ความหมายเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรือง ได้แก่ วรรคที่มีความหมายในลักษณะที่ดีขึ้น มีมากขึ้น เติบโตองงามขึ้น ดังตัวอย่าง

หมวด กค	เกียรติยศ <u>ความเจริญก้าวหน้า</u>	(เลย, ก.พ. 2551)
หมวด กจ	<u>ก้าวหน้า เจริญรุ่งเรือง</u>	(ชัยภูมิ, ก.ค. 2557)
หมวด กต	กิจการก้าวหน้า <u>เติบโตรุ่งเรือง</u>	(ปทุมธานี, ส.ค. 2557)

5. ความหมายเกี่ยวกับการงาน

ความหมายเกี่ยวกับการงาน ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับกิจกรรม หรือ การประกอบอาชีพที่ไม่ได้มุ่งการค้าหากำไร ดังตัวอย่าง

หมวด กต	<u>กิจกรรมก้าวหน้า</u> การค้าเติบโต	(จันทบุรี, มี.ย. 2556)
หมวด กท	<u>การงานทวีผล</u> การเงินทวีคูณ	(บุรีรัมย์, มี.ค. 2561)
หมวด กธ	<u>การงานก้าวหน้า</u> ธุรกิจร่ำรวย ใช้เลขสวณะเชิงตรา(ฉะเชิงเทรา, มี.ค. 2562)	

6. ความหมายเกี่ยวกับอำนาจเกียรติยศ

ความหมายเกี่ยวกับอำนาจเกียรติยศ ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ ความมีเกียรติ ศักดิ์ศรี ความมีหน้ามีตา และความยกย่องนับถือ ดังตัวอย่าง

หมวด กฉ	กิจการดี โชคดี ป้ายดี ถูกโฉลก <u>เพิ่มศักดิ์ศรี</u>	(เพชรบูรณ์, พ.ย. 2556)
หมวด กย	<u>เกียรติยศก้าวหน้า</u> ยิ่งใหญ่ยั่งยืน	(ขอนแก่น, เม.ย. 2555)
หมวด กอ	เกิดโชคกลาง <u>อำนาจมี</u> เลขดังงาม	(เชียงใหม่, พ.ย. 2552)

7. ความหมายเกี่ยวกับความสุขความสำเร็จ

ความหมายเกี่ยวกับความสุขความสำเร็จ ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับการมีชีวิตที่สบายทั้งกายและใจ มีความสำเร็จสมดังปรารถนา ดังตัวอย่าง

หมวด กฉ	กำเงิน กำทอง ฉลองชัย	(ลำพูน, พ.ย. 2561)
หมวด กท	การงานก้าวหน้า การค้าก้าวหน้า ทุกสิ่งดังใจ ใช้ป้ายปทุมฯ (ปทุมธานี, ส.ค. 2561)	
หมวด กษ	กิจการก้าวหน้า <u>ชีวาเกษมสุข</u>	(ขอนแก่น, พ.ค. 2558)

8. ความหมายเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยม

ความหมายเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยม ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับชื่อของจังหวัด ชื่อของสถานที่สำคัญ รวมถึงชื่อสิ่งอื่น ๆ ที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง โดยเฉพาะ ดังตัวอย่าง

หมวด กง	การเงินร่ำรวย เลขสวยเลขค่า <u>งามสง่าหริภุญชัย</u>	(ลำพูน, พ.ย. 2555)
หมวด กค	เกียรติยศ ความเจริญก้าวหน้า เพื่ออง <u>คู่เมืองยศ</u>	(ยโสธร, ก.ค. 2551)
หมวด กห	ก้าวหน้า มหาเศรษฐี โชคดี <u>มีหลินปิง</u>	(เชียงใหม่, ธ.ค. 2552)

9. ความหมายเกี่ยวกับความมั่นคง

ความหมายเกี่ยวกับความมั่นคง ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่เป็นหลักเป็นฐานและดำรงอยู่ได้ไม่เปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่าง

หมวด กค	ก้าวหน้า <u>มั่นคง</u> ร่ำรวย	(พิจิตร, ม.ค. 2550)
หมวด กค	เกียรติยศ ก้าวหน้า <u>มั่นคง</u> มั่งคั่ง	(น่าน, ก.ค. 2551)
หมวด กก	ก้าวหน้า <u>มั่นคง</u> การเงินมั่งคั่ง ร่ำรวย	(สุพรรณบุรี, กค. 2549)

10. ความหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพในการเดินทาง

ความหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพในการเดินทาง ได้แก่ วรรคที่มีความหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินทาง และความไม่ประมาทในการเดินทาง ดังตัวอย่าง

หมวด กค	การงานก้าวหน้า การค้ามั่นคง <u>คมนาคมปลอดภัย</u>	(สิงห์บุรี, มี.ค. 2552)
หมวด กต	เกียรติคุณเกริกไกรไปทั่วหล้า <u>ตั้งสติอันสตราหวิวัฒน์ไทย</u>	(เชียงราย, มี.ค. 2552)
หมวด ขช	<u>ขับรถปลอดภัย</u> ธุรกิจก้าวหน้าไกลรุ่งเรือง	(สงขลา, มี.ค. 2561)

11. ความหมายอื่น ๆ

ความหมายอื่น ๆ ได้แก่ วรรคที่มีความหมายไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มความหมายทั้ง 10 กลุ่ม ดังตัวอย่าง

หมวด กฉ	ก้าวหน้า ฉับพลัน	(สมุทรปราการ, ก.ค. 2552)
หมวด กต	ก้าวหน้า รุ่งเรือง ตลอดไป	(ราชบุรี, ส.ค. 2554)

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้างต้น มีประเด็นสำหรับการอภิปรายผล ดังนี้

ในด้านรูปแบบที่ปรากฏว่า ข้อความประชาสัมพันธ์มีจำนวน 2 วรรคมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากพยัญชนะในหมวดอักษรมีอยู่สองตัว ดังนั้น หากให้ความหมายของพยัญชนะทั้งสองตัวในแต่ละวรรคได้ก็น่าจะถือว่าสื่อความได้ครบถ้วน ดังจะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาความเชื่อมโยงของข้อความประชาสัมพันธ์กับหมวดอักษร มีการปรากฏลักษณะที่ทุกวรรคของข้อความประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหมวดอักษรในแบบที่แต่ละวรรคมีการใช้ถ้อยคำที่มีพยัญชนะตรงกับพยัญชนะตัวใดตัวหนึ่งของหมวดอักษรมากที่สุด และถ้อยคำที่นำมาใช้นั้นส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นถ้อยคำที่มีความหมายดี ฉะนั้น การสร้างข้อความให้มีรูปแบบมากกว่า

2 พรรคขึ้นไป จึงน่าจะเป็นเพราะว่าต้องการเพิ่มความหมายที่ดีให้ดึงดูดความสนใจของประชาชนมากยิ่งขึ้น

ส่วนในด้านความหมายที่ปรากฏว่า ความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทองเป็นความหมายที่ปรากฏมากที่สุด รองลงมาคือความหมายเกี่ยวกับธุรกิจการค้านี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ดำเนินการจัดการประมูลตระหนักดีว่า ทรัพย์สินเงินทองเป็นสิ่งที่คนในสังคมทุกระดับให้ความสำคัญ จึงนำมาใช้ในการจูงใจให้ประชาชนสนใจเข้าร่วมการประมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการประมูลมักจะเป็นกลุ่มนักธุรกิจ หรือผู้ที่มีความร่ำรวย ดังนั้นการสร้างข้อความให้มีความหมายดังกล่าว จึงน่าจะเป็นการสร้างความพึงพอใจในแง่ของการเสริมกำลังใจว่า หากได้จ่ายประมูลในหมวดอักษรที่มีความหมายดังกล่าวไปแล้ว ก็อาจจะทำให้ตนได้รับทรัพย์สิน หรือได้รับผลกำไรจากการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินงานต่าง ๆ ได้

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มความหมายต่าง ๆ ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อ (โชคลาภ เลขมงคล บุญวาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์) การงาน ความเจริญรุ่งเรือง สุขความความสำเร็จ อำนาจเกียรติยศ ความมั่นคง ท้องถิ่นนิยม สวัสดิภาพในการเดินทาง และความหมายอื่น ๆ ความหมายเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นความหมายที่ดี ซึ่งสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องมงคลของคนไทย การสร้างความหมายให้แก่หมวดอักษรบนพื้นฐานความเชื่อดังกล่าวจึงถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ผู้ดำเนินการจัดการประมูลนำมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าทางการตลาดให้แก่ป้ายประมูล

อาจกล่าวได้ว่า การสร้างสรรค์รูปแบบและความหมายแก่หมวดอักษร ก็เพื่อต้องการให้ทุกหมายเลขในป้ายประมูลเป็นที่ต้องการของประชาชน กลยุทธ์นี้มีส่วนช่วยเอื้อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ จึงเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของภาษาว่า ภาษาไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสื่อสารเท่านั้น แต่ภาษายังมีส่วนในการกำหนดและมีอิทธิพลต่อความคิดของมนุษย์ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

ในช่วงปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา สำนักงานขนส่งจังหวัดได้จัดให้มีการประมูลทะเบียนรถเลขสวย ประเภทรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล (รถกระบะ) ในส่วนภูมิภาคและมีการให้ความหมายแก่หมวดอักษรของป้ายประมูลด้วย จึงน่าสนใจว่า ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษารูปแบบและความหมายของข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรในป้ายประมูลทะเบียนรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล (รถกระบะ) เพื่อให้เห็นว่าเมื่อมีการเปลี่ยนประเภทของ

รณยนต์ ผู้ดำเนินการจัดการประมุขจะมีการสร้างสรรค์รูปแบบและความหมายของหมวดอักษรเหมือนหรือต่างกันอย่างไร ทั้งนี้ผู้ที่สนใจศึกษาสามารถออกแบบการศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative research) ควบคู่ไปด้วย โดยนำผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาครั้งต่อไปได้ ซึ่งจะทำให้ได้ผลการวิจัยในแง่มุมที่แตกต่าง และน่าสนใจยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

กรมการขนส่งทางบกแต่ละจังหวัดสามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้ในการกำหนดข้อความประชาสัมพันธ์หมวดอักษรของป้ายประมุขให้มีมูลค่าทางการตลาดมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้หน่วยงานอื่น ๆ ยังสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์รูปแบบและความหมายของข้อความประชาสัมพันธ์ เพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมายให้สนใจในกิจกรรมหรือสิ่งต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

บรรณานุกรม

- กรมการขนส่งทางบก. (2557). *คู่มือเลขศาสตร์ทะเบียนสวย*. กรุงเทพฯ: กองทุนเพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน กรมการขนส่งทางบก.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2543). ลักษณะการใช้ภาษาในคำขวัญประจำจังหวัด. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*, 18(2), 5–15.
- ณัฐชรา อุทัยพจน์. นักวิชาการขนส่ง สำนักงานขนส่งจังหวัดนครสวรรค์. (18 ธันวาคม 2558). สัมภาษณ์.
- บุศรา สมใจคิด. นักวิชาการขนส่งชำนาญการ กรมการขนส่งทางบก. (24 กุมภาพันธ์ 2558). สัมภาษณ์.
- พระราชบัญญัติรณยนต์ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546. (2546, 29 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 120 ตอนที่ 48 ก. น. 1-8.
- วัลลภา วิทยาธิรักษ์. (2542). ภาษากับความคิด. ใน *การใช้ภาษาไทย 1* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุขุมาวดี ขำศิริบุญ. (2537). ภาษาและวัฒนธรรม : เครื่องมือของครูสอนภาษา. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 13(2), 4–10.

อริชัย อรรถอุดม. (2555). การวิเคราะห์อัตลักษณ์ในคำขวัญประจำเขตในกรุงเทพมหานคร: ทิศทางวัฒนธรรมและการต่อรองทางวัฒนธรรม. ใน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ประจำปี 2555. (น. 293 – 301). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

MGR Online. (2559). คึกคัก! ชนส่งสงขลาจัดประมูลป้ายเลขรถสวยหมวด ชน “ชุมทรัพย์มากมี การงานดีถูกโฉลก”. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/south/detail/9590000083445>

T news. (2560). สุดคึกคัก! เปิดการประมูล ป้ายเลขทะเบียนรถสวย เชียงใหม่ หมวดอักษร ขั้รถเลขสวย ร่ำรวยรุ่งเรือง. สืบค้นจาก <http://www.tnews.co.th/contents/354057>

Weloveplate. (ม.ป.ป.). ความเป็นมาของการประมูลป้ายทะเบียน. สืบค้นจาก <http://www.weloveplate.com/store/article/view/ความเป็นมาของการประมูลป้ายทะเบียนรถ-79684-th.html>

แนวทางการดูแลสุขภาพตนเองและให้บุคคลอื่นดูแลของผู้สูงอายุในตำบลหนองแห่น

อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

GUIDELINES FOR THE ELDERLY'S HEALTH SELF-CARE AND BEING TAKEN CARE OF
BY OTHERS AT NONGNAE SUBDISTRICT, PHANOMSARAKHAM DISTRICT,
CHACHOENGSAO

นภรภิสฐ์ ลักกิตโร, และนิลาวัลย์ สว่างรัตน์

Napornphit Lupkitaro, and Nilawan Sawangrat

สาขานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

Faculty of Management Science, Rajabhat Rajanagarindra University,

422 Maru Phong Rd., Na Mueang, Mueang, Chachoengsao, 24000

(Received: April 29, 2020; Revised: June 8, 2020; Accepted: June 12, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการดูแลสุขภาพตนเองและให้บุคคลอื่นดูแลของผู้สูงอายุในตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการดูแลสุขภาพตนเอง ของผู้สูงอายุ และการให้บุคคลอื่นดูแลผู้สูงอายุ ในตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาแนวทางการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน และเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรที่ศึกษาคือ ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนกับสมาคมผู้สูงอายุและอาศัยอยู่ในตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ การศึกษารายได้ ที่มาของรายได้ โรคประจำตัว ลักษณะการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมดูแลสุขภาพของตนเอง และบุคคลอื่นเป็นผู้ดูแล และนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบน

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางชีวสังคมของผู้สูงอายุ ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุระหว่าง 60-64 ปี มีสถานภาพสมรส และส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ โดยปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านการรับประทานอาหารและโภชนาการพบว่า ผู้สูงอายุเคี้ยวอาหารให้ละเอียดก่อนกลืนมีการรับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ ๆ

ด้านการออกกำลังกายพบว่าผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายตอนเช้าหรือตอนเย็นวันละประมาณ 20-30 นาที ด้านการพักผ่อนนอนหลับ พบว่าผู้สูงอายุมีการสวมตนให้หัวพระก่อนนอน หรือ ทำสมาธิในห้องนอนที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และนอนหลับตอนกลางคืนวันละประมาณ 6-8 ชั่วโมง ด้านการป้องกันอุบัติเหตุพบว่าอุปกรณ์ ของใช้ภายในบ้านมีสภาพดีตามอายุการใช้งาน ผู้สูงอายุขึ้นบันไดโดยการเกาะราวบันไดด้วยความระมัดระวัง ในห้องน้ำจะมีราวสำหรับยึดเกาะ หรือมีที่กั้นลิ้น ฝ้าของมีคมไว้ในที่ปลอดภัยและมิดชิด ด้านการหลีกเลี่ยงการเสพยาที่เป็นโทษพบว่า ผู้สูงอายุเคยมีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่ในช่วงอายุก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ แต่ปัจจุบันไม่มีการเสพสารดังกล่าวแล้ว

คำสำคัญ: การดูแลสุขภาพตนเอง, การให้บุคคลอื่นดูแล, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research aims to study the elderly's health self-care and being taken care of by others at Nong-nae Subdistrict, Phanomsarakham District, Chachoengsao. The quantitative research methodology was conducted. The population consisted of the elderly who have registered with the Elderly Association and have been residing at Nong-nae Subdistrict, Phanomsarakham District, Chachoengsao, totaling 300 households. The research tool for data collection was 5 points Likert scale questionnaires comprising of biophysical factors and self-care behavior. The statistics used for data analysis were mean, percentage, and standard deviation. The results of this research were: in terms of the factor affecting satisfaction of eating food and nutrition, the elderly carefully chew before swallow and eat freshly cooked food. In terms of exercising, the elderly exercise in the morning or evening 20 - 30 minutes per day. In terms of taking rest, the elderly pay homage to a Buddha image before going to bed, or meditate in a bedroom with proper air circulation, and sleep at night 6 - 8 hours a day. In terms of accident prevention, the house equipment is in good condition, the elderly carefully hold the handrail, handrails and rubber mats are provided in toilets, and sharp objects are kept in safety places. In terms of harmful substance consuming prevention, the elderly like drinking and smoking in the past but have quitted already.

Keywords: Self-care in health, Being taken care of by others, The elderly

ที่มาและความสำคัญ

จากข้อมูลของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ. 2556 รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุของประเทศไทยพบว่า ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) ซึ่งสหประชาชาติระบุว่า ประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หรือ Aging society และจะเป็น "สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ" (Aged society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 โดยตัวเลขของประเทศไทยคาดการณ์ว่า ในปี 2564 ไทยจะเข้าสู่สังคมประชากรสูงวัยแบบสมบูรณ์ โดยมีผู้ที่อายุมากกว่า 60 ปี เกิน 20% ของจำนวนประชากรทั้งหมด สถานการณ์นี้เป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์ ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ดังนั้น การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุ จึงเป็นนโยบายสำคัญที่ประเทศไทยต้องศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดแนวทางในมิติต่าง ๆ เช่น ด้านการดูแลสุขภาพ การดูแลความปลอดภัย และการอยู่ร่วมกันกับคนวัยอื่น ๆ ในสังคมอย่างมีความสุข

ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ทรงคุณค่าของครอบครัว เพราะเป็นบุคคลที่ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามากมาย เป็นผู้ที่บุตรหลานให้ความเคารพรักและคอยเอาใจใส่ดูแล การที่ผู้สูงอายุใช้ชีวิตโดยอาศัยอยู่ในบ้าน จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นเรื่องสำคัญที่สุด แต่ทั้งนี้ ถ้าผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย ยังเป็นการเพิ่มความสุขให้กับทุกคนในครอบครัว ดังนั้น การดูแลตนเองหรือให้บุคคลอื่นดูแลแก่ผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญเช่นกัน ซึ่งภาครัฐและภาคเอกชน ก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้ เพราะการดูแลตนเองหรือให้บุคคลอื่นดูแลแก่ผู้สูงอายุนั้น จะช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐบาล ในการดูแลรักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาการกำหนดแนวทางหรือนโยบายด้านผู้สูงอายุ ในการดูแลตนเองและให้บุคคลอื่นเป็นผู้ดูแลที่เหมาะสม และทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในด้านอื่น ๆ อีกด้วย

กลุ่มผู้สูงอายุตำบลหนองแวน อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีก่อตัวอย่างเข้มแข็งและมีกิจกรรมที่น่าสนใจจำนวนมาก ที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างให้กับกลุ่มผู้สูงอายุอื่น ๆ ในด้านการดูแลสุขภาพของตนเองและการให้บุคคลอื่นดูแลของผู้สูงอายุ ที่เป็นสมาชิกอยู่ในแต่ละครอบครัว รวมทั้งการศึกษาด้านลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ ภาวะสุขภาพ และแนวทางการดูแลตนเองและให้บุคคลอื่นดูแลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาการให้บุคคลอื่นดูแลของผู้สูงอายุในตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

นิยามศัพท์

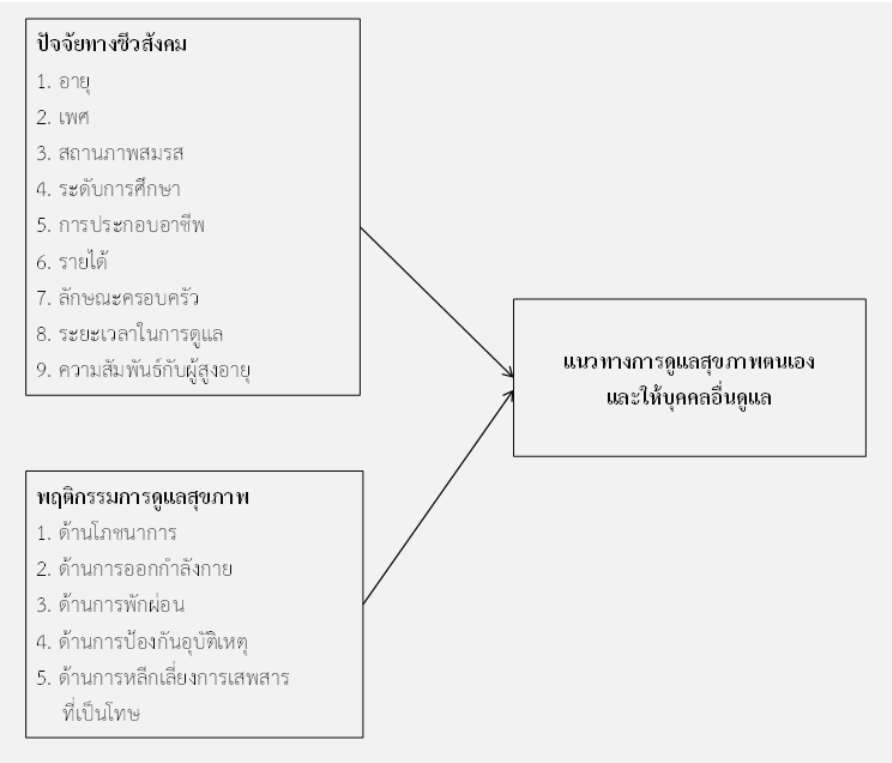
ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

การดูแลสุขภาพตนเอง หมายถึง การปฏิบัติเพื่อการดูแลสุขภาพและชีวิตของผู้สูงอายุด้วยตัวเอง

การให้บุคคลอื่นดูแล หมายถึง การมีบุคคลอื่นมาปฏิบัติเพื่อการดูแลสุขภาพและชีวิตของผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาแนวทางการดูแลสุขภาพตนเองและให้บุคคลอื่นดูแลของผู้สูงอายุในตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ไว้ดังนี้

กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณเลือกกลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนกับสมาคมผู้สูงอายุและอาศัยอยู่ในตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 300 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยปัจจัยทางชีวสังคมและพฤติกรรมดูแลสุขภาพ นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนกับสมาคมผู้สูงอายุของตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีตัวเลขผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนไว้จำนวน 1,693 คน ทั้งนี้มีการเลือกเก็บตัวอย่างจำนวน 300 คน ซึ่งอยู่ในระดับดี (Good) ตามแนวคิดการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Comrey and Lee

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการด้านปัจจัยชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ ที่พักอาศัย โรคประจำตัว โดยแบ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของตนเองของผู้สูงอายุลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงวัยมี 5 ด้านประกอบด้วย 1. ด้านการรับประทานอาหารและโภชนาการจำนวน 10 ข้อ 2. ด้านการออกกำลังกายจำนวน 6 ข้อ 3. ด้านการพักผ่อนนอนหลับจำนวน 8 ข้อ 4. ด้านการป้องกันอุบัติเหตุจำนวน 7 ข้อ 5. ด้านการหลีกเลี่ยงการเสพติดที่เป็นโทษ จำนวน 5 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งหมด 36 ข้อคำถาม มีลักษณะมาตราส่วนแบบประมาณค่าให้เลือกตอบ 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ คือ 1. การทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหาด้วยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการจำนวน 3 ท่านทำการตรวจสอบคุณภาพของความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ 2. การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยทำการวัดค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach หรือ Cronbach's alpha coefficient ด้วยคอมพิวเตอร์ก่อนแล้วได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อคำถามและวัดความสอดคล้องภายใน (Internal consistency model) โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟายอมรับที่ค่า α มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่สามารถเชื่อถือได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 300 ชุด จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์ และประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. อธิบายคุณลักษณะและคุณสมบัติของประชากรประกอบด้วยร้อยละ 2. อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับแปลความหมายของข้อมูลเพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เป็นสถิติที่ใช้บรรยายคุณลักษณะและคุณสมบัติของประชากรประกอบด้วยร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้สำหรับแปลความหมายของข้อมูลเพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปร

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.50 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.50 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 60-64 ปีมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.30 รองลงมาคืออายุ 65-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.30 มีอายุอยู่ระหว่าง 75-79 คิดเป็นร้อยละ 22.30 และมีอายุระหว่าง 70-74 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 21.00 ตามลำดับ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมาคือปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.00 และสูงกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.00 มีสถานภาพพบว่า มีสถานภาพสมรสมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61.70 รองลงมาคือหม้ายหรือหย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 31.00 และโสดมีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 7.30 มีอาชีพเกษตรกร จำนวนมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 38.80 รองลงมาคือแม่บ้านคิดเป็นร้อยละ 36.50 พนักงานบริษัทเอกชน ลูกจ้างคิดเป็นร้อยละ 12.90 และธุรกิจส่วนตัว น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 11.80 ตามรายได้พบว่า มีรายได้ตั้งแต่ต่ำกว่า 5,000-8,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.70 รองลงมาคือ 8,001-13,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.00 และมากกว่า 13,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 16.30 มีการประกอบอาชีพในปัจจุบัน พบว่าไม่ได้ประกอบอาชีพจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62.00 รองลงมาคือประกอบอาชีพคิดเป็นร้อยละ 38.00

แหล่งที่มาของรายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้จากเบี้ยยังชีพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมาคือเงินเดือน เงินบำนาญ คิดเป็นร้อยละ 29.30 บุตรหลานให้ คิดเป็นร้อยละ 22.00 และทำงานอดิเรกรับจ้างพิเศษน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 12.00 ส่วนใหญ่ อาศัยอยู่คนเดียวมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมาคือ บ้านญาติคิดเป็นร้อยละ 34.70 และบ้านเช่าน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 27.30 พักอาศัยอยู่บ้านส่วนตัวมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.30 รองลงมาคือบ้านญาติคิดเป็นร้อยละ 40.70 และบ้านเช่าร้อยละ 15.00 น้อยที่สุด ตามลำดับสุดท้ายสูงวัยมีโรคประจำตัวคิดเป็นร้อยละ 79.30 และไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็น ร้อยละ 20.70

2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพจำแนกตามด้าน

ด้านการรับประทานอาหารและโภชนาการ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการ รับประทานอาหารและโภชนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และมีส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 นอกจากนี้ด้านการรับประทานอาหารและโภชนาการ เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้สูงวัยเคี้ยวอาหารให้ละเอียดก่อนกลืนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 3.54 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 รองลงมาคือรับประทานอาหารประเภทปลาแทน เนื้อสัตว์ เพราะย่อยง่ายและรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เช่นน้ำนมถั่วเหลือง น้ำผัก และ น้ำสมุนไพรคิดเป็นร้อยละ 3.52 ตามลำดับ

ด้านการออกกำลังกาย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการออกกำลังกาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 นอกจากนี้ด้านการออกกำลังกาย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้สูงวัยจะออกกำลังกาย ตอนเช้าหรือตอนเย็นวันละประมาณ 20-30 นาที อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 รองลงมาคือออกกำลังกายจนกระทั่งมีเหงื่อออกและ หัวใจเต้นเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 หลังการออกกำลังกายมีการผ่อนคลายเพื่อให้ร่างกาย เข้าสู่ภาวะปกติก่อนหยุดออกกำลังกายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54

ด้านการพักผ่อนนอนหลับ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการพักผ่อน นอนหลับโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 นอกจากนี้ด้านการพักผ่อนนอนหลับ เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้สูงอายุจะมีการสวด มนต์ ไหว้พระ หรือทำสมาธิก่อนนอน และนอนหลับตอนกลางคืนวันละประมาณ 6-8 ชั่วโมง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 รองลงมา คือหลับตอนบ่ายวันละ 1-2 ชั่วโมง แทนการทำกิจกรรมอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และ

นอนในห้องนอนที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ดื่มน้ำสะอาดหรือนมก่อนนอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ตามลำดับ

ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการป้องกันอุบัติเหตุโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 นอกจากนี้ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้สูงอายุจะตรวจอุปกรณ์ของใช้ภายในบ้านให้มีสภาพดีตามอายุการใช้งานอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 รองลงมาคือเปิดไฟ หรือหน้าต่างในห้องน้ำ เมื่อรู้สึกสว่างไม่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และท่านเก็บของมีคมไว้ในที่ที่ปลอดภัยและมิดชิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ตามลำดับ

ด้านการหลีกเลี่ยงการเสพยาที่เป็นโทษ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการหลีกเลี่ยงการเสพยาที่เป็นโทษโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการตรวจอุปกรณ์ของใช้ภายในบ้านให้มีสภาพดีตามอายุการใช้งานอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 รองลงมาคือเก็บยาสำหรับรับประทาน และยาที่ใช้ภายนอกไว้รวมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และซื้อยาแก้ปวดรับประทานเอง มีค่าเท่ากับ 3.50 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ด้านการรับประทานอาหารและโภชนาการ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านการรับประทานอาหารและโภชนาการ โดยผู้สูงวัยจะเคี้ยวอาหารให้ละเอียดก่อนกลืนมากที่สุดนอกจากนี้ รับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ ๆ เคี้ยวอาหารให้ละเอียดก่อนกลืนดื่มน้ำสะอาดอย่างน้อยวันละ 6-8 แก้วรับประทานอาหารที่มีกากใยมาก เช่น ข้าวโพด ถั่ว ผัก ผลไม้ต่าง ๆ แปร่งฟันหรือบ้วนปาก หลังทานอาหารรับประทานอาหารรสจัดๆ เช่น เผ็ดจัด หวานจัด เค็มจัดรับประทานอาหารประเภทปลาแทนเนื้อสัตว์เพราะย่อยง่ายรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เช่น นำนมถั่วเหลือง น้ำผัก น้ำสมุนไพรและดื่มกาแฟ และสุดท้ายล้างมือก่อนและหลังทานอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพรรณ อิศราภรณ์ (2536) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดพิษณุโลก

พบว่า พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในด้านการดูแลตนเองโดยทั่วไป การดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการ และการดูแลตนเองตามการเบี่ยงเบนทางสุขภาพอยู่ใน ระดับดี ผู้สูงอายุในเขตเมืองและเขตชานเมืองมีพฤติกรรมการดูแลตนเอง ดีกว่าผู้สูงอายุ ในเขตใจกลางเมือง สอดคล้องกับ การศึกษาของรณารถ รุ่งลือ (2536) ที่ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง พบว่าการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปฏิบัติมากเกือบทุกด้าน ได้แก่ ด้านการได้รับอาหารและอากาศที่เพียงพอ ด้านการขับถ่ายและการระบาย ด้านการป้องกันอันตรายต่อชีวิตหน้าที่และสวัสดิภาพ และด้านการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการให้ถึงขีดสูงสุดส่วนกิจกรรมการดูแลตนเองที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การคงไว้ซึ่งความสมดุลระหว่างการมีกิจกรรม และการพักผ่อนและการคงไว้ซึ่งการอยู่ลำพังและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสังคม

ด้านการออกกำลังกายส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านการออกกำลังกาย คือ มีการออกกำลังกายตอนเช้าหรือตอนเย็นวันละประมาณ 20-30 นาที อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 นอกจากนี้ มีการออกกำลังกายโดยการเดินเร็ว วิ่งเหยาะ ๆ รำไทเก็ก เต้นรำ รำวง เป็นต้นหลังการออกกำลังกาย ผู้สูงอายุมีการผ่อนคลายเพื่อให้ร่างกายเข้าสู่ภาวะปกติ ก่อนหยุดออกกำลังกายเลือกออกกำลังกายชนิดที่เหมาะสมกับสภาพของตนเองสมควรที่ รัตกุม เหมาะสมในการออกกำลังกายและออกกำลังกายจนกระทั่งมีเหงื่อออก และหัวใจเต้นเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ หนูบ้านยาง (2540) ได้ศึกษาเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในคลินิกผู้สูงอายุ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กรมการแพทย์ทหารเรือ พบว่า การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์การปฏิบัติค่อนข้างดี และการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุตามตัวแปร การศึกษา อาชีพ และรายได้ สอดคล้องกับการศึกษาของบุญทิพย์ ลิขิตพงษ์วิทย์ (2547) ได้ศึกษาเรื่องการดูแลตนเองของผู้สูงอายุกรณีศึกษา เขตเทศบาลเมืองราชบุรี ผู้สูงอายุมีการดูแลตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีทุกด้านเมื่อพิจารณารายด้าน การออกกำลังกาย การป้องกันอันตรายต่อชีวิต การพักผ่อน การรักษาความเป็นปกติของชีวิต อยู่ในระดับดี ส่วนด้านการออกกำลังกายและการขับถ่ายของเสียอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการพักผ่อนนอนหลับส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านการพักผ่อนนอนหลับ ก่อนนอนผู้สูงอายุจะสวดมนต์ ไหว้พระ หรือทำสมาธินอนในห้องนอนที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกนอนหลับตอนบ่ายวันละ 1-2 ชั่วโมง แทนการทำกิจกรรมอื่น ๆ นอนบนที่นอนที่สะอาด และสุขสบาย นอนหลับตอนกลางคืนวันละประมาณ 6-8 ชั่วโมง ก่อนเข้านอนทำความสะอาดร่างกายด้วยการอาบน้ำหรือเช็ดตัว ตีมน้ำสะอาดหรือนม ก่อน

นอนและออกกำลังกายให้เหนื่อยเพื่อจะได้นอนหลับสบายเช่น รำวง ร้องเพลง เดินรำ พุดคุยกับเพื่อน ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร จินันทุยา (2536) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมทางสังคมผู้สูงอายุดินแดงผลการศึกษาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตด้านจิตวิสัยของกลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 21 องค์ประกอบเรียงตามลำดับความสำคัญคือ อาทิ การรับรู้เกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจ การรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การรับรู้เกี่ยวกับภาวะสุขภาพทั่วไปการรับรู้เกี่ยวกับเพื่อน การรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนาและงานสังคม การรับรู้เกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมในครอบครัว การรับรู้เกี่ยวกับการนอนหลับพักผ่อน และการรับรู้อื่น ๆ

ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านการป้องกันอุบัติเหตุ ผู้สูงอายุมีการตรวจอุปกรณ์ของใช้ภายในบ้านให้มีสภาพดีตามอายุการใช้งาน ไม่สวมรองเท้าขณะเดินเล่นบนพื้นดิน หรือสนามหญ้า มีการเปิดไฟ หรือหน้าต่างในห้องน้ำเมื่อรู้สึกสว่างไม่เพียงพอ ขึ้นบันไดโดยการเกาะราวบันไดด้วยความระมัดระวัง ในห้องน้ำจะมีราวสำหรับยึดเกาะ หรือมีที่กั้นลิ้น เก็บของมีคมไว้ในที่ที่ปลอดภัยและมิดชิด และอ่านเอกสารกำกับยาหรือให้ผู้อื่นช่วยอ่านก่อนหยิบยารับประทาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสมคิด โพธิ์ชนะพันธุ์ และคณะ (2538) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการการสนับสนุนทางสังคมพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มาร่วมกิจกรรมชมรมทางสังคมผู้สูงอายุดินแดงและโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุมหาวิทยาลัยมหิดลผู้สูงอายุที่พักอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคและนครปฐมจำนวน 210 คน การศึกษาพบว่าพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง ซึ่งการดูแลสุขภาพตนเองได้ดีจะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคม

ด้านการหลีกเลี่ยงการเสพยาที่เป็นโทษ ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านการหลีกเลี่ยงการเสพยาที่เป็นโทษ ผู้สูงอายุจะซื้อยาแก้ปวดรับประทานเอง เลือกทั้งยาที่มีสีเปลี่ยนไปจากเดิมหรือเสื่อมคุณภาพ ผู้สูงอายุลดการดื่มเบียร์ ไวน์ เหล้า และสูบบุหรี่ นอกจากนี้ระมัดระวังเมื่อใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมีในบ้าน เช่น ยาฆ่าแมลง น้ำยาทำความสะอาดห้องน้ำและการเก็บยาสำหรับรับประทาน และยาที่ใช้ภายนอกไว้รวมกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลพรรณ หอมานาน (2539) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก มีคุณค่าในตนเอง การรับรู้สมรรถนะในตนเองกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่าง

คือผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนเขตอำเภอเมือง อำเภอท่ายาง อำเภอบ้านลาด และอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 150 คน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้สมรรถนะในตนเองสูง มีพฤติกรรมการดูแลตนเองดีในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้สูงอายุมีการรับรู้สมรรถนะในตนเองต่ำจะมีพฤติกรรมการดูแลตนเองไม่ดี ในขณะที่งานวิจัยของกรรณิการ์ พัฒนผดุงวิทยา (2542) ได้ศึกษาความเชื่ออำนาจควบคุมด้านสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุวชิรพยาบาล กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป ของชมรมผู้สูงอายุวชิรพยาบาล กรุงเทพมหานครจำนวน 196 คน พบว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สมรรถนะของตนเอง การรับรู้ภาวะสุขภาพ กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจังหวัดนครสวรรค์ และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จำนวน 150 ราย พบว่า การรับรู้สมรรถนะในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพโดยรวมด้วย

สรุปจากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการดูแลสุขภาพตนเองและให้บุคคลอื่นดูแลของผู้สูงอายุในตำบลหนองแวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านการรับประทานอาหารและโภชนาการ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21

2. ด้านการออกกำลังกาย ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจด้านการออกกำลังกายโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25

3. ด้านการพักผ่อนนอนหลับ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24

4. ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการป้องกันอุบัติเหตุโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25

5. ด้านการหลีกเลี่ยงการเสพยาที่เป็นโทษ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเปรียบเทียบกับในกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตเมืองกับผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตชนบท
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งเสริมจะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ เช่น แรงจูงใจภายใน สภาวะการเจ็บป่วย การสูญเสียความคาดหวัง ความวิตกกังวล เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเฉพาะกลุ่มเช่นกลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ เพื่อทราบถึงปัญหาและหาแนวทางแก้ไขรวมทั้งจุดแข็งจุดอ่อนและอุปสรรคต่อการดูแลสุขภาพตนเองต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ หอมนาน. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง การรับรู้สมรรถภาพในตนเองกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการพยาบาล.
- กรรณิการ์ พัฒนผจญวิทยา. (2542). ความเชื่ออำนาจควบคุมด้านสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุวชิรพยาบาล. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาสุขภาพศึกษา.
- เตือนใจ เทียนทอง. (2546). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.
- นพรัตน์ หนูบ้านยาง. (2540). การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในคลินิกผู้สูงอายุโรงพยาบาลลำเต็ญพระปิ่นเกล้า กรมแพทย์ทหารเรือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาสุขภาพศึกษา.
- นฤภรณ์ ธีรภัทรพันธ์. (2545). ปัจจัยทางจิตวิทยาที่เป็นตัวทำนายพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาจิตวิทยาชุมชน.

- บุญทิพย์ ลิขิตพงษ์วิทย์. (2547). รายงานการวิจัย การดูแลตนเองของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองราชบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีราชบุรี สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- เบญจมาศ นาควิจิตร. (2551). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและความสุขของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุของโรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์.(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สถาบันวิจัยและพฤติกรรมศาสตร์, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.
- เบญจพร สวางศรี, และเสริมศิริ แต่งงาม. (2556). การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 1(2), 128-137.
- ประภาพร จินนุทยา. (2536). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์.
- พนิดา คุณาธรรม. (2538). ทักษะและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, สาขาวิชาประชากรศึกษา.
- ภัทรพร ไพเราะ. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์.
- รจนารถ รุ่งลือ. (2536). การปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน.
- ราภรณ์ ทินเกิด. (2545). ศึกษาการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้สูงอายุ. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยบูรพา, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา.
- วิริยา สุขวงศ์. (2545). ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาสุขศึกษา.

- วิริยา สุขวงศ์. (2545). *ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร.(ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต).* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาสุศึกษา.
- สมคิด โพธิ์ชนะพันธุ์ และคณะ. (2538). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ การสนับสนุนทางสังคม พฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. *วารสารมหาวิทยาลัยมหิดล*, 2(1), 88-96.
- ธนายุส ธนिति และคณะ. (2558). การพัฒนาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 35(3), 57-72.
- อรรถพรณ อิศราภรณ์. (2536). *พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมือง จังหวัดพิษณุโลก.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์.
- อัสรา อวารณ. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมและปัจจัยทางชีวสังคมกับความสามารถในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร.(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาสุศึกษา.
- Barerra, M. (1986). Distinctions between social support concepts, measures, and models. *American Journal of Community Psychology*, 14, 413-445.
- Campbell, A. (1976). Subjective measure of well -being. *Americanpsychologist*, 31, 117 – 124.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research.* Menlo Park, CA: Addison- Wesley.
- Becker, M. H. (1974). The health belief model and preventive health behavior. *Health Education Monographs*, 2(4), 354-385.
- Orem, D. E. (1991). *Nursing: Concepts of Practice* (4th ed.) St. Louis, Mo: Mosby-Year Book.
- Pender, N. J. (1982). *Health promotion in nursing practice.* Norwalk, CT: Appleton & Lange.
- Schaefer, C., Coyne, J., & Lazarus, R. S. (1981). The Health – Related Functions of Social Support. *Journal of Behavioral Medicin*, 4, 381 – 401.

“นิเวศสื่อ” เพื่อพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
“MEDIA ECOSYSTEM” FOR SAFE AND CREATIVE MEDIA DEVELOPMENT

ชนัญสรา อรนพ ณ อยุธยา¹, การดา ร่วมพุ่ม², และมานิช ชุ่มเมืองปัก³

Chanansara Oranop na Ayutthaya, Karada Ruampum,

and Manoch Chummuangpak

¹คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

118 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

¹Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, NIDA

118 Serithai Road, Klong Chan, Bangkok District, Bangkok 10240

^{2,3}คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

110/1-4 ถนนประชาชื่น หลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

^{2,3}Faculty of Communication Arts, Dhurakij Pundit University

110/1-4 Prachachuen Road, Laksri District, Bangkok 10210

*Corresponding author Email: Chanansara.ora@nida.ac.th

(Received: May 26, 2020; Revised: June 23, 2020; Accepted: June 26, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. อธิบายความหมายและองค์ประกอบของระบบนิเวศสื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างนักวิชาการ บุคคลที่ดำเนินการด้านสื่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนที่สนใจ 2. อธิบายปรากฏการณ์ในระบบนิเวศสื่อและวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้สื่อ ผู้ผลิตสื่อ กับปัจจัยแวดล้อมภายใต้ระบบนิเวศสื่อในช่วง พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2560 เป็นการวิจัยแบบผสวนวิธี ดังนี้

1. การสังเคราะห์งานวิจัย บทความวิจัย และบทความวิชาการ บนฐานข้อมูลออนไลน์ในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2551 – 2560) เลือกกลุ่มตัวอย่างจากคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสื่อ ได้งานวิชาการที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 273 เรื่อง

2. การสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยสนทนากลุ่ม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตสื่อที่เป็นผู้ผลิตสื่อมืออาชีพกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับสื่อชุมชน สื่อวัฒนธรรม สื่อพื้นบ้าน และสื่อทางเลือกและกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและครอบครัว นอกจากนี้ยังสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สร้างเนื้อหาบนแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ไม่ใช่ในวิชาชีพอีกด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การแจกแจงความถี่

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การพิจารณาเนื้อหาแล้วสังเคราะห์ปริทัศน์แบบพรรณนา ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. ผู้วิจัยนิยามความหมายของนิเวศสื่อว่า หมายถึง ระบบการสื่อสารที่มนุษย์ซึ่งเป็นทั้งผู้ใช้สื่อและผู้สร้างเนื้อหาผ่านสื่อ เป็นศูนย์กลางของระบบถูกแวดล้อมและมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยต่าง ๆ ประกอบด้วย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเนื้อหา ช่องทางสื่อ และเทคโนโลยีการสื่อสาร และปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับระบบต่าง ๆ ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง ระบบกฎหมายและการกำกับดูแล รวมถึงระบบสังคม วัฒนธรรม และชุมชน ทั้งชุมชนบนโลกทางกายภาพและบนโลกไซเบอร์ 2. ปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลายระหว่างมนุษย์กับปัจจัยแวดล้อมในระบบนิเวศสื่อ ได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในระบบนิเวศสื่ออย่างน้อย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างสรรค์สื่อ และด้านจริยธรรมและการกำกับดูแลสื่อหากสามารถดำเนินการเพื่อให้เกิดสภาพพึงประสงค์หรือความสมดุลได้ในทั้ง 3 ด้าน ย่อมจะส่งผลดีต่อสังคมไทย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยเพื่อการสนับสนุนให้เกิดสภาพที่พึงประสงค์ในระบบนิเวศสื่อ ดังนี้ 1. การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้และพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน 2. การวิจัยในประเด็นการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วม เช่น การวิจัยที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของบุคคลในฐานะพลเมืองดิจิทัล (Digital citizenship) การวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือหรือกลไกช่วยป้องกันปัญหาจากการไม่รู้เท่าทันสื่อ 3. การวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะวิชาชีพความรู้และการเพิ่มพูนศักยภาพของผู้สร้างสรรค์สื่อในทุกแพลตฟอร์ม 4. การวิจัยที่มุ่งศึกษาการส่งเสริมให้เกิดกลไกการกำกับดูแลสื่อโดยประชาชนและการส่งเสริมการแข่งขันที่เสมอภาคและเป็นธรรมในอุตสาหกรรมสื่อภายใต้บริบทสื่อหลอมรวม

คำสำคัญ: นิเวศสื่อ, สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, ผู้ผลิตสื่อ, ผู้ใช้สื่อ

Abstract

This study aims to 1. Explain the concept of media ecosystem to create a mutual understanding between academics, media practitioners, relevant organizations and the public 2. explain phenomena of the Thai media ecosystem from 2008 to 2017 underlining the relationships between media

producers, audiences and influencing factors. It is mixed methods research. The first method is documentary research that is the analysis of 273 relevant research reports and articles published online in the past 10 years. The second one is focus group discussions and interviews with stakeholders. The key informants include those involved in 1. professional media production 2. community media, cultural and folk media and alternative media 3. development communication focusing on children, youth, elders and families; and 4. media produced for online platforms. Data analysis includes frequency distribution, content analysis and narrative review.

The result is divided into two parts. First, media ecosystem is defined as a communication system in which media prosumers are at the center of the system. They live within and interact with media environments including other people with various identities and backgrounds; media contents, channels and technologies; and political, economic, social and cultural systems. Second, multifaceted interactions between humans and media environments have brought about imbalance in Thai media ecosystem. The imbalance included three aspects, namely media literacy and participation, media creation, and media ethics and regulation. The restoration of the balance in the media ecosystem could be beneficial to Thai society.

The researchers would suggest 4 further research topics for improving the media ecosystem. These are 1. research for developing digital learning platforms for mutual learning 2. research on media literacy and participation, for example research for developing digital citizenship through media literacy and research for developing innovative tools for preventing problems arisen from media illiteracy 3. research that can be used to support activities helping media creators develop their professional skills and knowledge and 4. research on the promotion of media watchdog groups and the practice of fair competition in the era of media convergence.

Keywords: Media ecosystem, Safe and creative media, Media producer, Media user

ที่มาและความสำคัญ

ท่ามกลางการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปของเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้องค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบการสื่อสารได้รับแรงกระตุ้นให้เกิดการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของผู้ผลิตสื่อปรับเปลี่ยน มีผู้ผลิตสื่อที่เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพในองค์กร สื่อมวลชน และผู้ใช้สื่อที่ผลิตเนื้อหาหรือมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเรื่องเล่าบนพื้นที่สื่อออนไลน์ เกิดความพรั่นใจของนิยามความเป็นผู้ผลิตสื่อในบริบทดิจิทัล ด้านเนื้อหาในระบบการสื่อสารเองก็ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งรูปแบบ การเล่าเรื่อง การผลิต จากเนื้อหาที่เน้นตอบสนองมวลชนเท่านั้นสู่เนื้อหาที่ตอบสนองความสนใจเฉพาะกลุ่มที่หลากหลาย แต่ท่ามกลางความหลากหลายนั้นก็ยังมียุทธศาสตร์ทางประเภที่ขาดไปจากพื้นที่สื่อด้านของผู้ใช้สื่อเอง จากเดิมที่เป็นเพียงผู้รับชมรับฟัง ก็ได้รับการเสริมพลังจากสื่อออนไลน์และสื่อสังคม ทำให้มีพื้นที่ในการสื่อสารความคิด ความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้วยตัวเองได้ กล่าวคือ เป็นทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิตสื่อในคนเดียวหรือที่เรียกว่า Prosumer รวมถึง ด้านช่องทางการสื่อสารที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมากทำให้เกิดช่องทางการสื่อสารใหม่ ๆ ที่ทำให้การเผยแพร่ไปสู่กว้างอย่างรวดเร็วและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งและซับซ้อนระหว่างมนุษย์กับสื่อมากขึ้น

สภาพการณ์ของระบบการสื่อสารที่กล่าวข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงระบบ “นิเวศสื่อ” อันเป็นระบบการสื่อสารที่มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยีต่างเชื่อมโยงและมีปฏิสัมพันธ์ เมื่อสิ่งใดเกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่ออีกหน่วยหนึ่งเสมอ เช่นเดียวกับระบบนิเวศในธรรมชาติ ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งที่จะสังเคราะห์งานวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อความรู้ในเชิงสรุปที่มีอยู่ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (ระหว่าง พ.ศ. 2551 ถึงปี พ.ศ. 2560) ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะขยายความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของระบบนิเวศสื่อและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยว่ามีสภาพความไม่สมดุลและแนวทางสร้างความสมดุลในระบบได้อย่างไร การทำความเข้าใจสภาพการณ์ของนิเวศสื่อในปัจจุบันจะเป็นฐานสำคัญต่อการจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยต่อนักวิชาการ นักวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการศึกษาวิจัยที่เพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นฐานความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาระบบนิเวศสื่อที่ดี ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างความสมดุลระหว่างผู้ใช้สื่อ ผู้ผลิตสื่อ เนื้อหา ช่องทางสื่อ เทคโนโลยีการสื่อสารและ

โครงสร้างทางสังคม เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้มนุษย์ตระหนักรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับปัจจัยแวดล้อมในระบบสื่อสาร และเอื้อให้เกิดการส่งเสริมสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่ออธิบายความหมายและองค์ประกอบของระบบนิเวศสื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างนักวิชาการ บุคคลที่ดำเนินการด้านสื่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนที่สนใจ
2. เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในระบบนิเวศสื่อและวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้สื่อ ผู้ผลิตสื่อ กับปัจจัยแวดล้อมภายใต้ระบบนิเวศสื่อในช่วง พ.ศ. 2551 ถึงปี พ.ศ. 2560

นิยามศัพท์

ระบบนิเวศสื่อ หมายถึง ระบบสื่อสารที่สร้างผลกระทบและมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ สังคมและชุมชน ทั้งชุมชนบนโลกกายภาพและชุมชนบนโลกไซเบอร์

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้สื่อ ผู้ผลิตสื่อ กับปัจจัยแวดล้อม หมายถึง ความเกี่ยวข้องระหว่างมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ใช้สื่อและผู้ผลิตสื่อ กับปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ในระบบสื่อสาร ได้แก่ เนื้อหา ช่องทางและเทคโนโลยี และโครงสร้างทางสังคม ซึ่งได้ก่อให้เกิดผลกระทบ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากภูมิทัศน์สื่อใหม่ ทั้งที่เป็นสภาพปัญหาและแนวทางที่จะเอื้ออำนวยการพัฒนาสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

ความหมายและองค์ประกอบ หมายถึง นิยามของระบบนิเวศสื่อ และ หน่วยต่าง ๆ ที่ประกอบและอยู่ร่วมกันในระบบนิเวศสื่อ

สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ หมายถึง สื่อที่มีเนื้อหาส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและความมั่นคง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวและสังคม รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามัคคีและสามารถใช้ชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายได้อย่างเป็นสุข

ขอบเขตการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยและงานวิชาการในการศึกษานี้ ครอบคลุมเฉพาะรายงานการวิจัย บทความวิจัย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์จากฐานข้อมูลวิจัย TCI-ThaiJo ฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS คลังข้อมูลงานวิจัยไทย (TNRR) ฐานข้อมูลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) โดยมีขอบเขตด้านเวลา 10 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2551 ถึงปี พ.ศ. 2560 เท่านั้น

การศึกษานี้ดำเนินการภายใต้ขอบเขตด้านงบประมาณและข้อจำกัดด้านระยะเวลา ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2561

ทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดหลัก 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับนิเวศสื่อ และทฤษฎีระบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดนิเวศสื่อ

คำว่า “นิเวศสื่อ” เริ่มต้นมาจากแนวคิดของกลุ่มนักวิชาการที่เสนอทฤษฎีนิเวศสื่อวิทยา (Media ecology) เป็นแนวทางการศึกษาสื่อที่มีจุดเน้น 2 ประการ ได้แก่

1. เป็นการศึกษาสื่อในฐานะเป็นสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาโครงสร้างสื่อ เนื้อหาในสื่อ และผลกระทบของสื่อต่อการรับรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการให้คุณค่าของมนุษย์อย่างไร (Postman, 1970) หรือ ส่งผลกระทบต่อความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์อย่างไร (Nystrom, S. J., 1973, as cited in Lum, C. M. K., 2014)

2. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในรูปแบบของการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยีสื่อที่พวกเขาได้สร้างขึ้นเอง และนำมาใช้ประโยชน์ (Lum, C. M. K., 2014)

ทั้งนี้นักวิชาการของไทยได้กล่าวถึงแนวคิดนิเวศสื่อไว้อย่างน่าสนใจ อาทิ สุกัญญา สุตบรรทัด (2561) เสนอว่า แนวคิดนิเวศสื่อ เป็นแนวคิดจัดระบบสิ่งแวดล้อมทางข่าวสารเพื่อสร้างสังคมที่มุ่งหวัง ระบบสื่อสารสร้างผลกระทบต่อการรับรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการให้คุณค่า และยังหมายถึงการที่มนุษย์เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อแล้วช่วยให้มีชีวิตอย่างปกติสุข ระบบสารสนเทศไม่ต่างจากระบบการหมุนเวียนของเหตุปัจจัยในสิ่งแวดล้อม อุปมาข่าวสารที่ไหลเวียนในสังคมเหมือนน้ำ แสงแดด อาหาร และอากาศ หล่อเลี้ยงสรรพสิ่งในห่วงโซ่ของนิเวศ หากระบบนิเวศสมดุลทุกชีวิตจะเติบโตงอกงาม หากไม่สมดุลก็จะเกิดวิกฤตสิ่งแวดล้อม

ขณะที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (อ้างถึงใน ชนัญสรุ อรณพ ฌ อยู่ธยา, การดา ร่วมพุ่ม, และมาโนช ชุ่มเมืองปัก, 2562) ให้มุมมองเกี่ยวกับนิเวศสื่อไว้ในมิติของการสื่อสารสุขภาพว่า ระบบนิเวศการสื่อสารสุขภาพ (Healthy media ecosystem) คือกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องด้วยสื่อกิจกรรม และพื้นที่สร้างสรรค์โดยนักสื่อสารสุขภาพผ่านชุมชนนักปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับปัจจัยแวดล้อม ในบริบทชุมชนทางกายภาพ ชุมชนออนไลน์ และปัจจัยแวดล้อมเชิงมหภาคที่สนับสนุนให้เกิดวิถีสุขภาพะ ในมิติกาย จิตใจ สังคม และปัญญา

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้นำคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นกรอบในการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งในชุมชนทางกายภาพและชุมชนออนไลน์ ที่ประกอบหลอมรวมเป็นระบบนิเวศสื่อในงานวิจัยนี้

ทฤษฎีระบบ

แนวคิดนิเวศสื่อมีความสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ (System theory) ที่ลัดวิก วอน เบอร์ทาแลนฟี (Ludwig von Bertalanffy) ได้นำแนวคิดมาจากระบบชีววิทยา ภายใต้หลักการที่ว่า แต่ละองค์ประกอบของระบบมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน หากมีองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่งเปลี่ยนไป ย่อมมีผลต่อการปรับเปลี่ยนขององค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2545)

สุรพงษ์ โสธนเสถียร (2557) ได้สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีสื่อสารมวลชนเชิงระบบของเดอเฟลอร์ (DeFleur) ความเป็นว่า ภายใต้ระบบประกอบไปด้วย 4 อนุระบบ ได้แก่ อนุระบบการสื่อสาร อนุระบบการเมือง อนุระบบเศรษฐกิจ และอนุระบบสังคมและวัฒนธรรม โดยอนุระบบทั้งหมดล้วนสอดประสานซึ่งกันและกัน มีอนุระบบการสื่อสารเป็นแกนกลางของทฤษฎีนี้ ทำหน้าที่ผลิตข้อมูลข่าวสารกระจายไปยังประชาชนผู้รับสารในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับนานาชาติ ผู้รับสารมีความหลากหลาย มีความสนใจใคร่รู้ในด้านสาระและด้านสุนทรีย์แตกต่างกันไป

อนุระบบด้านเศรษฐกิจ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับภาคธุรกิจ เกื้อกูลกันในฐานะที่องค์กรธุรกิจเป็นผู้สนับสนุนอุตสาหกรรมสื่อด้วยการซื้อพื้นที่โฆษณา ขณะที่อนุระบบการเมืองทำหน้าที่ในการกำหนดกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน ทั้งด้านข้อกฎหมายผ่านฝ่ายนิติบัญญัติ และจรรยาบรรณวิชาชีพที่กำหนดโดยสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ

สำหรับอนุระบบสุดท้ายคืออนุระบบสังคมและวัฒนธรรม ว่าด้วยเรื่องของค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา ก่อให้เกิดการธำรงรักษา ความเป็นไปในระบบ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงไปยังอีก 3 อนุระบบด้วย

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามความหมายและองค์ประกอบของคำว่า “นิเวศสื่อ” เบื้องต้นเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัยนี้ ว่าหมายถึง ระบบสื่อสารที่สร้างผลกระทบและมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ สังคมและชุมชน ทั้งชุมชนบนโลกกายภาพและชุมชนบนโลกไซเบอร์ โดยมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ใช้สื่อและผู้สร้างสื่อ มีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ในระบบสื่อสาร ได้แก่ เนื้อหา ช่องทางและเทคโนโลยี และโครงสร้างทางสังคม ในมิติต่างๆ ประกอบด้วย การรู้เท่าทันสื่อ จริยธรรมสื่อ การกำกับดูแลสื่อ การมีส่วนร่วมและเฝ้าระวังของผู้ใช้สื่อ การใช้สื่อเพื่อการพัฒนา และการพัฒนาสื่อและระบบสื่อสาร โดยการกำหนดคำสำคัญ (Keyword) เพื่อใช้ค้นหางานในฐานข้อมูลวิจัยจะมีพื้นฐานจากค่านิยมเบื้องต้นดังกล่าวนี้

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed-methods research) ประกอบด้วย การสังเคราะห์งานวิจัย การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยในการศึกษานี้เป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพเฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของรายงานการวิจัยโดยใช้วิธีปริทัศน์แบบพรรณนา

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ รายงานการวิจัย บทความวิจัย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์จากฐานข้อมูลวิจัย TCI-ThaiJo ฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS คลังข้อมูลงานวิจัยไทย (TNRR) รวมถึงรายงานการวิจัยของหน่วยงานอื่นที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) และ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) โดยมีขอบเขตด้านเวลา 10 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2551 ถึงปี พ.ศ. 2560

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดคำสำคัญ (Keyword) เพื่อใช้ค้นหางานในฐานข้อมูลวิจัยข้างต้น ประกอบด้วยคำว่า สื่อสื่อมวลชน การสื่อสารสื่อชุมชน สื่อดิจิทัล สื่อใหม่ วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์ ชุมชนไซเบอร์ พลเมืองเน็ตเทคโนโลยีสื่อ จริยธรรมสื่อรู้เท่าทันสื่อ การเฝ้าระวังสื่อ รู้เท่าทันดิจิทัลผลกระทบ

สื่อและ การกำกับดูแลสื่อได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นงานวิจัย บทความวิจัย และบทความวิชาการจำนวนทั้งสิ้น 273 เรื่อง

2.การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ผลิตสื่อที่เป็นผู้ผลิตสื่อมีอาชีพทั้งข่าวสาร สาระ บันเทิง และผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม ครอบคลุมสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ จำนวน 8 คน

2. กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับสื่อชุมชน สื่อวัฒนธรรม สื่อพื้นบ้าน และสื่อทางเลือก จำนวน 6 คน

3. กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้สูงวัยและครอบครัว จำนวน 8 คน

นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้สร้างเนื้อหาที่ไม่ได้เป็นนักวิชาชีพ เน้นการสร้างเนื้อหาโดยผู้ใช้ (User-generated content) ในแพลตฟอร์มออนไลน์ครอบคลุมเนื้อหาที่เน้นสาระและเนื้อหาบันเทิง ใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างจากกรอบแนวคิดงานวิจัยนิเวศสื่อในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตารางบันทึกเนื้อหางานวิจัย แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

ทั้งนี้ ได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) โดยนำข้อมูลงานวิจัย บทความวิจัย และบทความวิชาการ ที่ได้จากคำค้นต่าง ๆ ที่กำหนดไว้มาเปรียบเทียบกัน ตลอดจนเปรียบเทียบข้อมูลจากการสนทนากลุ่มแต่ละกลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึกภายใต้ข้อคำถามเดียวกัน

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator triangulation) งานวิจัยนี้มีนักวิจัย 3 คน ทำหน้าที่เก็บข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกัน

3. การตรวจสอบสามเส้าด้วยการทบทวนข้อค้นพบ (Review triangulation) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ได้รับการพิจารณาให้ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางนิเทศศาสตร์และนำมาปรับปรุงเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การแจกแจงความถี่ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการพิจารณาเนื้อหาแล้วสังเคราะห์ปริทัศน์แบบพรรณนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นที่แสดงลักษณะและสาระของงานวิจัย จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของงานวิจัย อ่านและทำความเข้าใจจำแนกและลงรหัส จัดหมวดหมู่และแจกแจง วิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นหลักที่มุ่งศึกษาสังเคราะห์ผลโดยเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิด “นิเวศสื่อ” รวมทั้งข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้เห็นความเป็นไปในภาพรวมของปฏิสัมพันธ์ระหว่างทุกองค์ประกอบ แนวโน้มทิศทางที่ควรจะเป็นของนิเวศสื่อไทย รวมถึงเพื่อนำมาปรับปรุงข้อเสนอแนะต่อประเด็นการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบนิเวศสื่อที่พึงประสงค์

ผลการศึกษา

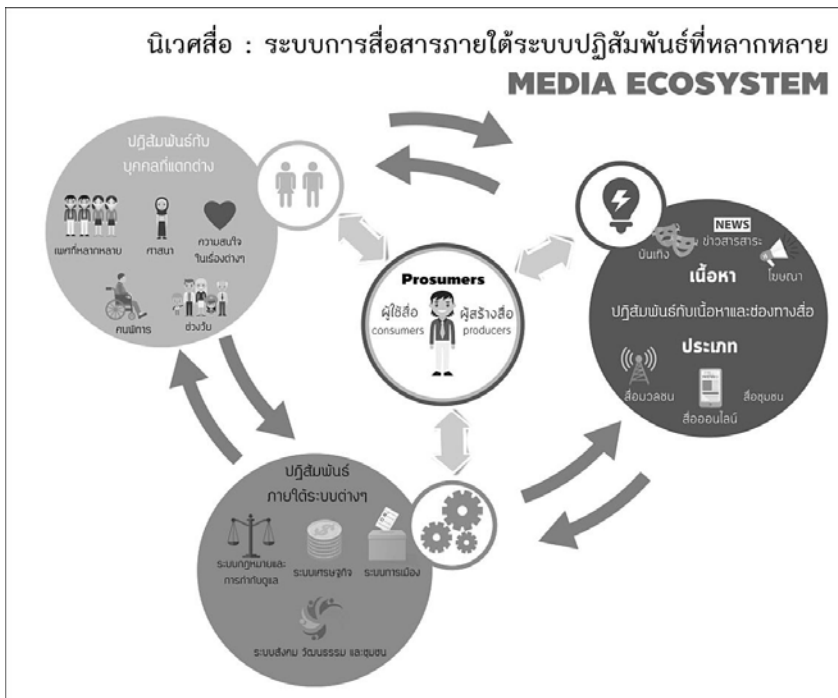
ส่วนที่ 1 ความหมายและองค์ประกอบของระบบนิเวศสื่อ

ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมาในรอบ 10 ปี รวมถึงการสนทนากับกลุ่มผู้ผลิตและผู้ใช้สื่อพบว่าสื่อและการสื่อสารมีผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ในหลากหลายด้าน และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารในทศวรรษที่ผ่านมาได้ส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และการสื่อสารนั้นทวีความซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทของมนุษย์ที่ไม่สามารถแยกได้ด้วยเส้นแบ่งแบบเดิมนั้นคือ ผู้ส่งสารและผู้รับสาร แต่มนุษย์ทุกคนล้วนเป็นทั้งผู้ใช้สื่อและผู้สร้างเนื้อหาผ่านสื่อไปพร้อมกันในตัวคน ๆ เดียว

จากการนำประเด็นปัญหาและข้อค้นพบจากการวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้สรุปและให้ความหมายของนิเวศสื่อ หรือ Media ecosystem ว่าหมายถึงระบบการสื่อสารที่มนุษย์ซึ่งเป็นทั้งผู้ใช้สื่อและผู้สร้างเนื้อหาผ่านสื่อ เป็นศูนย์กลางของระบบถูกแวดล้อมและมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยต่างๆ ประกอบด้วย (ดังภาพที่ 1)

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางประชากร ความสนใจ และลักษณะอื่น ๆ

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเนื้อหา ช่องทางสื่อ และเทคโนโลยีการสื่อสาร
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับระบบต่าง ๆ ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง ระบบกฎหมายและการกำกับดูแล รวมถึงระบบสังคม วัฒนธรรม และชุมชน ทั้งชุมชนบนโลกทางกายภาพและบนโลกไซเบอร์

ภาพที่ 1 นิเวศสื่อ: ระบบการสื่อสารภายใต้ปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลาย.
จาก “สื่อแวดล้อม นิเวศสื่อที่ดีเพื่อส่งเสริมสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์,”
โดย ชณิศรอรณพ ณ อยุธยา, การดา ร่วมพุ่ม, และมาโนช ชุ่มเมืองปัก, 2562,
กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

จากภาพของระบบนิเวศสื่อนี้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่โยงใยระหว่างองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนซึ่งมีผลกระทบถึงกันทั้งในด้านบวกและด้านลบ เช่น ในกรณีที่ผู้ผลิตสื่อได้เผยแพร่

เนื้อหาที่สร้างความเกลียดชัง เราสามารถตั้งคำถามกับปัญหานี้โดยเชื่อมโยงกับทั้งประเด็นเรื่องกลไกการตรวจสอบสื่อ ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล การแข่งขันในธุรกิจสื่อ คุณสมบัติความเป็นนักสื่อสารที่ควรตระหนักและเคารพถึงความเป็นมนุษย์และความแตกต่างระหว่างบุคคล และระบบสังคมและวัฒนธรรมซึ่งสะท้อนผ่านสถาบันครอบครัว การศึกษา และการเมือง ที่อาจไม่ได้สร้างจิตสำนึกในเรื่องดังกล่าวให้กับสมาชิกของสังคมมากพอ

ทั้งนี้ แนวคิดนิเวศสื่อสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อเกิดปัญหาจากผลกระทบของสื่อและการสื่อสารต่อมนุษย์และสังคม การแก้ปัญหาที่มุ่งไปเป็นส่วนตัว แม้จะสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ แต่ยังไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ดังข้อมูลจากการศึกษาที่พบว่า ปัญหาในระบบนิเวศสื่อนั้นส่วนใหญ่ไม่ใช่ปัญหาใหม่ แต่เป็นปัญหาที่นักวิชาการและนักวิชาชีพตระหนักมาโดยตลอด อาทิ การรู้เท่าทันสื่อของคนกลุ่มต่าง ๆ การผลิตและเผยแพร่เนื้อหาในสื่อซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลในด้านต่าง ๆ รวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบ และแนวทางปฏิบัติงานซึ่งไม่เอื้อต่อการพัฒนาระบบนิเวศสื่อโดยภาพรวมดังที่จะกล่าวถึงในผลการศึกษาส่วนต่อไป

ส่วนที่ 2 ปรากฏการณ์นิเวศสื่อและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้สื่อ ผู้ผลิตสื่อ กับปัจจัยแวดล้อมภายใต้ระบบนิเวศสื่อในช่วง พ.ศ. 2551 ถึงปี พ.ศ. 2560

ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวระหว่างมนุษย์กับปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ในระบบนิเวศสื่อได้ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นสภาพปัญหาใน 3 มิติ ได้แก่ 1. การรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วม 2. การสร้างสรรค์สื่อ และ 3. การกำกับดูแลและจริยธรรมสื่อรวมถึง พบว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหาก็จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศสื่อทั้ง 3 มิติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 สภาพปัญหาในระบบนิเวศสื่อของไทย

จากการสังเคราะห์งานวิจัย การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้วิจัยได้ประมวลสภาพปัญหาในระบบนิเวศสื่อตามมิติต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

มิติที่ 1 การรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วม

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศสื่อปัจจุบันด้านการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วม นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน

1. ปัญหาความสามารถด้านบุคคล คือผู้ใช้สื่อมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่จำกัด โดยเฉพาะปัญหาในการวิเคราะห์ ตีความและประเมินคุณค่าของสื่อ และปัญหาในการมีส่วนร่วม

ร่วมในการสื่อสารและใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการรู้เท่าทัน และขาดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม สื่อออนไลน์มีส่วนเพิ่มความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อ รวมถึงมีพลังอำนาจในการสร้างสรรค์สื่อและการมีส่วนร่วมได้มากขึ้น แต่ยังไม่ถึงระดับของการถกเถียง แลกเปลี่ยนทัศนคติและหาเหตุผลในการแก้ไขปัญหา หรือลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงสังคม ดังเช่น งานวิจัยเรื่อง ความรู้เท่าทันการสื่อสารยุคดิจิทัลกับบทบาทในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติการสื่อสารในสังคมไทย แสดงถึงปัญหาการรู้เท่าทันการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ประเด็นปัญหาที่พบ อาทิ การขาดความเข้าใจในการดำเนินงานของสื่อ มีการใช้สื่อออนไลน์ที่สร้างผลกระทบให้แก่ตนเองและคนรอบข้าง และการขาดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อ เป็นต้น (พีระ จิรโสภณ, ทัศนพานต์ ดวงรัตน์, มนต์ ขอเจริญ, ชัญญุตรา อรณพ ณ อยุธยา, อุษา รุ่งโรจน์การค้า, โสภัทร นาสวัสดิ์ และณัฏฐสิริชัย สิริปัญญา ธนกิจ, 2559)

2. ปัญหาสภาพแวดล้อม นั่นคือการที่สภาพแวดล้อมในระบบนิเวศสื่อไม่เอื้อให้เกิดคนเกิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อ และไม่เอื้อให้มีการมีส่วนร่วมในการสื่อสารอย่างเท่าเทียมสำหรับคนทุกกลุ่ม ทั้งในส่วนของครอบครัว สถาบันการศึกษา องค์กรรัฐและการเมือง สื่อมวลชน รวมถึงขาดการขับเคลื่อนที่จริงจังและเป็นรูปธรรมจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเนื่องมาจากการที่สังคมไทยยังไม่เห็นความสำคัญของการส่งเสริมในเรื่องนี้เท่าที่ควรและแม้จะมีความสนใจศึกษาประเด็นนี้เพิ่มมากขึ้นแต่ยังจำกัดอยู่บางประเด็น เช่น ให้ความสำคัญเฉพาะกลุ่มประชากรเด็กที่สัมพันธ์กับการออกแบบการเรียนการสอน เป็นต้น ดังเช่น งานวิจัยของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2559) ชี้ว่า เสถียรภาพทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ทำให้การขับเคลื่อนเรื่องการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งการขาดเงินทุนสนับสนุน ทำให้การยกระดับการทำงานเป็นไปอย่างลำบาก ขณะที่ ภูษิตต์ ภูริปาณิก (2557) ชี้ถึงสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มในสังคมว่า โอกาสในการปรากฏตัวของสื่อพลเมืองหรือคนเล็ก ๆ ในรายการหรือช่องทางที่เป็นของสื่อกระแสหลักยังมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากเหตุผลต่าง ๆ เช่น ปัจจัยด้านการตลาด เป็นต้น และก็ส่งผลให้มีการมีส่วนร่วมมีน้อยตามไปด้วย

มิติที่ 2 การสร้างสรรค์สื่อ

การเกิดเทคโนโลยีก่อวน (Disruptive technology) ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคให้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก สัดส่วนการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์มีมากขึ้น

ขณะที่การใช้สื่อดั้งเดิมลดลง ประกอบกับในอุตสาหกรรมสื่อก็เกิดผู้เล่นรายใหม่ทั้งจากการประมูลโทรทัศน์ดิจิทัลและการเกิดของสื่อใหม่บนแพลตฟอร์มออนไลน์เข้ามาแชร์ส่วนแบ่งตลาด ในขณะที่เม็ดเงินโฆษณาที่เป็นแหล่งรายได้หลักมีจำกัด

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ผลิตเชิงพาณิชย์ เกิดการ “ปิด” สื่อที่ไม่สามารถรับการเปลี่ยนแปลงได้ เกิดการ “ปรับ” ข้ามสื่อ ข้ามแพลตฟอร์ม ขณะเดียวกันก็รับการบริหารในองค์กร และบุคลากรสื่อก็ต้องปรับรูปแบบการทำงาน พัฒนาทักษะที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ บางองค์กรสื่อยังมีการ “เปลี่ยน” ไปสู่ธุรกิจใหม่เพื่อทดแทนรายได้จากธุรกิจสื่อแบบเดิม ดังผลการศึกษาของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2559) ที่ชี้ว่า ในยุคปัจจุบันบุคลากรสื่อต้องผลิตสื่อในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อตอบสนองภูมิทัศน์สื่อที่มี ความหลากหลายมากขึ้น นอกจากนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อยังเผชิญกับความท้าทายบทบาทการเป็นผู้ผลิตและส่งต่อข่าวสารสู่สังคม โดยความเร็วและความสามารถในการสื่อสารถูกท้าทายโดยทุกคนที่มีเครื่องมือการสื่อสารอยู่ในมือ ส่วนความรู้หรือความถูกต้องของสารถูกท้าทายโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้มากกว่า ทำให้สื่อมวลชนในยุคปัจจุบันต้องให้ความสำคัญกับทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสื่อสาร

ในส่วนของสื่อชุมชนและสื่อเพื่อคนเฉพาะกลุ่ม เช่น คนพิการ คนหลากหลายทางเพศ เด็ก ผู้สูงอายุ ฯลฯ ตลอดจนชุมชนที่มีความสนใจร่วมกัน อาทิ สุขภาวะ เกษตรกรรม จิตอาสา ฯลฯ โดยข้อมูลจากการสนทนากลุ่มแสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตสื่อต่างประสบปัญหา ร่วมกัน ทั้งด้านเงินทุน การขาดความรู้ในการบริหารจัดการองค์กร ขาดกลไกที่สนับสนุนให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน ขาดกำลังใจในการผลิตผลงานสร้างสรรค์ ขาดโอกาสที่จะได้รับการอบรม พัฒนานตนเอง ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น

นอกจากนั้น ผลการศึกษายังพบว่า สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อให้เกิดการพัฒนาสื่อ ทั้งด้านนโยบาย/ข้อกฎหมายต่าง ๆ การขาดการจัดการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการขาดการทำงานเป็นเครือข่ายที่จะเชื่อมโยงให้ทุกองคาพยพสามารถทำงานขับเคลื่อนร่วมกันอย่างเป็นระบบได้อย่างสมบูรณ์ดังตัวอย่างกรณีของการผลิตสื่อชุมชนที่มีกีดติดกับตัวบุคคลหรืออุดมการณ์ส่วนบุคคล หรือการที่ไม่ได้สร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนตั้งแต่ต้น ทำให้มีผลต่อความยั่งยืนของสื่อในระยะยาว

มิติที่ 3 จริยธรรมและการกำกับดูแลสื่อ

การพัฒนาของบริการสื่อรูปแบบใหม่ ๆ ในบริบทของสื่อหลอมรวมก่อให้เกิดความท้าทายต่อระบบการกำกับดูแลสื่อและปัญหาจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อ

ซึ่งปัจจุบันมีทั้งผู้ผลิตสื่อที่เป็นสื่อมวลชนอาชีพและผู้ใช้สื่อทั่วไปที่ใช้ประโยชน์ทางเทคโนโลยีนำเสนอเนื้อหาได้ด้วย ทำให้เกิดความไม่สมดุลในหลายลักษณะ เช่น ปัญหาการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศ (Sex) ภาษา (Language) ความรุนแรง (Violence) อคติและการเลือกปฏิบัติผ่านภาพตัวแทน (Representation) ปัญหาความไม่สุภาพของเนื้อหา และการใช้ประทุษวาจา ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสิทธิเด็ก ปัญหาการขาดการตรวจสอบความถูกต้องจนกลายเป็นการรายงานข่าวเท็จ เป็นต้น

นอกจากนี้ การเกิดผู้สร้างสื่อที่มาจากผู้ใช้สื่อ ก่อให้เกิดปัญหาผู้ทรงอิทธิพลออนไลน์ (Online influencer) ที่มีต่อความคิดความเชื่อของผู้รับสารที่ติดตามซึ่งอาจก่อให้เกิดได้ทั้งผลดีและผลเสียตามมาดังข้อมูลจากการสนทนากลุ่มสะท้อนว่า ผู้ผลิตสื่อออนไลน์ที่ไม่ใช่นักวิชาชีพสื่ออาจมุ่งเน้นแต่ต้องการยอดผู้ชมอย่างเดียวโดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ชมของตน ซึ่งปัญหาคือจริยธรรมของคนทำสื่อออนไลน์ยังไม่ได้มีกลไกในการควบคุม

อย่างไรก็ตาม ยังมีองค์ประกอบอื่นที่ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในด้านการกำกับดูแลสื่อ เช่น กลไกวิชาชีพขาดประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกันเอง กลไกการกำกับดูแลโดยรัฐยังมุ่งการแทรกแซง การใช้กฎหมายยังเน้นการควบคุมให้เกิดความกลัวมากกว่าการสร้างสร้างความร่วมมือ ยังขาดมาตรการชัดเจนในการกำกับดูแลสื่อดิจิทัล และการขาดการมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลโดยประชาชน ดังที่พบในงานวิจัยของ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2559) ที่ได้ระบุถึงจุดอ่อนขององค์กรวิชาชีพสื่อในการกำกับดูแลกันเองของทั้งสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่คล้ายกันคือ 1. ประเด็นการขาดสภาพบังคับในการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมกับสมาชิก 2. ประเด็นการกำกับดูแลกันเองไม่สามารถครอบคลุมไปยังผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อที่ไม่เป็นสมาชิกได้ทั้งนี้เพราะการเข้าเป็นสมาชิกเป็นไปโดยสมัครใจ และ 3. ประเด็นการขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณในการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพสื่อ

2.2 แนวทางที่จำเป็นในการส่งเสริมให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศสื่อ

จากการสังเคราะห์งานวิจัย การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างกระบวนถึงแนวทางที่ควรทำเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบในระบบนิเวศสื่อและควรพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้เกิดความสมดุลระหว่างปฏิสัมพันธ์ของคนกับปัจจัยแวดล้อมในระบบนิเวศสื่อในมิติต่าง ๆ ดังนี้

มิติที่ 1 การรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วม

การส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่ผู้ใช้สื่อกลุ่มต่าง ๆ ควรดำเนินการทั้งแนวทางป้องกัน คือ การให้ความรู้แก่ผู้ใช้สื่อและฝึกฝนทักษะทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบโรงเรียน การรวบรวมประมวลกรณีศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเผยแพร่และใช้ประโยชน์จากครู พ่อแม่ และสื่อมวลชนได้ รวมถึง การพัฒนาเครื่องมือและนวัตกรรมเพื่อป้องกันปัญหาจากการไม่รู้เท่าทันสื่อของผู้ใช้สื่อ

นอกจากนี้ แนวทางการส่งเสริมเชิงบวกก็เป็นแนวทางที่ควรเน้นมากขึ้น อาทิ แนวทางการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking approach) แนวทางการเรียนรู้จากกระบวนการผลิตสื่อ แนวทางการฝึกวิเคราะห์ตัวเองด้านการเปิดรับสื่อ แนวทางการตระหนักรู้สิทธิที่จะสื่อสาร ทั้งนี้ แนวทางนี้สามารถบูรณาการกับแนวคิดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้อยู่แล้วในปัจจุบันได้

ประการสำคัญคือ การขับเคลื่อนผ่านกลไกต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงานรัฐ สถาบันการศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา สถาบันครอบครัว ผู้ผลิตสื่อและผู้ให้บริการเนื้อหา ภาคสังคม เอกชนและประชาชน เพื่อร่วมกันผลักดันให้การรู้เท่าทันสื่อเป็นวาระหลักของการพัฒนาสังคม ทั้งนี้ จำเป็นต้องอาศัยการวิจัยและการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สังคมมีความรู้ที่ทันสมัย เหมาะสมกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง

มิติที่ 2 การสร้างสรรค์สื่อ

การส่งเสริมศักยภาพผู้ผลิตสื่อและผู้ให้บริการเนื้อหาเป็นประเด็นร่วมที่พบ อาทิ กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพในสื่อมวลชนควรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มสื่อใหม่ การสร้างคุณค่าให้กับเนื้อหา ความเข้าใจพฤติกรรมของผู้รับสาร การบริหารจัดการสื่อ การวางแผนการสื่อสารตลาดและแบรนด์ ในส่วนของผู้ผลิตสื่อท้องถิ่นและสื่อทางเลือกนั้นควรได้รับการส่งเสริมให้สามารถเข้าใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชน และจริยธรรมในการนำเสนอโฆษณา

ด้านผู้ให้บริการเนื้อหาในช่องทางออนไลน์นั้นก็ควรได้รับการส่งเสริมศักยภาพให้สามารถสร้างเนื้อหาที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์ได้ โดยเฉพาะสื่อสำหรับเด็กนั้น ยังมีผู้ให้บริการเนื้อหาอยู่น้อย แต่ผู้ผลิตเนื้อหาควรมีความรู้ด้านการวิเคราะห์ผู้บริโภค ความรู้ด้านการตลาด และทักษะการผลิตสื่อออนไลน์ประกอบกันด้วย

มิติตี 3 จริยธรรมสื่อและการกำกับดูแล

ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันในงานวิจัยที่สังเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาปฏิสัมพันธ์ในมิติการกำกับดูแลและจริยธรรมสื่อ ได้แก่ 1. การปรับปรุงและพัฒนาการกำกับดูแลโดยรัฐ เช่น การออกกฎหมายเพื่อป้องกันการแทรกแซงสื่อจากรัฐโดยใช้บงกชณาประชาสัมพันธ์ บทบาทในการกำกับดูแลสื่อของ กสทช. ควรเน้นไปที่การกำกับดูแลทางเศรษฐกิจเป็นหลักเพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเสมอภาคทั้งในแพลตฟอร์มเดียวกันและข้ามแพลตฟอร์ม รวมถึง การกำกับดูแลที่เป็นอิสระ โปร่งใส คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพทางการสื่อสารของประชาชน 2. การปรับปรุงและพัฒนาการกำกับดูแลกันเองทางจริยธรรมของสื่อให้มีประสิทธิภาพ อาศัยองค์ประกอบหลายด้าน เช่น องค์กรสื่อและองค์กรวิชาชีพสื่อต้องมุ่งรักษามาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความน่าไว้วางใจต่อผู้ใช้สื่อ ส่วนผู้ใช้สื่อควรสะท้อนความต้องการและความคาดหวังต่อการนำเสนอเนื้อหาของสื่อด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม และ 3. การกำกับดูแลเนื้อหาในสื่อต้องบูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ผู้ผลิตสื่อ ผู้บริโภคสื่อ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยประเด็นที่ควรกำกับโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ประกอบด้วย การกำกับดูแลประทุษวาจา (Hate speech) การกำกับดูแลเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน และการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นชี้ให้เห็นว่าในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา เกิดปัญหาในระบบนิเวศสื่อในมิติต่าง ๆ ที่หลากหลาย ขณะเดียวกันนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ก็ได้พยายามนำเสนอแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านสภาวะที่ไม่สมดุลไปสู่สภาวะที่สมดุลในระบบนิเวศสื่อของไทย โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยในลักษณะของสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศสื่อไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศสื่อ

ระบบนิเวศสื่อที่ดีเกิดจากปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลระหว่างผู้ใช้สื่อ ผู้ผลิตสื่อและปัจจัยแวดล้อม ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อและบริบทสังคมในปัจจุบันตามกรอบแนวคิดนิเวศสื่อ (ดังภาพที่ 1) การพัฒนาหรือปรับปรุงของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในระบบนิเวศสื่อก็จะต้องพึ่งพาหน่วยอื่น ๆ และเมื่อเกิดการพัฒนาขึ้นแล้วก็จะเอื้ออำนวยให้เกิดสภาพที่พึงประสงค์ในมิติต่าง ๆ ตามมา ดังนี้

1. มิติการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วม

การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของคนทุกกลุ่มในสังคมให้สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์สื่ออย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพและมีสุนทรียศาสตร์ รวมถึงเป็นผู้ใช้สื่อที่เป็นพลเมืองกระตือรือร้น (Active citizen) จำเป็นต้องอาศัยผู้ผลิตสื่อและผู้ผลิตเนื้อหาในสื่อต่าง ๆ ในการเข้ามามีบทบาทส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วมให้แก่คนในสังคมมากขึ้น อย่างไรก็ตามทั้งหน่วยงานกำกับดูแลสื่อและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องก็จำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ผลิตสื่อและผู้ผลิตเนื้อหาในสื่อเข้ามามีบทบาทดังกล่าวด้วย ดังเช่น มาตรการทางกฎหมาย ของ กสทช. ที่กำหนดไว้ให้ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สามารถขอลดหย่อนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตรายปีในแต่ละปีได้ในกรณีที่นำเสนอรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด อาจนำมาตรการทางกฎหมายในลักษณะนี้มาพิจารณาเป็นการสร้างแรงจูงใจต่อผู้ผลิตสื่อในการผลิตและเผยแพร่เนื้อหาที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อได้

นอกจากนี้ หากผู้ใช้สื่อที่มีบทบาทเป็นผู้ผลิตเนื้อหาในสื่อทั้งที่เป็นคนทั่วไปและที่ เป็นผู้ทรงอิทธิพลออนไลน์นั้น มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมเพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมที่ดีและปลอดภัยแล้วก็จะทำให้การผลิตเนื้อหาอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย รวมถึงส่งเสริมให้กลไกการกำกับดูแลตนเองของผู้ใช้สื่อและการตรวจสอบสื่อเกิดขึ้นได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังเช่น ผลจากการสัมภาษณ์ “แบงค์ มนต์รี” แอดมินเพจบนเททงหน้าตัดในการศึกษานี้ที่ระบุว่า ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารในวงจรรือปัจจุบันมีการไหลเวียนกันระหว่างสื่อกระแสหลักกับสื่อออนไลน์ ในบทบาทของผู้ผลิตเนื้อหาในสื่อออนไลน์นั้นการกำกับดูแลตนเองนั้นเหมาะสมที่สุด จะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อเนื้อหาที่เผยแพร่ เข้าใจและตระหนักถึงกฎกติกาการยาทของแต่ละแพลตฟอร์ม รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มนตรี ศุภวัฒน์ยืนยง, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2561)

2. มิติการสร้างสรรค์สื่อ

ทักษะทางวิชาชีพสื่อและทักษะการสร้างสรรค์เป็นปัจจัยที่จะช่วยให้ผู้ผลิตสื่อสามารถมีความคิดสร้างสรรค์ อยู่รอด ปรับตัวและเติบโตได้ท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงในอุตสาหกรรมสื่อรวมถึง ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและภูมิทัศน์สื่อในปัจจุบันได้ ซึ่งการพัฒนาทักษะดังกล่าวก็ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยจากการจัดการความรู้เพื่อ

สนับสนุนองค์ความรู้ด้านเทคนิคการผลิต การสร้างสรรค์เนื้อหา และการบริหารจัดการสื่อ และการสื่อสาร ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

ในอีกมุมที่ผู้ใช้สื่อสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อตอบสนองกลุ่มคนที่หลากหลายได้ โดยจากงานวิจัยนี้พบว่าสื่อเพื่อพัฒนาและเสริมพลังกลุ่มคนต่าง ๆ ยังจำเป็นและเป็นที่ต้องการอยู่ อาทิ สื่อชาติพันธุ์ (มาโนช ชุ่มเมืองปัก, 2560) สื่อเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติ (จันทิมา เขียวแก้ว, ทศนีย์ เกริกกุลธร, ศิริธร ยิ่งแรงเรือง, พนิตนาฏ ชำนาญเสื่อ, และพรเลิศ ชุ่มชัย, 2560) สื่อเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงของคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มคนชายขอบอื่น ๆ (ยุคลธร ไกรวศิน, 2555) สื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (วัชรชัย มกรพันธุ์, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2561) ทั้งนี้ ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้อจากผู้ใช้สื่อ รวมถึงหน่วยต่าง ๆ ในระบบสังคม วัฒนธรรม ชุมชน ที่จะเปิดรับและสนับสนุนให้เกิดความหลากหลายของสื่อในระบบนิเวศสื่อด้วย

3. มิติจริยธรรมและการกำกับดูแลสื่อ

จากความไม่สมดุลในกลไกการกำกับดูแลสื่อ ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาปรากฏให้เห็นมาอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ดังนั้น การพัฒนาและปรับปรุงกลไกการกำกับดูแลทั้ง 3 กลไกจะเป็นการสร้างสมดุลมากขึ้น ประกอบด้วย 1. กลไกการกำกับตนเองทางจริยธรรมของสื่อที่มีประสิทธิภาพเพื่อประกันความรับผิดชอบต่อสังคม 2. กลไกการกำกับดูแลโดยรัฐตามกฎหมายที่เหมาะสมกับสภาพการณ์สื่อหลอมรวม และเอื้อต่อการประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้ผลิตสื่อและผู้ใช้สื่อ และ 3. กลไกการมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลตนเองของผู้ใช้สื่อและการเฝ้าระวังและตรวจสอบสื่อในฐานะพลเมืองผู้บริโภคสื่อ

กรณีตัวอย่างของการสร้างความสมดุลระหว่างการกำกับดูแลทั้ง 3 กลไกเพื่อแก้ไขปัญหามาจากจริยธรรมของเนื้อหาในสื่อ คือ การจัดการปัญหาข่าวปลอมของไต้หวัน โดยรัฐสร้างพื้นที่นี้ด้วยเทคโนโลยีเพื่อพลเมือง (Civic technologies) ให้ประชาชนตื่นตัวในการร่วมมือตรวจสอบข่าวปลอม (Collaborative checking) ขณะเดียวกัน ภาคส่วนอื่น ๆ ก็มีบทบาทและหน้าที่ร่วมแก้ไขปัญหาดังนี้ เช่น ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มสื่อ ผู้ผลิตสื่อ เป็นต้น (พิชชาภา วงศ์ผาสุกสธการ, 2562)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเด็นการวิจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ภายใต้ระบบนิเวศสื่อที่เหมาะสม

1. การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้และพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1.1 การจัดการความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อที่ทันสมัย กระบวนการเรียนรู้หลักสูตร วิธีสอน กิจกรรมการเรียนรู้และเครื่องมือการเรียนรู้สำหรับครู ผู้ปกครองและเด็กนำไปใช้ได้ กลยุทธ์การรณรงค์ การพัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะการรู้เท่าทันสื่อ

1.2 การจัดการความรู้และการเผยแพร่เพื่อให้ทั้งผู้ผลิตสื่อและผู้ให้บริการเนื้อหาในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ได้เรียนรู้ร่วมกัน

1.3 การจัดการข้อมูลเกี่ยวกับสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ แล้วเผยแพร่สู่สาธารณะ

2. การวิจัยในประเด็นการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วมควรเป็นการวิจัยที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของบุคคลในฐานะพลเมืองดิจิทัล (Digital citizenship) การวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือหรือกลไกช่วยป้องกันปัญหาจากการไม่รู้เท่าทันสื่อ ตลอดจนนวัตกรรมที่ส่งเสริมกลไกการกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชน พัฒนาเครื่องมือหรือช่องทางที่ประชาชนจะสามารถเฝ้าระวังและมีปฏิกิริยาย้อนกลับเมื่อพบปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม ความไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ในเนื้อหาสื่อ รวมถึง การวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อในบริบทภูมิทัศน์สื่อใหม่ ในกลุ่มเป้าหมายที่ยังเป็นช่องว่างขององค์ความรู้ เช่น เด็กปฐมวัย เด็กประถมศึกษา และผู้สูงอายุ กลุ่มนอกระบบการศึกษา ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อ ผู้ผลิตเนื้อหาออนไลน์ ตลอดจนการวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในประเด็นที่สอดคล้องกับภูมิทัศน์สื่อใหม่ เช่น ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital literacy) การรู้เท่าทันการสื่อสารข้ามสื่อ (Transmedia literacy) พลเมืองดิจิทัล (Digital citizenship) ข่าวปลอม (Fake news) ประทุษวาจา (Hate speech) และการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyber bullying) เป็นต้น

3. การวิจัยที่นำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะวิชาชีพ ความรู้ และการเพิ่มพูนศักยภาพของผู้สร้างสรรค์สื่อในทุกแพลตฟอร์ม เช่น การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่นวัตกรรมรายการ หรือนวัตกรรมสื่อการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารในมิติเชิงวัฒนธรรม การสร้างสรรค์และการใช้สื่อชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

และสังคม รวมถึง การวิจัยเกี่ยวกับทักษะการคิดสร้างสรรค์เนื้อหาให้สมดุลระหว่างความสนุกหรือความดึงดูดใจกับคุณค่าหรือสาระการวิจัยที่ส่งเสริมการสร้างรูปแบบทางธุรกิจแก่กลุ่มที่สร้างเนื้อหาออนไลน์ที่มีเนื้อหาปลอดภัยและสร้างสรรค์ เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุซึ่งมีโอกาทางธุรกิจอยู่มาก

4. การวิจัยที่มุ่งศึกษาการส่งเสริมให้เกิดกลไกการกำกับดูแลสื่อโดยประชาชนที่ชัดเจน การส่งเสริมการแข่งขันที่เสมอภาคและเป็นธรรมในอุตสาหกรรมสื่อภายใต้บริบทสื่อหลอมรวมที่แข่งขันกันข้ามแพลตฟอร์ม การส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับจริยธรรมสื่อระหว่างภาควิชาการ ภาควิชาชีพ และภาคผู้ใช้สื่อ การศึกษากลไกเชิงนโยบายที่จะส่งเสริมการสร้างสรรค์เนื้อหาที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. แนวทางการบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับสังคมที่มีความพลวัตสูงเช่นในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การแสวงหาความร่วมมือกับภาคเอกชน โดยเฉพาะกับกลุ่มสื่อธุรกิจนั้น เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ที่จะช่วยให้เกิดนิเวศสื่อที่เหมาะสมในการสร้างสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

2. การพิจารณาสนับสนุนการวิจัยเพื่อการจัดการความรู้นั้น ควรให้ความสำคัญกับผลผลิตที่ได้คือ การวิจัยที่ได้ผลในเชิงรูปธรรม รวมถึง ผลลัพธ์ คือ การเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและง่าย ไม่เป็นเพียงความรู้ที่จำกัดอยู่ในประโยชน์ในเชิงวิชาการ

บรรณานุกรม

- Lum, C. M. K. (2014). Media Ecology: Contexts, concepts, and currents. In Fortner, R. S., & Fackler, P.M. (Ed.), *The Handbook of Media and Mass Communication Theory* (pp.137-150). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Postman, N. (1970). The Reform English curriculum. In Eurich, A.C. (Ed.), *High school 1980: The shape of the future in American secondary education* (pp.160-168). New York: Pitman.
- จันทร์านี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอทย์.

จันทิมา เขียวแก้ว, ทศนีย์ เกริกกุลธร, ศิริธร ยิ่งแรงเรือง, พนิตนาฏ ขำนาญเชื้อ, และพรเลิศ ชุมชัย. (2560). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการรู้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ด้านสุขภาพของ แรงงานกัมพูชาในประเทศไทย. *วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 10(1). 33-46.

ชนัญสรา อรณพ ฌ อยุธยา, การดา ร่วมพุ่ม, และมาโนช ชุ่มเมืองปัก. (2562). *สื่อแวดล้อม นิเวศสื่อที่ดีเพื่อส่งเสริมสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

พิชชาภา วงศ์สาสุกสถาพร. (2562). *ถอดบทเรียนด้านข่าวลวง Fake News ของไต้หวัน*. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/thaireform/thaireform-talk-interview/77599-fake-news-77599.html>

พระ จิรโสภณ, ทันตกานต์ ดวงรัตน์, มนต์ ขอเจริญ, ชนัญสรา อรณพ ฌ อยุธยา, อุษา รุ่งโรจน์การค้า, โสภทร นาสวัสดิ์, และณัฏฐสิริ สิริปัญญาธนกิจ. (2559). *ความรู้เท่าทันการสื่อสารยุคดิจิทัลกับบทบาทในการกำหนดแนวทางการปฏิรูปการสื่อสารในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ภูษิตต์ ภูริปาณิก. (2557). โครงสร้างโทรทัศน์สาธารณะ Thai PBS กับการมีส่วนร่วมของพลเมือง. *วารสารวิจัย มสค.*, 10(1). 97-111.

มนตรี ศุภวัฒน์ยืนยง. ผู้สร้างเนื้อหาและแอตมินเพจบนเฟซบุ๊ก. (22 พฤษภาคม 2561). สัมภาษณ์.

มาโนช ชุ่มเมืองปัก. (2560). การผลิตสื่อทางเลือกโดยชาวไทยเชื้อสายปกากะญอ. *Veridian e-Journal, Silpakorn University*, 10(2). 748-761.

มูลนิธิสถาบันเพื่อการวิจัยพัฒนาประเทศไทย. (2559). *โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ เล่มที่ 3 "การกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุ โทรทัศน์"*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กสทช.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2559). *โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ เล่มที่ 2 "สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาบุคลากรสื่อไทย"*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กสทช.

ยุคลธร ไกรวสิน. (2555). วิทยุชุมชนต้นแบบเพื่อผู้ด้อยโอกาสในสังคม ศึกษาเฉพาะกรณีสถาบันวิทยุชุมชนเพื่อคนตาบอด. *BU Academic Review*, 11(2), 73-85.

วัชรชัย มกรพันธ์. ผู้สร้างเนื้อหาและแอตมินช่องยูทูบครูนกเล็ก. (20 พฤษภาคม 2561). สัมภาษณ์.

สุกัญญา สุตบรรทัด. (2561). เอกสารแนวคิดนิเวศสื่อกับการสร้างสังคมอุดมปัญญา. ใน
ราชบัณฑิตยสภา, การประชุมราชบัณฑิตยสภา สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง
หัวข้อเสวนา เรื่อง “การสร้างความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม”
28 กุมภาพันธ์ 2561 ณ ห้องราชา 2 โรงแรมปรีณัฐพาเลซ กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2557). สารกับการสื่อสารความหมาย. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์
คอร์ปอเรชั่น.

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษากรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าว
เกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่
FUNCTIONAL RELATIONSHIPSOFLANGUAGE UNITSin NEWS HEADLINES

ABOUT CRUISE SHIPSDURINGTHE COVID-19 PANDEMIC

จอมขวัญ สุทธินนท์¹, และ จอมใจ สุทธินนท์²

Jomkwan Sudhinont, and Jomjai Sudhinont

¹ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

15 ถนนกาญจนวนิช ตำบลคอกหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

¹Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts,

Prince of Songkla University, 15 Kanjanawanit, Kohong, Hat-Yai, Songkhla, 90110

²ภาควิชาภาษาและภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

15 ถนนกาญจนวนิช ตำบลคอกหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

²Department of Languages and Linguistics, Faculty of Liberal Arts,

Prince of Songkla University, 15 Kanjanawanit, Kohong, Hat-Yai, Songkhla, 90110

*Corresponding author Email: jomkwan.sud@psu.ac.th

(Received: May 14, 2020; Revised: June 2, 2020; Accepted: June 29, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษากรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ซึ่งรวบรวมเฉพาะการพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ โดยกำหนดคำค้นหา “เรือสำราญ” และ “COVID-19” ด้วยโปรแกรมสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต Google ที่ปรากฏระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 – 30 มีนาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งมีจำนวนพาดหัวข่าวจำนวนทั้งสิ้น 32 พาดหัวข่าวผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษากรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่พบว่า ผู้เขียนข่าวใช้หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.26 ผู้เขียนข่าวใช้หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา รองลงมา

คิดเป็นร้อยละ 12.5 และผู้เขียนข่าวใช้หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวนคำนามในประโยคน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.12 ซึ่งเท่ากับการใช้หน่วยทางภาษาระดับอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยวลี และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยวลีในประโยคซ้อน

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่, หน่วยทางภาษา, พาดหัวข่าว, เรือสำราญ, โควิดสายพันธุ์ใหม่

Abstract

This article analyzed functional relationships of language units in news headlines about cruise ships during the COVID-19 pandemic. Data were collected from news headlines about cruise ships during the COVID-19 pandemic with the words “cruise ships” and “COVID-19” as keywords using Google to search online. The data were collected from 32 news headlines appearing from February 1, 2020 to March 30, 2020. The results of the analysis revealed that the most often found, 81.26% of language units were noun phrases functioning as the subjects of the sentences or the doers of the actions, followed by verbal phrases functioning as predicates at 12.5%. The least often found, 3.12% of language unit was a quantifying phrase functioning as a quantifier indicating a quantity. This frequency of 3.12% is the same as that of a clause found to modify a verb phrase and was part of the verb phrase in a complex sentence.

Keywords: Functional relationships, Language units, News headlines, Cruise ships, COVID-19

ที่มาและความสำคัญ

ข่าวเป็นสาระที่มีคุณค่า กล่าวคือ เป็นเรื่องที่สำคัญ ใกล้ตัว เกิดขึ้นใหม่ และอยู่ในความสนใจของมวลชน (ปริมะ สตะเวทิน, 2539) ในขณะที่สื่อมวลชนมีบทบาททั้งเป็นผู้นำเสนอข่าว เป็นตัวกลาง รวมถึงกรองและคัดเลือกข่าวที่มีคุณค่าส่งไปยังมวลชน

(ทิพย์อาภรณ์ ยิ้มละมัย และพนม คลีฉายา, 2553) และปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัล สื่อมวลชนจึงนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอข่าว

ชาวที่อยู่ในความสนใจของประชากรโลกตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 กระทั่งต้นปี พ.ศ. 2563 และมีแนวโน้มว่าจะยังคงอยู่ในความสนใจของประชากรโลกไปอีกยาวนาน คือ ข่าวการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) ประกาศชื่อสำหรับเรียกโรคที่มาจากเชื้อไวรัสดังกล่าวอย่างเป็นทางการว่า “โควิด-19” (COVID-19) ซึ่งยังไม่ทราบแน่ชัดถึงแหล่งกำเนิด แต่ประชากรโลกได้ทราบเรื่องโรคติดต่อดังกล่าวจากทางราชการของสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ว่าเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น และปัจจุบัน (ข้อมูลวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2563) เชื้อไวรัสนี้แพร่ระบาดไปทั่วโลก โดยมีจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสนี้มากที่สุดที่สหรัฐอเมริกา จำนวน 323,415 คน ที่ราชอาณาจักรสเปน จำนวน 130,759 คน และที่สาธารณรัฐอิตาลี จำนวน 128,948 คน และมีจำนวนผู้เสียชีวิตมากที่สุดที่สาธารณรัฐอิตาลี จำนวน 15,887 คน ที่ราชอาณาจักรสเปน จำนวน 13,418 คน และที่สหรัฐอเมริกา 9,154 คน (BBC NEWS Thai, 2563ก)

สาเหตุการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ทวีความรุนแรงขึ้นทั่วโลก เนื่องจากไวรัสนี้แพร่จากคนสู่คน ทุกวันมีผู้เดินทางทั้งภายในสาธารณรัฐประชาชนจีน และระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศอื่น ๆ กระทั่งเชื้อไวรัสนี้ลุกลามไปเกือบ 50 ประเทศทั่วโลก ซึ่งขณะนี้รวมระยะเวลาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสนี้รวม 4 เดือน และองค์การอนามัยโลกกำหนดให้ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็นวิกฤตระดับโลก และให้ความเห็นว่ารัฐบาลหลายประเทศที่กำลังได้รับผลกระทบกำหนดมาตรการเพื่อยุติการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสนี้โดยเร็ว (The New York Times, 2020)

ธุรกิจเรือสำราญ (Cruise) ได้รับความนิยมมากในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาตั้งแต่อดีต และเมื่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจประสบปัญหา ธุรกิจเรือสำราญจึงขยายการบริการมายังภูมิภาคในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกค้าชาวจีนที่มีจำนวนประชากรที่มีกำลังซื้อจำนวนมาก กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเรือสำราญชาวจีนมีมากเป็นลำดับที่สองของโลก (Nuttachit, 2562) แม้การท่องเที่ยวโดยใช้เรือสำราญเป็นยานพาหนะในน้ำ ก็ไม่อาจเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ทางหนึ่งเช่นกัน และเหตุผลหนึ่งที่อาจทำให้เชื้อแพร่ระบาดยิ่งขึ้นอาจเนื่องมาจากมาตรฐานการกักกันและคัดกรองโรค COVID-19 ของผู้ได้รับเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (BBC News Thai, 2563) ดังหลักฐานการนำเสนอ

ข่าวเกี่ยวกับผู้โดยสารเรือสำราญที่ติดเชื้อไวรัสนี้จากหลากหลายสื่อมวลชนตั้งแต่เดือน
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 กระทั่งปัจจุบัน (เมษายน พ.ศ. 2563) เช่น การนำเสนอข่าวเมื่อวันที่
4 กุมภาพันธ์ เรื่อง “ญี่ปุ่น สั่งกักเรือสำราญ หลังมีผู้โดยสารติดเชื้อ ‘ไวรัสโคโรนา’” (PPTV
Online, 2563) การนำเสนอข่าวเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ เรื่อง “กัมพูชายืนยันการตรวจโรค
เรือเวสเตอร์ดัม ‘ได้มาตรฐาน’” (เดลินิวส์, 2563) และการนำเสนอข่าวเมื่อวันที่ 1 มีนาคม
เรื่อง “‘มัลดีฟส์’ สั่งห้ามเรือสำราญเทียบท่า” (ฐานเศรษฐกิจ, 2563)

ภาษาข่าวเป็นวิธภาษาหนึ่งที่ทำหน้าที่เสนอข่าวไปยังมวลชน (อมรา ประสิทธิ์รัฐ
สินธุ์, 2548) โดยมีพาดหัวข่าวทำหน้าที่ดึงดูดให้มวลชนที่สนใจเรื่องราวในข่าวนั้นเลือกและ
ตัดสินใจที่จะอ่านรายละเอียดข่าวนั้นต่อไป (บุญมา พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2561)
วิธีการใช้ภาษาในการเขียนข่าวอันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติต่อกันมาของสื่อมวลชนอาจไม่เป็น
ผลดีต่อการรับรู้เนื้อหาข่าวของมวลชน (ภาคภูมิ วรรณภา, 2561) ปัจจุบันการนำเสนอข่าว
เปลี่ยนแปลงจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่เคยเป็นสื่อหลักกลายมาเป็นสื่อรูปแบบออนไลน์ การพาดหัว
ข่าวจึงเปลี่ยนแปลงไปให้เหมาะกับสื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ เช่นกัน (สุทธิดา นาคเจริญ,
2559)

พาดหัวข่าวเป็นข้อความสั้นที่มีหน้าที่สำคัญในการสื่อประเด็นสำคัญของข่าว ผู้เขียน
ควรใช้ภาษาง่าย ตรงประเด็น (สฤติภรณ์ ศรีหิรัญ, 2557) อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจและ
สังเกตพบว่าผู้เขียนข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสาย
พันธุ์ใหม่มักใช้ถ้อยคำสำหรับเรียบเรียงการเขียนพาดหัวข่าว โดยใช้หน่วยทางภาษาตั้งแต่
ระดับคำ หน่วยทางภาษาระดับวลี และหน่วยทางภาษาระดับประโยค อันสะท้อนให้เห็น
วากยสัมพันธ์ซึ่งก็คือความสัมพันธ์ในระดับที่คำนำมาประกอบเป็นวลี และวลีมาประกอบกัน
เป็นประโยค (Carnie, 2003 อ้างถึงในสถาบันภาษาไทย, 2552) ซึ่งหน่วยทางภาษาต่าง ๆ
เหล่านั้นมีหน้าที่ในพาดหัวข่าวแตกต่างกัน

โดยทั่วไปผู้เขียนมักนำเสนอสิ่งที่ต้องการเน้นในการขึ้นต้นเพื่อให้ถ้อยคำมีน้ำหนัก
(ประทีป วาทิกทินกร, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับการพาดหัวข่าว นอกจากนี้ วากยสัมพันธ์เป็น
ประเด็นความรู้เกี่ยวกับลักษณะและกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ในการเรียนรู้ภาษาไทย การที่ผู้อ่านข่าว
มีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพาดหัวข่าว
ย่อมมีส่วนทำให้ผู้อ่านได้ทราบความคิดรวบยอดที่ผู้เขียนประสงค์นำเสนอ ปัจจุบันมวลชน
กำลังให้ความสำคัญเกี่ยวกับโรคระบาดโควิด-19 ซึ่งเรือสำราญเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่อาจ
ก่อให้เกิดการแพร่ระบาดมายังประชาชนภาคพื้นดินด้วยลักษณะเฉพาะของภาษาข่าวมีผลต่อ
ความสามารถในการเข้าใจภาษาและการจดจำเนื้อหาข่าว (ภาคภูมิ วรรณภา, 2561) ด้วย

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ และด้วยการล่องเรือสำราญ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สัมพันธ์กับการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ซึ่งเป็นที่สนใจของสมาชิกในสังคม อันสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ทางภาษาและปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านรูปแบบการใช้ภาษาในพาดหัวข่าว

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษากรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ มุ่งศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษากรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ โดยกำหนดคำค้นหา “เรือสำราญ” และ “COVID-19” ด้วยโปรแกรมสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต Google ที่ปรากฏระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 – 30 มีนาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งมีจำนวนพาดหัวข่าวจำนวนทั้งสิ้น 32 พาดหัวข่าว

แนวคิดและทฤษฎี

หน่วยทางภาษาที่บุคคลใช้ในการสื่อสาร รวมถึงภาษาที่ผู้เขียนข่าวใช้ทั้งโดยการพูดและการเขียนมักเรียงร้อยขึ้นจากคำ เป็นวลี ประโยค และสัมพันธ์สาร ตามลำดับ (สถาบันภาษาไทย, 2552) ดังรายละเอียดตามแนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างต่อไปนี้

1. หน่วยทางภาษาระดับวลี

วลี หมายถึง หน่วยทางภาษาที่อาจเป็นหน่วยเล็กเพียงหน่วยเดียว ก็สามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยที่ใหญ่กว่าได้ (Co-Terminousness) กล่าวคือ คำทำหน้าที่เป็นวลีได้ และวลีทำหน้าที่เป็นประโยคได้ ดังนี้

1. นื่อง 2. นื่องเกลียดแมว และ 3. นื่องของฉันทุกคนเกลียดแมว เมื่อพิจารณาหน้าที่ของหน่วยทางภาษาระดับคำของคำว่า “นื่อง” ในข้อ 1. เป็นหน่วยทางภาษาระดับคำ

ส่วน “น้อง” ในข้อ 2. และ “น้องของฉัน” ในข้อ 3. เป็นหน่วยทางภาษาระดับวลี จึงได้ข้อสรุปที่ว่า คำหรือกลุ่มคำที่ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบของหน่วยทางภาษาระดับประโยคเรียกว่า วลี ซึ่งนอกจากจะมี นามวลี และกริยาวลีแล้ว ยังมีปริมาณวลี บุพบทวลี และวิเศษณ์วลี อีกด้วย

2. หน่วยทางภาษาระดับประโยค

ประโยค หมายถึง หน่วยทางภาษาที่อาจประกอบขึ้นจากวลี หรือประโยคย่อยที่ทำหน้าที่เป็นประธานและภาคแสดงของประโยคครบถ้วน หรืออาจเป็นหน่วยทางภาษาที่ประกอบขึ้นจากเพียงกริยาวลี ซึ่งอาจมีคำเชื่อม หรือวลี และประโยคย่อย ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มและส่วนขยายด้วยได้ ดังนี้

4. น้องคนนี้เกลียดแมวมาก 5. น้องเกลียดแต่แมว 6. เลิกเกลียดกันเถอะ และ 7. เกลียดจริง ๆ เป็นหน่วยทางภาษาระดับประโยคเป็นหน่วยทางภาษาระดับประโยค เมื่อพิจารณาหน่วยทางภาษาระดับประโยคข้างต้น จะเห็นว่าหน่วยทางภาษาระดับประโยคอาจประกอบขึ้นจากหน่วยทางภาษาระดับวลีหลายวลี ดังประโยคที่ 4. และ 5. และหน่วยทางภาษาระดับประโยคอาจประกอบขึ้นจากหน่วยทางภาษาระดับประโยคย่อยหลายประโยค โดยอาจมีคำเชื่อมระหว่างประโยคย่อย และประโยคหน่วยหนึ่งของประโยคอาจทำหน้าที่เป็นประธาน ส่วนเติมเต็ม หรือส่วนขยาย ดังนี้

8. น้องจะรดน้ำต้นไม้หรือจะให้อาหารสัตว์ 9. ทุกวัน น้องจะซักผ้า รดน้ำต้นไม้ ทำกับข้าว และให้อาหารสัตว์ เป็นหน่วยทางภาษาระดับประโยคที่ประกอบขึ้นจากประโยคย่อย ซึ่งมีคำเชื่อมสมภาค ทำหน้าที่เชื่อมประโยคย่อยเข้าด้วยกัน

นอกจากนี้ ยังมีประโยคที่ประกอบขึ้นโดยมีประโยคย่อยเป็นส่วนหนึ่งของประโยค ดังนี้

10. ที่น้องตีแมวเป็นอีกเหตุการณ์หนึ่ง 11. น้องไม่สบายใจที่ตีแมว 12. น้องเลือกแหล่งอ้างอิงข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้ 13. น้องเครียดเพราะเรียนหนัก เป็นหน่วยทางภาษาระดับประโยค ที่มีประโยคย่อย ทำหน้าที่เป็นประธาน ส่วนเติมเต็ม หรือส่วนขยาย

3. วากยสัมพันธ์

วากยสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ของหน่วยทางภาษาระดับคำที่ประกอบกันเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลี และหน่วยทางภาษาระดับวลีประกอบกันเป็นหน่วยทางภาษาระดับประโยค

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ คือ ความสัมพันธ์ที่หน่วยทางภาษาระดับคำหรือหน่วยทางภาษาระดับวลีเป็นส่วนประกอบในหน่วยทางภาษาที่ใหญ่กว่า และทำหน้าที่แบบเดียวกัน เช่น หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ปรากฏหน้าหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาลีทำหน้าที่เป็นประธานของหน่วยทางภาษาระดับประโยค ดังความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ในประโยค น้องคนนี้เกลียดแมวมมาก พี่คนโตสอนการบ้านน้องคนเล็ก พ่อกับแม่สร้างบ้านหลังนี้

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดแหล่งข้อมูลเป็นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ซึ่งอยู่ในความสนใจของมวลชนตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 – ปัจจุบัน (เมษายน พ.ศ. 2563) โดยมีเครื่องมือการวิจัย คือ ตารางสำหรับรวบรวม บันทึกและจำแนกพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ และแผนภูมิสำหรับการวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ รวบรวมข้อมูลโดยรวบรวมเฉพาะพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ โดยกำหนดคำค้นหา “เรือสำราญ” และ “COVID-19” ด้วยโปรแกรมสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต Google ที่ปรากฏระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563 – 30 มีนาคม พ.ศ.2563 ซึ่งมีจำนวนพาดหัวข่าวจำนวนทั้งสิ้น 32 พาดหัวข่าว วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ตามแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยในภาษา ชนิดของคำ และวลี (สถาบันภาษาไทย, 2552)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ พบว่าความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ใช้คำนาม คำกริยา คำที่เกี่ยวกับจำนวน และคำเชื่อม เป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีและอนุประโยคที่ทำหน้าที่แตกต่างกันในพาดหัวข่าวดังกล่าว ผู้วิจัยแสดงการวิเคราะห์โดยจำแนกตามความสัมพันธ์เชิงหน้าที่กับชนิดของคำในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา

สายพันธุ์ใหม่เป็น 4 ประเภท ได้แก่ หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวนคำนามในประโยค หน่วยทางภาษาระดับอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยวลี และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยวลีในประโยคซ้อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

ผลการวิเคราะห์หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา พบว่าพาดหัวข่าวที่ปรากฏหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำนามสามัญ การใช้คำนามวิสามัญ และคำนามที่แสดงความสัมพันธ์แบบส่วนหลัก-ส่วนขยาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การใช้คำนามสามัญเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา

คำนามสามัญ คือ คำที่หมายถึงทั้งสิ่งที่ชีวิตและไม่มีชีวิต เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นเป็นรูปธรรม และกำหนดเป็นความคิดขึ้นเป็นนามธรรม

ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำนามสามัญเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

โลกผวา! ไวรัส ‘COVID-19’ แพร่บนเรือสำราญในญี่ปุ่น ไทยคุมเข้มห้าม ‘เวสเตอร์ดัม’ เทียบท่าแหลมฉบัง (MGRonline, 2563)

ตัวอย่างที่ 1 เป็นพาดหัวข่าวจากเว็บไซต์ผู้จัดการออนไลน์ เผยแพร่เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การขึ้นต้นพาดหัวข่าวพบว่าผู้เขียนใช้คำนามสามัญ “โลก” หมายถึง แผ่นดิน โดยปริยายหมายถึง หมู่มนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งเป็นหน่วยทางภาษาระดับลึประเภทยานามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา

1.2 การใช้คำนามวิสามัญเป็นหน่วยทางภาษาระดับลึประเภทยานามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา

คำนามวิสามัญ คือ คำที่ตั้งขึ้นเป็นชื่อเฉพาะของคำที่หมายถึงสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นเป็นรูปธรรม และกำหนดเป็นความคิดขึ้นเป็นนามธรรม

ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำนามวิสามัญเป็นหน่วยทางภาษาระดับลึประเภทยานามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จำนวน 21 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 65.63 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2

ญี่ปุ่น สังกักเรือสำราญ หลังมีผู้โดยสาร ติดเชื้อ “ไวรัสโคโรนา” (PPTV Online, 2563)

ตัวอย่างที่ 2 เป็นพาดหัวข่าวจากเว็บไซต์ PPTV Online เผยแพร่เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การขึ้นต้นพาดหัวข่าวพบว่าผู้เขียนใช้คำนามวิสามัญ “ญี่ปุ่น” หมายถึง ชื่อประเทศและชนชาติหนึ่งอยู่ในหมู่เกาะทางทิศตะวันออกของประเทศจีน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) เป็นหน่วยทางภาษาระดับลึประเภทยานามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา

1.3 การใช้คำนามที่แสดงความสัมพันธ์แบบส่วนหลักส่วนขยายเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภตนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา

คำนามที่แสดงความสัมพันธ์แบบส่วนหลักส่วนขยาย คือ คำนามมากกว่า 1 คำ มาประกอบกันแล้วแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบนั้น กล่าวคือ ส่วนประกอบหนึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบหลัก และอีกส่วนประกอบหนึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย

ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำนามสามัญเป็นส่วนหลักและคำนามวิสามัญเป็นส่วนขยาย คือ คำที่หมายถึงทั้งสิ่งที่ชีวิตและไม่มีชีวิต เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น เป็นรูปธรรม และกำหนดเป็นความคิดขึ้นเป็นนามธรรม ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบหลัก และคำที่ตั้งขึ้นเป็นชื่อเฉพาะของคำที่หมายถึงทั้งสิ่งที่ชีวิตและไม่มีชีวิต เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นเป็นรูปธรรม และกำหนดเป็นความคิดขึ้นเป็นนามธรรม อีกส่วนประกอบหนึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย จำนวน 4 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 12.5 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3

ธุรกิจเรือสำราญเจอคลื่นใหญ่หลังไวรัสอู่ระบาด (siwarotemarketeer, 2563)

ตัวอย่างที่ 3 เป็นพาดหัวข่าวจาก siwarotemarketeer เผยแพร่เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การขึ้นต้นพาดหัวข่าวพบว่าผู้เขียนใช้คำนามสามัญที่แสดงความสัมพันธ์แบบส่วนหลักส่วนขยายที่ประกอบขึ้นจากส่วนประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนหลัก “ธุรกิจ” หมายถึง การงานประจำเกี่ยวกับอาชีพค้าขาย หรือกิจการอย่างอื่นที่สำคัญและไม่ใช่ว่าราชการหรือการประกอบกิจการเพื่อมุ่งการค้ากำไร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) และส่วนที่ 2 ส่วนขยาย “เรือสำราญ” ซึ่งประกอบขึ้นจากส่วนประกอบอีก 2 ส่วนซึ่ง ได้แก่ “เรือ” หมายถึง ยานพาหนะที่ใช้สัญจรไปมาในน้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) และ “สำราญ” หมายถึง ที่ทำให้มีความสุขสบาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) คำนามสามัญที่แสดงความสัมพันธ์แบบส่วนหลักส่วนขยายดังกล่าวเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภตนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา

2. หน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกิริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกิริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

ผลการวิเคราะห์หน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกิริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกิริยา พบว่าพาดหัวข่าวที่ปรากฏหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกิริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกิริยามี 3 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำกริยากรรมกร การใช้คำกริยากรรม และการใช้กริยาคุณศัพท์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การใช้คำกริยากรรมเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกิริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกิริยา

คำกริยากรรม คือ คำกริยาที่มีหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นกรรมหรือผู้รับผลของกริยาตามหลัง

ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำกริยากรรมเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกิริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกิริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จำนวน 2 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 6.25 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

เจออีก 99 ! ผู้โดยสารเรือสำราญญี่ปุ่นติดเชื้อ โควิด-19 รวมติดเชื้อแล้ว 454 ราย (มติชนออนไลน์, 2563)

ตัวอย่างที่ 4 เป็นพาดหัวข่าวจากเว็บไซต์มติชนออนไลน์ เผยแพร่เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การขึ้นต้นพาดหัวข่าวพบว่าผู้เขียนใช้คำกริยากรรม เจอ หมายถึง พบ เห็น ประสบ ประจวบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกิริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกิริยา โดยมี “อีก 99 ผู้โดยสารเรือสำราญญี่ปุ่นติดเชื้อโควิด-19 รวมติดเชื้อแล้ว 454 ราย” ซึ่งเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทปริมาณวลี ทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริมความกริยา “เจอ”

2.2 การใช้คำกริยากรรมเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา

คำกริยากรรม คือ คำกริยาที่ไม่ต้องมีหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นกรรมหรือผู้รับผลของกริยา หน่วยเติมเต็ม หรือหน่วยเสริมความตามหลัง

ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำกริยากรรมเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.13 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

ยื่นเรือสำราญเทียบท่าภูเก็ต ไม่พบผู้ติดเชื้อ COVID-19 ยอดผู้ติดเชื้อทั่วโลกพุ่ง 6 หมื่นราย (Ch3Thailand, 2563)

ตัวอย่างที่ 5 เป็นพาดหัวข่าวจากเว็บไซต์ CH3Thailand เผยแพร่เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การขึ้นต้นพาดหัวข่าวพบว่าผู้เขียนใช้คำกริยากรรม “ยื่น” ซึ่งตัดพยางค์ต้นคำมาจากคำว่า ยื่นยื่น หมายถึง พุดคงคำโดยแน่นแฟ้น หรือพูดรับว่ารู้เห็นหรือทำโดยแน่นอน หรือ ย้ำหรือแจ้งความจำลงโดยไม่เปลี่ยนแปลง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา ที่ไม่ปรากฏหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่ประธานของประโยค หรือหรือผู้ทำกริยา หรือเจ้าของกริยา

2.3 การใช้คำกริยาคุณศัพท์เป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา

คำกริยาคุณศัพท์ คือ คำกริยาที่แสดงคุณสมบัติของสภาพของคำนามโดยไม่ต้องมีหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นกรรมหรือผู้รับผลของกริยา หน่วยเติมเต็ม หรือหน่วยเสริมความตามหลัง

ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำกริยาคุณศัพท์เป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าว

เกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

เศร้า ผู้โดยสารบนเรือโดมอนต์ ปรีนเซส เสียชีวิตแล้ว 2 จากเชื้อโควิด-19 (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

ตัวอย่างที่ 6 เป็นพาดหัวข่าวจากเว็บไซต์ ไทยรัฐออนไลน์ เผยแพร่เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การขึ้นต้นพาดหัวข่าวพบว่าผู้เขียนใช้คำกริยาคุณศัพท์ “เศร้า” หมายถึง สลดระทด หมอง ไม่เบิกบาน เป็นทุกข์ เทียบแห่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาวลี ที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา ที่ไม่ปรากฏหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่ประธานของประโยค หรือหรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา แสดงสภาพของมนุษย์ที่มีต่อเหตุการณ์ “ผู้โดยสารบนเรือโดมอนต์ปรีนเซส เสียชีวิตแล้ว 2 จากเชื้อโควิด-1”

3. หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวนคำนามในประโยคในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

ผลการวิเคราะห์หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวนคำนามในประโยค พบว่าพาดหัวข่าวที่ปรากฏหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวนคำนามในประโยค มี 1 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำบอกจำนวน

คำบอกจำนวน คือ คำที่มีความหมายถึงจำนวนที่มักปรากฏหน้าคำลักษณนามหรือคำนาม หรือปรากฏหลังคำกริยาต้องเติมเต็ม

ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำบอกจำนวนเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวนคำนามในประโยคในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

สองตายายผู้โดยสารเรือสำราญ สังกะยไครวิต-19 ยอดดับในญี่ปุ่น 3 ศพ (คลิป)
(ข่าวสด, 2563)

ตัวอย่างที่ 7 เป็นพาดหัวข่าวจากเว็บไซต์ข่าวสด เผยแพร่เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การขึ้นต้นพาดหัวข่าวพบว่าผู้เขียนใช้คำบอกจำนวน “สอง” หมายถึง จำนวนหนึ่งบวกหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งเป็นหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทปริมาณวลีที่มีคำบอกจำนวนคำนาม “ตา” และ “ยาย” ของประโยค

4. หน่วยทางภาษาระดับอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทกริยาวลี และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทกริยาวลีในประโยคซ้อนในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

ผลการวิเคราะห์หน่วยทางภาษาระดับอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทกริยาวลี และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทกริยาวลีในประโยคซ้อน พบว่าพาดหัวข่าวที่ปรากฏหน่วยทางภาษาระดับอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทกริยาวลี และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทกริยาวลีในประโยคซ้อน มี 1 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำเชื่อมวิเศษณานุกรม

คำเชื่อมวิเศษณานุกรม คือ คำเชื่อมที่นำหน้าอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทกริยาวลีและเป็นส่วนหนึ่งของกริยาวลีในประโยคซ้อน

ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำเชื่อมวิเศษณานุกรมเป็นส่วนประกอบอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทกริยาวลี และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทางภาษาระดับลิประเภทกริยาวลีในประโยคซ้อนในประโยคในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

เพราะอาจมีผู้ติดเชื้อโคโรนา จึงถูกปฏิเสธเข้าประเทศ สรุปสถานการณ์ของเรือสำราญ Westerdam เมื่อไทยไม่รับ แล้วจะจอดที่ไหน? (The Matter, 2563)

ตัวอย่างที่ 8 เป็นพาดหัวข่าวจากเว็บไซต์ The Matter เผยแพร่เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การขึ้นต้นพาดหัวข่าวพบว่าผู้เขียนใช้คำเชื่อมวิเศษนุประโยค “เพราะ” หมายถึง คำสำหรับนำหน้าความที่อธิบายเหตุหรือสาเหตุ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งใช้ประกอบหน่วยทางภาษาระดับอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาลี “อาจมีผู้ติดเชื้อโคโรนา” และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาลีในประโยคซ้อน

สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยสรุปความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ดังตารางแสดงผลต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่	จำนวนพาดหัวข่าว	คิดเป็นร้อยละ
1. หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา		
1.1 การใช้คำนามสามัญเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา	1	3.12
1.2 การใช้คำนามวิสามัญเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา	21	65.63

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาในการขึ้นต้น พาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่	จำนวน พาด หัวข่าว	คิด เป็น ร้อยละ
1.3 การใช้คำนามที่แสดงความสัมพันธ์แบบส่วนหลักส่วนขยาย เป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภตนามวลีที่ทำหน้าที่เป็น ประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา	4	12.51
2. หน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาค แสดงของประโยค หรือกริยา		
2.1 การใช้คำกริยากรรมเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภท กริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา	2	6.26
2.2 การใช้คำกริยากรรมเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภท กริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา	1	3.12
2.3 การใช้คำกริยาคุณศัพท์เป็นหน่วยทางภาษาระดับลี ประเภทกริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือ กริยา	1	3.12
3. หน่วยทางภาษาระดับลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอก จำนวนคำนามในประโยค		
การใช้คำบอกจำนวนเป็นหน่วยทางภาษาระดับลีประเภท ปริมาณวลี	1	3.12
4. หน่วยทางภาษาระดับอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทาง ภาษาระดับลีประเภทกริยาลี และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทาง ภาษาระดับลีประเภทกริยาลีในประโยคซ้อน		
การใช้คำเชื่อมวิเศษณานุประโยคเป็นส่วนหนึ่งของอนุประโยค	1	3.12
รวม	32	100

ผู้วิจัยพบความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 4 ลักษณะ ได้แก่ หน่วยทางภาษาระดับลีประเภตนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยา หรือเจ้าของกริยา หน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของ

ประโยค หรือกริยา หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวนคำนามในประโยค และการใช้คำเชื่อมวิเศษณานุประโยคเป็นส่วนหนึ่งของอนุประโยค ดังนี้

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ พบ 3 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำนามสามัญเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.12 การใช้คำนามวิสามัญเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา จำนวน 21 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 65.63 และการใช้คำนามที่แสดงความสัมพันธ์แบบส่วนหลักส่วนขยายเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา จำนวน 4 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 12.51

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ พบ 3 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำกริยากรรมเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา จำนวน 2 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 6.26 การใช้คำกริยากรรมเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.12 และการใช้คำกริยาคุณศัพท์เป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.12

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวนคำนามในประโยคในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ พบ 1 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำบอกจำนวนเป็นหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทปริมาณวลี จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.12

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษาระดับอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาวลี และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทกริยาวลีในประโยคซ้อนในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาด

ของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ พบ 1 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำเชื่อมวิเศษณานุประโยคเป็นส่วนหนึ่งของอนุประโยค จำนวน 1 พาดหัวข่าว คิดเป็นร้อยละ 3.12

อภิปรายผล

การสรุปผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่ากลวิธีที่ผู้เขียนข่าวมักใช้นำเสนอในการพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ได้แก่ การใช้หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยา หรือเจ้าของกริยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำนามวิสามนัยในการขึ้นต้นพาดหัวข่าว ทั้งชื่อประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น ไทย เวียดนาม กัมพูชา อันเป็นประเทศที่มีมาตรการในการจัดการกับเรือสำราญที่พบผู้ป่วยโรค COVID-19 ไม่ว่าจะเป็นเนื่องมาจากการที่เรือสำราญขอจอดเทียบท่าเรือ โดยบ้างก็ปฏิเสธไม่ให้เทียบท่าเรือ บ้างก็ยืนยันมาตรฐานการตรวจโรค บ้างก็สั่งให้กักกันเรือสำราญ บ้างก็แสดงวิธีการช่วยเหลือผู้โดยสารเรือสำราญ ทั้งชื่อจังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต อันเป็นจังหวัดที่มีท่าเรือขนาดใหญ่ที่เรือสำราญสามารถเทียบท่าได้จึงออกตัวถึงมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ทั้งชื่อกระทรวง ได้แก่ กระทรวงคมนาคม และกระทรวงสาธารณสุข อันทำงานเกี่ยวเนื่องกับการคมนาคมและขนส่งที่เป็นตัวแปรหนึ่งของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ และสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพตามลำดับ จึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือสำราญที่เป็นกลุ่มเสี่ยงมาตรการการคัดกรองเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่มีบุคคลเป็นพาหะมาจากต่างประเทศ และความโปร่งใสในการนำเสนอจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในประเทศไทย

ส่วนการใช้หน่วยทางภาษาระดับวลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา ลักษณะการใช้คำนามที่แสดงความสัมพันธ์แบบส่วนหลักส่วนขยายในการขึ้นต้นพาดหัวข่าว พบว่าผู้เขียนข่าวมักใช้ในการพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจเรือสำราญ ซึ่งได้รับผลกระทบจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในมิติของการลงทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไร และผู้โดยสารเรือสำราญญี่ปุ่น และผู้โดยสาร 2 คน ของเรือ ‘ไดมอนด์ปรีนเซสส์’ ซึ่งได้ระผลกระทบจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่โดยถึงแก่ชีวิต

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการสร้างประโยคให้มีน้ำหนัก (ประทีป วาทิตินกร, 2555) ที่ว่า “น้ำหนักของข้อความจะอยู่ตรงที่ซึ่งมีการเน้น” กล่าวคือ เมื่อผู้เขียนข่าวประสงค์เน้นสิ่งใดในพาดหัวข่าว ก็จัดให้สิ่งนั้นอยู่ในตำแหน่งที่ทำให้ข้อความมีน้ำหนัก ซึ่งโดยปกติผู้เขียนมักกล่าวถึงที่ต้องการเน้นก่อนส่วนอื่น ทั้งประโยคทั่วไปประกอบด้วยส่วน

สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ นามวลีซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา และกริยาลีซึ่งทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา (สถาบันภาษาไทย, 2552) จึงทำให้หน่วยทางภาษาระดับลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยา ปรากฏในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ มากกว่าหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือกริยา มากกว่าหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทปริมาณวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวนคำนามในประโยค และหน่วยทางภาษาระดับอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาลี และเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยทางภาษาระดับลีประเภทกริยาลีในประโยคข้อ

นอกจากนี้ เมื่อพาดหัวข่าวมีส่วนประกอบทางภาษาครบทั้ง 2 ส่วน ได้แก่ นามวลี และกริยาลีดังกล่าวข้างต้นช่วยให้ผู้อ่านประหยัดเวลา เนื่องจากรู้และเข้าใจได้ทันทีถึงเหตุการณ์และผู้กระทำเหตุการณ์ในข่าว ซึ่งเป็นไปตามหลักทฤษฎีทางวารสารศาสตร์ที่ว่า พาดหัวข่าวที่ดีจะต้องมีข้อมูลของบุคคลผู้กระทำ การกระทำ สถานที่ เวลา เหตุผล รวมถึงวิธีที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ตามข่าว สอดคล้องกับการนำเสนอในงานวิจัยเรื่องภาษาและเนื้อหาพาดหัวข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยในเว็บไซต์ข่าวของ Deutsche Welle (บุญมา พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2561) และพาดหัวข่าวมีส่วนประกอบทางภาษาครบทั้ง 2 ส่วน ได้แก่ นามวลี และกริยาลี จัดอยู่ในการเขียนข่าวที่เป็นไปตามหลักของภาษาไทยมาตรฐานซึ่งมีผลต่อความสามารถในการทำความเข้าใจและการจดจำของมวลชนผู้อ่านข่าวได้อีกด้วย ดังปรากฏเป็นผลการวิจัยเรื่องความเข้าใจภาษาข่าว การจำเนื้อหาในข่าวอาชญากรรมและข่าวการศึกษาของผู้รับสาร (ภาคภูมิ วรรณภา, 2561) จึงอาจเป็นผลให้ผู้เขียนข่าวหลากหลายสำนักใช้หน่วยทางภาษาระดับลีประเภทนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือผู้ทำกริยาหรือเจ้าของกริยาในการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญระหว่างที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาที่ศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ การสื่อสารมวลชน หรือศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับงานที่จำเป็นต้องใช้ความรู้เรื่องหน้าที่ของหน่วยทางภาษาเพื่อผลิตงานและเผยแพร่ไปยังมวลชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบเชิงสัมพัทธสาร กล่าวคือ การเชื่อมโยงความของสัมพัทธสารระหว่างพาดหัวข่าวความน่า ส่วนเชื่อม และเนื้อข่าว ของข่าวประเภทต่าง ๆ อันเป็นวิธภาษาที่มีหน้าที่นำเสนอข่าวไปยังมวลชน อันเป็นปรากฏการณ์ทางภาษา และอาจมีผลต่อการเข้าใจและจดจำข่าวของมวลชน

บรรณานุกรม

- ข่าวสด. (2563). สองตายายผู้โดยสารเรือสำราญ สังเวยโควิด-19 ยอดดับในญี่ปุ่นพุ่ง 3 ศพ. สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_3611097
- ฐานเศรษฐกิจ. (2563). “มัลดีฟส์” สั่งห้ามเรือสำราญเทียบท่า. สืบค้นจาก <https://www.thansettakij.com/content/423195>
- เดลินิวส์. (2563). กัมพูชายืนยันการตรวจโรค เรือเวสเตอร์ดัม “ได้มาตรฐาน”. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/foreign/757801>
- ทิพย์อารณ์ ยิ้มละมัย, และพนม คลีฉายา. (2553). ทศนคติของผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจที่มีต่ออาชีพการประชาสัมพันธ์และกิจกรรมสื่อมวลชนสัมพันธ์. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*, 3(3), 34-54.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). เศร้า ผู้โดยสารบนเรือไดมอนด์ พรินเซส เสียชีวิตแล้ว 2 จากเชื้อโควิด-19. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1776181>
- บุญมา พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2561). ภาษาและเนื้อหาพาดหัวข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยในเว็บไซต์ข่าวของ Deutsche Welle. *วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 7(2), 111-133.
- ประมะ สตะเวทิน. (2539). *การสื่อสารมวลชน กระบวนการและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ประทีป วาทิกทินกร. (2555). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). โลกควา! ไวรัส ‘Covid-19’ แพร์บนเรือสำราญในญี่ปุ่น ไทยคุมเข้มห้าม ‘เวสเตอร์ดัม’ เทียบท่าแหลมฉบัง. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/around/detail/9630000015383>
- ภาคภูมิ วรรณภา. (2561). ความเข้าใจภาษาข่าว การจำเนื้อหาในข่าวอาชญากรรมและข่าวการศึกษาของ ผู้รับสาร. *วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 7(1), 86-102.
- มติชนออนไลน์. (2563). เจออีก 99 ! ผู้โดยสารเรือสำราญญี่ปุ่นติดเชื้อ โควิด-19 รวมติดเชื้อแล้ว 454 ราย. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/foreign/news_1981458

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สถาบันภาษาไทย. (2552). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 3: ชนิดของคำ วลี ประโยค และสัมพันธ์สาร: วิจัยต้น ภาณุพงศ์ และคณะ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สถาบันภาษาไทย.
- สถิตาภรณ์ ศรีหิรัญ. (2557). *การเขียนเพื่อธุรกิจและประชาสัมพันธ์*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุทธิดา นาคเจริญ. (2559). การพาดหัวข่าวในสื่อออนไลน์. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 12(6), 143-152.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). *ภาษาในสังคมไทย: ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- BBC NEWS Thai. (2563). *ไวรัสโคโรนา: ที่มา อาการ การรักษา และการป้องกันโรคโควิด-19*. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/features-51734255>
- BBC NEWS Thai. (2563ก). *โควิด: หมอญี่ปุ่นหวั่นผู้โดยสารเรือสำราญที่ถูกปล่อยขึ้นฝั่งอาจมีเชื้อโรคโควิด-19*. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/international-51562587>
- Ch3Thailand. (2563). *ยันเรือสำราญเทียบท่าภูเก็ต ไม่พบผู้ติดเชื้อ COVID-19 ยอดผู้ติดเชื้อทั่วโลกพุ่ง 6 หมื่นราย*. สืบค้นจาก <https://ch3thailandnews.bectero.com/news/171504>
- Nuttachit. (2562). *การวิเคราะห์การแข่งขันธุรกิจเรือสำราญที่มาพร้อมกับชุมทรัพย์ใหม่ในเอเชีย*. สืบค้นจาก <https://marketeeronline.co/archives/104104>
- PPTV Online. (2563). *ญี่ปุ่น สั่งกักเรือสำราญ หลังมีผู้โดยสาร ติดเชื้อ “ไวรัสโคโรนา”*. สืบค้นจาก <https://www.pptvhd36.com/news/118914>
- siwarotemarketeer. (2563). *ธุรกิจเรือสำราญเจอคลื่นใหญ่หลังไวรัสสู่อันระบาด*. สืบค้นจาก <https://marketeeronline.co/archives/144998>
- The MATTER. (2563). *เพราะอาจมีผู้ติดเชื้อโควิด จึงถูกปฏิเสธเข้าประเทศ สรุปสถานการณ์ของเรือสำราญ Westerdam เมื่อไทยไม่รับ แล้วจะจอดที่ไหน?* สืบค้นจาก <https://thematter.co/brief/recap/recap-1581501602/100550>
- The New York Times. (2563). *ย้อนรอย Timeline การแพร่ระบาด COVID-19 ตั้งแต่ครั้งแรก*. สืบค้นจาก https://youtu.be/_UuFyq6LjFQ

คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ขอเชิญส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์
และการสื่อสาร

เปิดรับบทความ สาขาวิชา

สาขาวิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการสื่อสาร (นิเทศศาสตร์)
สาขาวิชามนุษยศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการ
สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาบัญชี สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ
สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง สาขาวิชาตำรวจศาสตร์
สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม สาขาวิชาศิลปศาสตร์
สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สาขาวิชาครุศาสตร์

ติดต่อสอบถาม
(ในวันและเวลาราชการ)

080-9500259

journalofcommarts@rbru.ac.th

www2.rbru.ac.th/department/journal

**คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความเพื่อตีพิมพ์
ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร**

คุณลักษณะของบทความ :

1. เป็นบทความวิจัยหรือบทความวิชาการในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาครุศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาบัญชี สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาตำรวจศาสตร์ และสาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

2. บทความที่เสนอเพื่อขอตีพิมพ์ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยเสนอขอตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในเอกสารวารสารฉบับอื่น ๆ มาก่อน หรือไม่อยู่ระหว่างรอการพิจารณาจากแหล่งตีพิมพ์อื่น

3. กรณีที่เป็นผลงานร่วมกัน ผู้นิพนธ์ควรแนบหนังสือยินยอมให้เผยแพร่ผลงานจากผู้นิพนธ์ร่วม

4. รูปแบบการเขียนบทความวิจัยและบทความวิชาการ ควรเขียนเชิงพรรณนาความ หากเป็นบทความที่มาจากงานวิจัยต้องเป็นการเขียนใหม่ โดยนำประเด็นสำคัญมานำเสนอ และใช้รูปแบบการเขียนที่ไม่ใช่เป็นการคัดและย่องานวิจัย

5. บทความผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ และ/หรือการอ่านเพื่อปรับแก้ไขจากบรรณาธิการ หรือบรรณาธิการรับเชิญ ตามกำหนดเวลาของกองบรรณาธิการ

6. การส่งต้นฉบับเนื้อหาผู้นิพนธ์จะต้องส่งไฟล์ต้นฉบับ ดังนี้

6.1 เนื้อหาจัดพิมพ์ด้วยอักษร Thai Sarabun New ขนาด 16 pt หัวเรื่อง และชื่อผู้แต่งใช้ตัวหนา Tab stops 0.5 นิ้ว

6.2 ความยาวประมาณ 15 หน้า ขนาด A4 พร้อมจัดเรียงภาพประกอบลงในไฟล์ Microsoft Word

6.3 การส่งไฟล์ภาพประกอบให้ปรับโหมดไฟล์ภาพเป็นขาวดำ ความละเอียดไฟล์ภาพอย่างต่ำ 300 dpi โดย ขนาดของไฟล์ภาพไม่ควรเกิน 1M

6.4 บันทึกต้นฉบับเป็นเอกสารนามสกุลไฟล์ .docx และ .pdf
(ในกรณีไม่ได้ส่งผ่านระบบ ThaiJO)

6.5 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ก่อนการจัดส่งต้นฉบับ

7. บทความระบุตามหัวข้อที่กำหนดดังต่อไปนี้

บทความวิจัย	บทความวิชาการ
1. ชื่อเรื่องภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จัดแบบ Center text	1. ชื่อเรื่องภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จัดแบบ Center text
2. ชื่อผู้แต่งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จัดแบบ Center text	2. ชื่อผู้แต่งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จัดแบบ Center text
3. สังกัด ที่อยู่ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จัดแบบ Center text	3. สังกัด ที่อยู่ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จัดแบบ Center text
4. อีเมล เบอร์ติดต่อ จัดแบบ Center text	4. อีเมล เบอร์ติดต่อ จัดแบบ Center text
5. บทคัดย่อ เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	5. บทคัดย่อ เนื้อความจัดแบบ Thai distributed
6. Abstract เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	6. Abstract เนื้อความจัดแบบ Thai distributed
7. ที่มาและความสำคัญ เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	7. ที่มาและความสำคัญ เนื้อความจัดแบบ Thai distributed
8. วัตถุประสงค์ เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	8. วัตถุประสงค์ เนื้อความจัดแบบ Thai distributed
9. นิยามศัพท์ เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	9. แนวคิดและทฤษฎี เนื้อความจัดแบบ Thai distributed
10. ขอบเขตของการวิจัย เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	10. บทวิเคราะห์ องค์ความรู้ใหม่ เนื้อความ จัดแบบ Thai distributed
11. แนวคิดและทฤษฎี เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	11. อภิปรายผล เนื้อความจัดแบบ Thai distributed
12. วิธีการศึกษา เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	12. ข้อเสนอแนะ เนื้อความจัดแบบ Thai distributed
13. ผลการศึกษา เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	13. บทส่งท้าย เนื้อความจัดตาม Thai distributed
14. อภิปรายผล เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	14. บรรณานุกรม จัดตามรูปแบบ APA (ดูเพิ่มเติมได้ที่ http://www2.rbru.ac.th/ department/journal/doc/APA.pdf)
15. ข้อเสนอแนะ เนื้อความจัดแบบ Thai distributed	
16. บรรณานุกรม จัดตามรูปแบบ APA (ดูเพิ่มเติมได้ที่ http://www2.rbru.ac.th/ department/journal/doc/APA.pdf)	

หมายเหตุ : ผู้นิพนธ์สามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมหัวข้อได้ตามความเหมาะสม

8. หากผู้เขียนใช้นามแฝงกรุณาแจ้งชื่อและนามสกุลจริง พร้อมทั้งที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้

ประกาศเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ :

เนื้อหาและข้อมูลในบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร ถือเป็นข้อคิดเห็นและความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความโดยตรง ทั้งนี้ บทความ ข้อมูล เนื้อหา รูปภาพ ฯลฯ ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกบทความเพื่อการศึกษา แต่ให้อ้างอิงแหล่งที่มาให้ครบถ้วนสมบูรณ์

หมายเหตุ : สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กองบรรณาธิการวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000

โทรศัพท์ : 0809500259, 0992579697

โทรสาร : 039-471-063

อีเมล : journalofcommarts@rbru.ac.th

เว็บไซต์ : www2.rbru.ac.th/department/journal/
www.tci-thaijo.org/index.php/ISSC

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

COMMARTS
RBRU

เรียน **เล่น**
เท่ากับ
[เน้น] ประสบการณ์

www.com-arts.rbru.ac.th

www.facebook.com/Commarts-RBRU-II-Official-II

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
41 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
22000